

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2025 m. d. Nr.

Vilnius

Posėdis įvyko 2025 m. birželio 11 d. 14.00–16.00 val. mišriu būdu (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) 399 salėje ir *MS Teams*).

Posėdžio pirmininkas – Andrius Palionis, žemės ūkio viceministras, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komiteto (toliau – Komitetas) pirmininko pavaduotojas.

Posėdžio sekretorė – Miglė Tumonytė, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) Europos Sąjungos paramos politikos departamento Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriaus patarėja.

Dalyvavo: Komiteto nariai, Europos Komisijos (toliau – EK), Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos atstovai. Posėdyje dalyvavo 17 Komiteto narių iš 20 (kvorumas yra). Pastaba: svarstant 1–4 klausimus dalyvavo 16 narių, nuo 5 klausimo – 17 narių. Dalyvavusių Komiteto narių sąrašas pridedamas (1 priedas).

Posėdžio įrašas yra.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano (toliau – Strateginis planas, SP) intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ ir „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašų keitimo.

2. Dėl SP rezultato rodiklio R.29 keitimo.

3. Dėl SP rezultato rodiklio R.34 planuojamų reikšmių keitimo.

4. Dėl kompensacinių išmokų dydžių padidinimo pagal SP intervencines priemones „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų.

5. Dėl fiksuotųjų vieneto įkainių nustatymo SP intervencinei priemonei „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“.

6. Dėl SP intervencinės priemonės „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ kompensacinių išmokų dydžių padidinimo.

7. Dėl GAAB 7 standarto „Sėjomaina ariamojoje žemėje, išskyrus vandenyje auginamus pasėlius“.

8. Dėl SP intervencinių priemonių „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ ir „Labai smulkių ūkių plėtra“ aprašų keitimo ir b.3 poreikio tikslinimo.

9. Dėl SP intervencinės priemonės KP14gra „Trumpos tiekimo grandinės“ pakeitimo.

9.1. SP 5, 7 ir 8 dalių keitimas.

9.2. Dėl SP 7 dalies keitimas. Dėl paramos intensyvumo verslo plano įgyvendinimo išlaidoms padidinimo.

10. Dėl SP intervencinės priemonės SP03med2 „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventorius įsigijimas, bičių ligų prevencija“.

11. Dėl SP intervencinės priemonės KP08neg3 „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo keitimo.

12. Dėl SP intervencinės priemonės KP24mji „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“ paramos paraiškų atrankos kriterijų.

13. Dėl SP intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ atrankos kriterijų.

Prieš darbotvarkės tvirtinimą, E. Pranauskas atkreipė dėmesį, kad gegužės 29 d. visiems Stebėsenos komiteto nariams el. paštu pateikė pasiūlymus, susijusius su 4 darbotvarkės klausimu. Siūlymą išbraukti šį klausimą atsiima. Komiteto narys paaiškino, kad pasiūlymai, kuriuos pateikė anksčiau, kilo dėl prieštarų ir, jo manymu, nelogiškų nuostatų dėl žolynų tvarkymo, kurios įtrauktos į Strateginį planą. Išsakyta kritika, susijusi su žolynų atsėjimo ir tręšimo draudimais bei apribojimais papildomai šerti gyvulius natūraliuose žolynuose. E. Pranauskas pažymėjo, kad šios nuostatos, jo vertinimu, yra nepraktiškos ir neatitinka nei ūkininkų veiklos realijų, nei aplinkosauginių tikslų. Akcentavo poreikį atlikti pakeitimus Strateginiame plane dėl nuostatų, kurios numatyti žolynų atsėjimo galimybę, atsisakant draudimo neatsėti antrais, penktais metais, taip pat palikti galimybę atnaujinti žolyną po suarimo. Dėl ariamosios žemės pavertos žolynais pažymėjo, kad nėra nurodymo, jog žolė turi būti natūrali – tai gali būti daugiamečiai žolynai, naudojami kaip kultūrinės ganyklos, ir draudimas juos tręšti nėra pagrįstas. Paminėta, kad žolyno atnaujinimas svarbus ir dėl anglies kaupimo dirvožemyje. Taip pat pabrėžta, kad apribojimai papildomai šerti gyvulius natūraliuose žolynuose, kai tam tikrais laikotarpiais jie tampa skurdūs ir juose trūksta pašaro, Komiteto nario nuomone, taip pat nėra logiški.

A. Palionis, reaguodamas į išsakytus pastebėjimus, atkreipė dėmesį į tai, kad ganyklose, kuriose įrengta šėrykla, ypač po lietaus, susidaro dumblas ir stipriai nualinamas žolynas. Toks šėrimo būdas blogina pašarų kokybę ir pažeidžia augalinę dangą. Todėl, esant skurdžiam žolynui, gyvuliai turėtų būti papildomai šeriami kitur – ne toje pačioje vietoje.

E. Pranauskas taip pat nurodė, kad nebuvo informuotas apie sprendimą dėl jo anksčiau (t. y. 2025 m. gegužės 29 d.) el. paštu Stebėsenos komiteto nariams pateiktų pasiūlymų įtraukimo ar neįtraukimo į darbotvarkę.

Sekretoriato pastaba. Siūlymai dėl papildomų klausimų įtraukimo į darbotvarkę teikiami Komiteto darbo reglamente nustatyta tvarka.¹

Darbotvarkei pritarta be pastabų.

1. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ ir „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašų keitimo.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė.

R. Motiejaitė pristatė Komiteto nariams klausimą, susijusį su intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ bei „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašų tikslinimu Strateginiame plane, numatant

¹Pastaba. Komiteto darbo reglamento 13 punkte numatyta, kad „Kiekvienas Komiteto narys (išskyrus Ministerijos atstovus) ar Europos Komisijos atstovas ne vėliau kaip prieš 7 darbo dienas iki posėdžio gali elektroninėmis komunikavimo priemonėmis Komiteto pirmininkui pateikti motyvuotą pasiūlymą į posėdžio darbotvarkę įtraukti papildomą klausimą. Dėl vėliau pateiktų klausimų įtraukimo į posėdžio darbotvarkę sprendžia Komiteto pirmininkas. Komiteto pirmininkas privalo į darbotvarkę įtraukti klausimą, jei įtraukimui pritaria ne mažiau kaip trečdalis Komiteto narių (kartu su pasiūlymu įtraukti klausimą į Komiteto posėdžio darbotvarkę turi būti pateikiami Komiteto narių pritarimai siūlomam klausimui elektroninėmis komunikavimo priemonėmis). Komiteto pirmininkas asmeniškai ar per Sekretariatą informuoja pasiūlymo teikėją apie priimtą sprendimą. Jei sprendimas teigiamas, klausimo iniciatorius ne vėliau kaip 5 darbo dienas iki posėdžio elektroninėmis komunikavimo priemonėmis pateikia Sekretariatui visą klausimo svarstymui reikalingą informaciją, taip pat siūlomo sprendimo projektą ir papildomus dokumentus. Visa su svarstomais klausimais susijusi medžiaga teikiama pagal Komiteto sekretoriato pateiktą formą. Sekretoriatas šiuos dokumentus pateikia visiems Komiteto nariams.“

atsisakyti konkrečios stichinės nelaimės pažeistų medžių dalies (proc.) įvardijimo intervencijų aprašuose ir ją nustatyti tik nurodytų intervencijų įgyvendinimo taisyklėse, siekiant ateityje išvengti SP keitimo dėl techninių detalių (klausimas išsamiai išdėstytas posėdžio medžiagoje, žr. 2 priede, 1 kl.). Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui. Siūlymui reikalingas SP pakeitimas.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Keisti SP intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ ir „Miško priežiūra ir apsauga“ 5 dalis (*Pasirinktas intervencinės priemonės modelis, reikalavimai ir tinkamumo finansuoti sąlygos*), patikslinant, kad parama stichinių nelaimių pažeistam miškui atkurti, atkurto stichinės nelaimės pažeisto miško priežiūrai ir apsaugai skiriama, kai atsakinga institucija pripažįsta, kad dėl stichinės nelaimės miško plote buvo pažeista ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse:

- intervencinės priemonės „Miško veisimas ir atkūrimas“ aprašo 5 dalies pastraipos „Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai dėl stichinės nelaimės pažeisto miško atkūrimo“ 2 punktą išdėstyti taip:
„2. parama stichinių nelaimių pažeistam miškui atkurti skiriama su sąlyga, kad pažeistas ne mažesnis nei 0,5 ha miško plotas ir atsakinga institucija pripažįsta, kad dėl stichinės nelaimės buvo pažeista ~~daugiau kaip 20 proc.~~ **ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;**“.

- intervencinės priemonės „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašo 5 dalies pastraipos „Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai“ 2.3 papunktį išdėstyti taip:
„2.3. atkurto stichinės nelaimės pažeisto miško priežiūrą ir apsaugą. Tokiu atveju turi būti atsakingos institucijos oficialus patvirtinimas, kad dėl stichinės nelaimės miško plote **buvo** pažeista ~~daugiau kaip 20 proc.~~ **ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;**“.

2. SVARSTYTA. Dėl SP rezultato rodiklio R.29 keitimo.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, A. Svitojus, E. Pranauskas.

R. Motiejaitė informavo, kad planuojant Strateginio plano rezultato rodiklio R.29 „Naudojamų žemės ūkio naudmenų, už kuriuos pagal BŽŪP skiriama parama ekologiniam ūkininkavimui, dalis“ reikšmės buvo remtasi ekologiškai gamybai sertifikuotais plotais, tačiau realiai paramą gauna tik jų dalis, todėl susidarė reikšmingas neatitikimas tarp suplanuotų Strateginiame plane ir faktiškai remiamų plotų. 2023 m. nuokrypis siekė – 37 proc., 2024 m. yra – 30 proc. Esminės priežastys dėl susidariusio atotrūkio – geopolitinė situacija dėl Ukrainos ir sumažėjęs ekologinės produkcijos patrauklumas. Atsižvelgiant į tai, siūloma tikslinti R.29 reikšmės, kad jos atitiktų realiai paramą gavusius plotus, nustatytus intervencinėje priemonėje KP01ekū. Viršyti rodiklių reikšmės nedraudžiama, tačiau tam reikalingas papildomas finansavimas ir jeigu situacija pagerėtų, planuojama grįžti prie rodiklio reikšmių peržiūros ateityje. Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.

A. Svitojus padėkojo už klausimo pristatymą ir atkreipė dėmesį, kad siūlomas rodiklio R.29 reikšmių mažinimas turėtų būti suderintas ir su Lietuvos ekologinių ūkių asociacija. Pažymėjo, kad 2022 m. duomenys, kuriais grindžiama siūloma korekcija, atspindi ekologinės gamybos kritimą visoje Europoje, tačiau nuo 2023 m. situacija stabilizavosi, o 2024 m. jau stebimas augimas. Remiantis preliminariais duomenimis, ekologinių plotų apimtys Lietuvoje didėja ir tendencija išlieka teigiama. Taip pat pažymėta, kad augantis vartojimas ekologinių produktų Europoje rodo vis stiprėjančią paklausą tarp vartotojų ir kitų ES valstybių poziciją išlaikyti ekologinių ūkių augimo ambiciją. Atsižvelgdamas į tai, A. Svitojus siūlė šio klausimo kol kas nesvarstyti, kol nėra įvertinti naujausi duomenys. Pabrėžė, kad rodiklio mažinimas mažintų ir Lietuvos ambicijas šioje srityje ir galimai paveiktų bendrą paramos krepšelį. Siūlė peržiūrėti skaičiavimus, tačiau neatsisakyti tikslo plėtoti ekologinį ūkininkavimą.

Viceministras A. Palionis padėkojo Komiteto nariui už pastabas ir Ekologinių ūkių asociacijos pozicijos pristatymą. Pažymėjo, kad rodiklio R.29 reikšmės nėra mažinamos iki šiuo metu deklaruojamo lygio, t. y. numatytas augimo potencialas yra išlaikomas. Akcentavo, kad nors visi siekia ekologinių

plotų augimo, sprendimai turi remtis ne tik principiniais siekiais, bet ir realiomis ūkio sąnaudomis bei rinkos situacija. Atkreipė dėmesį, jog žaliaviniai ekologiniai ūkiai, neturintys perdirbimo grandies, dėl žemų supirkimo kainų dažnai patiria nuostolių. Patvirtino, kad jei situacija keisis ir ekologinės gamybos apimtys reikšmingai išaugs, rodiklio reikšmės galės būti peržiūrėtos, o jų viršijimas nėra ribojamas.

A. Svitojus papildė, kad mažinant rezultato rodiklius gali kilti rizika sumažinti bendrą Strateginio plano priemonėms skirtą finansavimo „krepšelį“, nes rodikliai yra susiję su lėšų paskirstymu.

A. Palionis pabrėžė, kad ekologiniam ūkininkavimui skirtas finansavimo krepšelis nesumažėja – lėšos buvo suplanuotos pagal pirminius rodiklius ir išlieka tokios pačios. Pažymėjo, jog šiuo sprendimu keičiamas tik rezultato rodiklio pasiekiamumo vertinimas, o ne pati paramos apimtis. Pabrėžė, kad nepanaudotų lėšų yra ir apie tai svarbu informuoti ekologinių ūkių atstovus.

E. Pranauskas išreiškė palaikymą viceministro pozicijai ir kritiškai įvertino išsakytą siūlymą nesiimti rodiklio keitimo, pažymėdamas, kad rezultato rodiklio R.29 reikšmės korekcija neturi įtakos skiriamai paramai, tačiau šis rodiklis svarbus vertinant bendrą Strateginio plano įgyvendinimo pažangą. Pabrėžė, kad kai kurie kiti rodikliai gali būti nepasiekti, tad šio rodiklio viršijimas ateityje galėtų padėti subalansuoti bendrą rodiklių pasiekimų vertinimą.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai):

1. SP 2.3.1 punkte esančią siektinų reikšmių plano lentelę „Apibendrinamoji lentelė“ koreguoti taip:

Rezultato rodiklis	<...>	2026	2027	2028	2029	Bendra tikslinė vertė
R.29^{PR} Ekologinio ūkininkavimo plėtra Naudojamų žemės ūkio naudmenų, už kuriuos pagal BŽŪP skiriama parama ekologiniam ūkininkavimui, dalis, atskirai nurodant dalį ekologiniam ūkininkavimui išlaikyti ir prie jo pereiti	<...>	12,17 8,21 %	12,51 8,70 %	12,84 9,20 %	%	12,84 9,20 %
R.29 Skaitiklis: Hektarų, už kuriuos sumokėta, skaičius	<...>	361-990 244 111 ha	372-090 258 959 ha	382-100 273 808 ha	ha	382-100 2738 ha

2. Tikslinti kitas SP dalis (2.1.SO4.8, 2.1 SO5.8, 2.1.SO6.8, 2.1.SO9.8) susijusias su rezultato rodiklio R.29 reikšmių pakeitimais.

3. SVARSTYTA. Dėl SP rezultato rodiklio R.34 planuojamų reikšmių keitimo.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, N. Zableckis, A. Klimavičius.

R. Motiejaitė informavo apie poreikį koreguoti Strateginio plano rezultato rodiklio R.34 „Kraštovaizdžio elementų išsaugojimas“ reikšmes. Pažymėta, kad pirminės rodiklio R.34 reikšmės Strateginiame plane buvo grindžiamos GAAB 8 standarto nuostatomis, kurios visiems pareiškėjams numatė pareigą ne mažiau kaip 4 proc. ariamosios žemės skirti negamybiniam plotams ir objektams. Tačiau dėl susidariusios geopolitinės situacijos ir įsigaliojus tam tikriems ES teisės aktų pakeitimams BŽŪP strateginių planų teisiniame reguliavime, 2024 m. GAAB 8 standarto įgyvendinimo sąlygos buvo palengvintos, sudarant galimybę į ariamosios žemės dalį, t. y. į minėtus 4 proc., įskaičiuoti ne mažiau kaip įskaičiuoti ne tik gamybinius plotus ir objektus, bet ir žaliąjį pūdymą, azotą kaupiančius augalus ir tarpinius pasėlius. Nuo 2025 m. šis reikalavimas visiškai panaikintas, paliekant tik pareigą saugoti esamus kraštovaizdžio elementus. Dėl šių pokyčių privalomas plotas, kuriam taikomi GAAB 8 standarto reikalavimai, sumažėjo 94 %, t. y. nuo 92 120 ha iki 5 213 ha. Todėl R.34 reikšmių pasiekimas dabar priklauso tik nuo ūkininkų savanoriško dalyvavimo atitinkamose intervencinėse priemonėse,

TI05eko1.5, TI05eko1.6, TI05eko1.7, KPmgt, kurių deklaruojami plotai šiuo metu yra nedideli. Atsižvelgiant į susiklosčiusią teisinę, geopolitinę ir ekonominę situaciją, siūloma nuo 2026 m. sumažinti R.34 tarpinę ir galutinę reikšmes iki 18 000 ha, prognozuojant 10,7 proc. augimą, lyginant su 2024 m. deklaruotu plotu. Pabrėžta, kad pakeistos rodiklio R.34 reikšmės geriau atspindėtų pasikeitusias įgyvendinimo sąlygas ir realias galimybes. Šie pakeitimai turės įtakos Strateginio plano finansavimo planui, taip pat reikalingas Strateginio plano pakeitimas.

N. Zableckis atkreipė dėmesį į ženklų rodiklio reikšmės sumažėjimą ir pasiteiravo, kas tokiu atveju nutiks, nelikus reikalavimo išlaikyti tuos kraštovaizdžio elementus.

A. Palionis priminė, kad rengiant Strateginį planą, šis 4 proc. reikalavimas buvo privalomas, tačiau jau 2023 deklaravimo metais jis panaikintas.

A. Klimavičius nurodė, kad Aplinkos ministerija taip pat svarstė, kaip vertinti pateiktą siūlymą, tačiau pritarė nuomonei, kad pokytis nėra esminis. Aplinkos ministerijos vertinimu, iki šiol į 4 proc. reikalavimą buvo leidžiama įskaityti žaliąjį pūdymą, azotą kaupiančius augalus ir tarpinius pasėlius, kurie *de facto* nebuvo tikrieji kraštovaizdžio elementai. Todėl vertinama, kad realus pokytis, susijęs su nauju reglamentavimu, bus nedidelis.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas (pritarta bendru sutarimu).

NUTARTA (vienbalsiai). Tikslinti Strateginio plano rezultato rodiklio R.34 planuojamas tarpines (kasmet nuo 2026 m.) ir galutinę reikšmes (SP 2.3.1 dalyje):

Rezultato rodiklis	Konkretus tikslas	2026	2027	2028	2029	Bendra tikslinė vertė
R.34^{PR} Kraštovaizdžio elementų išsaugojimas Naudojamų žemės ūkio naudmenų, dėl kurių prisiimti remiami įsipareigojimai tvarkyti kraštovaizdžio elementus, įskaitant gyvatvores ir medžius, dalis	SO6	2,9 0,6 %	2,9 0,6 %	2,9 0,6 %		2,9 0,6 %
R.34 Skaitiklis: Žemės ūkio paskirties žemė, dėl kurios prisiimti įsipareigojimai tvarkyti kraštovaizdžio elementus, įskaitant gyvatvores ir medžius		86 200,00 18 000,00 ha	86 200,00 18 000,00 ha	86 200,00 18 000,00 ha		86 200,00 18 000,00 ha
R.34 Vardiklis: Bendras naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas		2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha

Atitinkamai tikslinti su rezultato rodiklio R.34 reikšmių pakeitimais susijusią informaciją Strateginio plano 2.1.SO6.8, 3.1.3 dalyse.

4. SVARSTYTA. Dėl kompensacinių išmokų dydžių padidinimo pagal SP intervencines priemones „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, E. Pranauskas.

R. Motiejaitė informavo, kad dėl Strateginio plano intervencinių priemonių „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ KP07ntž ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ KP07untž kompensacinių išmokų dydžių padidinimo nuo 2026 paraiškų teikimo metų. Paaiškinta, kad šiuo metu galiojantys išmokų dydžiai buvo apskaičiuoti pagal 2017–2019 m. duomenis. Nepriklausomi ekspertai, remdamiesi 2022–2024 m. faktiniais duomenimis, perskaičiavo kompensacines išmokas, nustatydami aktualius dydžius, atspindinčius augusias sąnaudas ir esamą ekonominę situaciją. Pagal pateiktą siūlymą: už daugiameses pievas KP07ntž išmoka didėtų nuo 76 Eur/ha iki 92 Eur/ha; už pievas iki 5 m. – nuo 61 Eur/ha iki 88 Eur/ha; už pievas pagal KP07untž – nuo 74 Eur/ha iki 102 Eur/ha. Pažymėta, kad ūkininkai šiose teritorijose patiria didesnius ekonominius sunkumus dėl ūkinės veiklos apribojimų, o didžioji jų dalis – smulkūs ūkiai. Detalūs ekonominiai

skaičiavimai pateikti 4 priede. Bendras papildomas lėšų poreikis 2026–2027 m. sudarytų daugiau nei 1,8 mln. Eur, kurie būtų padengti sumažinant SP intervencinei priemonei KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ numatytas lėšas. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, siūlyta pritarti pateiktam išmokų dydžių padidinimui nuo 2026 m. teikiamų paraiškų.

Viceministras pasiteiravo, ar visa nurodyta suma, t. y. 1,8 mln. Eur, bus skiriami iš intervencinės priemonės KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“.

R. Motiejaitė papildė, kad 2023–2024 m. laikotarpiu nebuvo renkama paraiškų pagal „Natura 2000“ priemonės, todėl susidarė sutaupyta lėšų, iš kurių ir bus skiriama numatyta suma. Nurodyta, kad EK taip pat atkreipė dėmesį į galimybę panaudoti sutaupytas lėšas. Stebėsenos komitetui pateiktoje medžiagoje šaltinis liko įvardytas kaip KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“, tačiau, įvertinus situaciją, matyti, kad sutaupyta lėšų suma atitinka 1,8 mln. Eur poreikį.

E. Pranauskas pažymėjo, kad, jo vertinimu, pagal turimus duomenis problemų dėl „Natura 2000“ žemės ūkio naudmenų priemonių įgyvendinimo nėra – jų apimtys viršija planuotas, tačiau priemonė, susijusi su paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijų ribų, šiek tiek atsilieka, nors pastaruoju metu fiksuojami spartūs augimo tempai, kas yra pozityvu. Komiteto narys taip pat nurodė, kad, jo vertinimu, dalyvavimas intervencinėje priemonėje „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ nėra grindžiamas pajamų praradimu, skirtingai nei „Natura 2000“ žemės ūkio naudmenose, kur toks paramos teikimo tikslas yra aiškiai numatytas, t. y. remti pajamas. Todėl ekspertų nurodomas kompensacijos apskaičiavimo pagrindas, Komiteto nario nuomone, kelia teisinio pagrįstumo klausimų.

R. Motiejaitė papildė, kad paramos skaičiavimo principas nebuvo keičiamas – jis išliko toks, koks patvirtintas Strateginiame plane. Atkreiptas dėmesys, kad pridėtas lyginamasis variantas, pateikti išmokų dydžių apskaičiavimai, o patys dydžiai buvo verifikuoti. Išmokų už plotus skyriaus atstovė R. Miknevičienė taip pat papildė ir pažymėjo, kad ši priemonė įgyvendinama pagal Reglamento (ES) 2021/2115 70 straipsnio 4 dalį, kurioje nustatyta, kad valstybės narės apskaičiuoja mokėtinas išmokas remdamosi papildomomis dėl prisiimtų įsipareigojimų patirtomis išlaidomis ir prarastomis pajamomis. R. Motiejaitė nurodė, kad skaičiuojant išmokų dydžius buvo įvertinti ir įsipareigojimų ribojimai, tokie kaip draudimas naudoti trąšas, augalų apsaugos produktus, smulkinti ar paskleisti nušienautą žolę, taip pat nustatyti vėlesni šienavimo terminai. Skaičiavimai atlikti lyginant su tradicinio ūkininkavimo praktika.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas (15 Komiteto narių balsavo „už“, 1 – „prieš“).

NUTARTA (daugumai balavusiųjų pritarus siūlymui). Tikslinti Strateginio plano intervencinės priemonės KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ aprašymo 7 dalį „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“ ir 13 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir intervencinei priemonei numatytą finansavimą (detalūs keitimai 3 Priede). 2. Tikslinti Strateginio plano intervencinės priemonės KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ aprašymo 7 dalį „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“ ir 13 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir intervencinei priemonei numatytą finansavimą (detalūs keitimai pateikiami 4 Priede).

5. SVARSTYTA. Dėl fiksuotųjų vieneto įkainių nustatymo SP intervencinei priemonei „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, E. Pranauskas, R. Juknevičius, A. Klimavičius, J. Stakėnienė, N. Zableckis.

R. Motiejaitė informavo dėl intervencinės priemonės KP08neg1 „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“ aprašo Strateginiame plane pakeitimo, kuriuo siekiama supaprastinti išlaidų apmokėjimo būdą buveinių tvarkymo veiklose. Paaiškinta, kad šiuo metu parama skiriama kompensuojant pagal faktą patirtas tinkamas išlaidas. Paramos gali kreiptis pareiškėjai, kurie vykdo veiklą ne mažesniuose kaip 0,5 ha plotuose, taip pat gali būti sudaryti ir iš atskirų plotų, ne mažesnių kaip 0,1 ha ir šie plotai turi patekti į Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos nustatytą Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių plotų sluoksnį. Nurodyti plotai paprastai yra apleisti, apžėlę, jiems kyla išnykimo grėsmė dėl ilgą laiką nevykdytos ūkinės veiklos. Akcentuota, kad numatyti saugikliai, jog paramos nebus galima gauti už tvarkingus ar jau deklaruotus plotus pagal kitas ekologines sistemas. Pažymėta, kad 2024 m. pradėjus rinkti paraiškas, gautos 5, iš jų patvirtintos 3 paraiškos, paraiškų suma – 53 459 Eur, o 2025 m. I paraiškų teikimo etape patvirtinta dar viena paraiška, pagal kurią patvirtinta paramos suma – 5 760 Eur. Pabrėžta, kad siekiant sumažinti administracinę naštą, skatinti ūkio būdu vykdomų buveinių tvarkymo darbų įgyvendinimą ir suteikti galimybę dalyvauti veiklose ir rangos būdu, siūloma tam tikroms išlaidų kategorijoms taikyti fiksuotuosius vieneto įkainius. Komiteto nariai informuoti, kad skaičiavimus atliko nepriklausomas VŠĮ Europos socialinio fondo agentūros (ESFA) Metodinis konsultacijų centras. Fiksuotieji įkainiai (be PVM): 3 124,31 Eur/ha – pievų ir šlapynių palankios būklės atkūrimo darbams (sumedėjusios/žolinės augalijos pašalinimas, išvežimas ir kt.); 61,26 Eur/m – ganyklų tvorų įrengimui; 2,82 Eur/m – elektrinio piemens ir jo komponentų įsigijimui. Taip pat atkreiptas dėmesys, kad fiksuotieji įkainiai būtų tvirtinami intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir pagal poreikį atnaujinami. Kitoms tinkamoms finansuoti išlaidoms ir toliau būtų taikoma faktinių išlaidų kompensavimo tvarka. Šie pakeitimai neturės įtakos Strateginio plano finansavimo planui. Reikalingas Strateginio plano pakeitimas.

A. Palionis atkreipė dėmesį, kad šiuo metu paramą gali gauti žemės savininkas, kurio teritorija yra apleista, apžėlusi, jei jis įsipareigoja ją sutvarkyti, tačiau kitas savininkas, kuris tokią pievą nuolat prižiūri – gano ar šienauja – paramos negali gauti. Pasiūlė svarstyti, ar priemonė šiuo požiūriu neturėtų būti peržiūrėta iš esmės, numatant galimybę remti ne tik atkūrimo, bet ir nuolatinės priežiūros veiklas.

R. Motiejaitė patikslino, kad priemonė numato, jog asmuo, gavęs paramą už buveinės sutvarkymą, privalo vėliau įsipareigoti dalyvauti Strateginio plano palaikymo priemonėje. Taigi buveinių atkūrimas yra susietas su tolesne priežiūra, kuri taip pat remiama. Taip pat papildė, kad po buveinės sutvarkymo pareiškėjas įsipareigoja dalyvauti Strateginio plano ekologinėje sistemoje – kompleksinės pievų ir šlapynių priežiūros schemoje. Ši schema numato kasmetinę paramą už palaikymo darbus, pvz., žolės išvežimą, kurios dydis priklauso nuo prižiūrimo ploto – 297 arba 330 Eur/ha. Tačiau pabrėžta, kad tam, jog būtų galima į šią schemą patekti, apleista teritorija iš pradžių turi būti sutvarkyta.

E. Pranauskas išsakė abejones dėl fiksuotojo įkainio taikymo pagrįstumo, atkreipdamas dėmesį, kad nėra aiškių ir objektyvių kriterijų, kaip vertinamas buveinės „sutvarkymo“ lygis. Pavyzdžiui, kiek konkrečiai augalijos ar medžių turi būti pašalinta – 5, 20 ar daugiau – nėra apibrėžta. Pasak jo, buveinių būklė ir tvarkymo apimtis gali būti labai skirtinga, todėl taikyti vienodą fiksuotą įkainį visiems atvejams nėra pagrįsta. Komiteto narys taip pat kėlė klausimą, kodėl atsisakoma šiuo metu galiojančio kompensavimo pagal faktiškai patirtas išlaidas, kai pagal realiai atliktą darbą mokama atitinkama suma. Jo nuomone, tokia sistema būtų teisingesnė. Papildomai išsakė kritiką dėl to, kad pagal priemonę viename sąraše kartu pateiktos saugomos rūšys ir jų buveinės, nors tai – skirtingi objektai, kurių apsauga grindžiama skirtinga logika. Pavyzdžiui, balinis vėžlys gali būti skirtingose buveinėse, kurių vertė nėra aiškiai išmatuojama. Toks skirtingų saugomų objektų (rūšių ir buveinių) sujungimas į vieną sąrašą, nenumatant skirtingų vertinimo kriterijų, pasak E. Pranausko, yra nelogiškas ir netinkamas.

R. Motiejaitė patikslino, kad fiksuotojo vieneto įkainio dydį nustatė Europos socialinio fondo agentūra (ESFA), remdamasi faktiniais praėjusio programinio laikotarpio duomenimis. Buvo peržiūrėti įgyvendinti projektai, atlikti detalūs skaičiavimai, sugrupuoti darbai, o įkainis nustatytas pagal šiuos

apibendrintus duomenis. Paašškinta, kad konkretus darbų poreikis kiekviename tvarkomame plote bus nustatomas individualiai – pareiškėjas šį poreikį turės suderinti su atitinkama saugomos teritorijos direkcija. Todėl kiekvienu atveju bus aiškiai apibrėžta, kokie darbai turi būti atlikti konkrečioje vietovėje.

A. Klimavičius pažymėjo, kad šiai diskusijai dėl fiksuotųjų įkainių sistemos reikėtų kiek aiškumo, paaiškinant, kodėl neveikia dabar galiojanti sistema, grindžiama faktinių išlaidų kompensavimu.

R. Motiejaitė papildė, kad ankstesniu programiniu laikotarpiu analogiška priemonė iš esmės neveikė – buvo skelbti keli kvietimai, tačiau paraiškų beveik nebuvo gauta. Pažymėta, kad priemonė buvo per sudėtinga įgyvendinti, ypač dėl būtinybės vykdyti viešuosius pirkimus. Remiantis Strateginio plano įgyvendinimo duomenimis, 2024 m. buvo gautos 5 paraiškos, iš kurių patvirtintos 3, o 2025 m. pirmojo kvietimo metu – tik 2 paraiškos, iš jų patvirtinta 1. Pabrėžta, kad didelė administracinė našta išlieka pagrindine kliūtimi aktyvesniam dalyvavimui priemonėje.

Viceministras patvirtino, kad dėl minėtos didelės administracinės naštos priemonė iki šiol nebuvo populiarūs tarp pareiškėjų.

A. Klimavičius išreiškė palaikymą Žemės ūkio ministerijos pastangoms ieškoti sprendimų, kaip padėti ūkininkams, turintiems mažus ir vertingus gamtinius plotus, dažnai esančius sunkiai prieinamose vietose. Pažymėjo, kad tokie plotai dažnai nesulaukia dėmesio, nors yra labai vertingi gamtiniu požiūriu. Taip pat pažymėta, kad tai nebūtinai yra atvejai, kai ūkininkai ilgą laiką visiškai nevykdė veiklos – tokie plotai gali būti ir tvarkingai prižiūrimi ūkių, tiesiog jie gali būti sudėtingesnėse vietovėse, t. y. tų plotų pakraščiuose gali būti sunkiai pasiekiamų, šlapių ar šlaitinių vietų. Atsakydamas į iškeltą klausimą dėl sutvarkymo lygio kriterijų, Aplinkos ministerijos atstovas pažymėjo, kad tvarkymo tikslas – pasiekti tokią gerą agrarinę būklę, kuri leistų pareiškėjui kreiptis dėl tiesioginių išmokų ar dalyvauti ekologinėse sistemose. Šie kriterijai yra standartizuoti, tai – bendras principas, taikomas visai Lietuvai, nepriklausomai nuo konkrečios buveinių atkūrimo paramos priemonės. Dėl rūšių ir buveinių papildyta, kad net ir retos rūšys, pavyzdžiui, melsvis, turi aiškiai apibrėžtas radavietes ir buveines, kurias gali tiksliai nustatyti saugomų teritorijų sistemos specialistai. Buveinių ribos jau yra suklasifikuotos, todėl sprendimai, kokius darbus galima atlikti, yra pagrįsti ir objektyvūs ir prieštaravimo tarp buveinių ir rūšių apskaitos nėra. Paminėta, kad pareiškėjai, gavę paramą buveinių atkūrimui pagal fiksuotą įkainį, vėliau turės pereiti į paramos schemą palaikymui ir ilguoju laikotarpiu nedidelėmis kasmetinėmis pastangomis užtikrinti atkurtų buveinių gerą būklę.

J. Stakėnienė papildė dėl siūlomo taikyti fiksuoto įkainio principo: įkainis visais atvejais negali tiksliai atitikti individualių sprendimų ar pasirinkimų, pavyzdžiui, pasirenkant brangesnę ar pigesnę įrangą, tačiau jo esmė – supaprastinti procesus ir palengvinti administravimą paramos dalyviams.

E. Pranauskas teiravosi, nuo kokio buveinės būklės lygio atsiranda tvarkymo poreikis, t. y. kokia yra pradžios riba, nuo kurios jau galima teikti paraišką paramai gauti. Pabrėžė, kad nėra aiškaus, vienodo kriterijaus, kiek darbų reikia atlikti, kad buveinė būtų laikoma tinkama tvarkymui.

Viceministras atsakė, kad kriterijus aiškus – jeigu plotas negali būti deklaruotas, tai reiškia, kad jis jau reikalauja tvarkymo.

E. Pranauskas išreiškė abejonę dėl siūlomo fiksuoto įkainio tinkamumo visais atvejais, pateikdamas praktinę situaciją: jei šalia ūkininko yra perspektyvi buveinė, tačiau jos sutvarkymo sąnaudos viršija 3 tūkst. Eur fiksuotą įkainį, ūkininkas greičiausiai tokių darbų nesiims. Pažymėjo, kad jei ūkininkai nesinaudojo parama net ir galėdami pagrįsti faktines išlaidas, tikėtina, jog ir taikant fiksuotą įkainį tai daryti bus dar mažiau patrauklu. Komiteto nario nuomone, daliai buveinių toks įkainis gal ir tiks, tačiau kitos, ypač reikalaujančios daug darbo, kaip šienavimas ar medžių kirtimas, gali likti neprižiūrėtos.

A. Palionis atsakydamas pažymėjo, kad ūkininkas sprendimą dalyvauti priemonėje vertins ne tik pagal vienkartinę išmoką už buveinės sutvarkymą, bet ir atsižvelgs į ilgalaikius įsipareigojimus bei

finansinę naudą iš paramos už buveinės priežiūrą geros agrarinės būklės palaikymo laikotarpiu tiek pirmais, tiek vėlesniais metais.

N. Zableckis pasitikslino, ar taikant fiksuotąjį įkainį ūkininkui nebereikės vykdyti viešųjų pirkimų ir darbus jis galės atlikti pats. Taip pat pateikė dvi pastabas – siūlymą svarstyti galimybę įtraukti į tinkamas finansuoti veiklas ir šernų pažeistų plotų sutvarkymą, kadangi tokie atvejai praktikoje pasitaiko.

A. Palionis atsakė, kad fiksuotojo įkainio taikymas, atsisakant viešųjų pirkimų vykdymo, yra viena iš administracinės naštos mažinimo priemonių. Papildė, kad plotų sutvarkymo apimtys turėtų būti vertinamos pagal konkrečią situaciją ir priklausyti nuo faktiškai atliktų darbų, t. y. rezultatas priklauso nuo realiai įgyvendintų sutvarkymo veiklų.

R. Motiejaitė, atsakydama dėl pastabos apie papildomos veiklos įtraukimą į galimų finansuoti veiklų sąrašą, nurodė, kad gamtotvarkos darbų poreikio plano forma ir darbų sąrašas, numatytas priemonės įgyvendinimo taisyklėse, buvo derinti su Aplinkos ministerija ir Saugomų teritorijų tarnyba, tačiau nė viena institucija nepateikė pastabų dėl poreikio įtraukti darbų kategoriją „išlyginimas“. Pažymėta, kad tokios darbų kategorijos taip pat nebuvo numatyta ir praėjusiame programiniame laikotarpyje.

N. Zableckis pasiteiravo, kodėl nebuvo nustatytas fiksuotasis įkainis naujų kūdrių balinių vėžlių buveinėse įrengimo darbams. Komiteto nario teigimu, tai būtų galima pagrįsti remiantis praktine informacija iš asmenų, užsiimančių tvenkinių kasimu, nes darbų pobūdis iš esmės panašus. Siūlė apsvaistyti galimybę tokį įkainį papildomai apskaičiuoti.

R. Motiejaitė paaiškino, kad buvo siekta nustatyti fiksuotąjį įkainį ir šiems darbams, tačiau ESFA to padaryti nepavyko dėl duomenų trūkumo. Nors buvo atliktos apklausos, surinktų duomenų nepakako pagrįsti skaičiavimams.

A. Klimavičius papildydamas pažymėjo, kad keliolikos projektų duomenų nepakanka patikimam fiksuotojo įkainio nustatymui pagal taikomus audito standartus – reikalinga žymiai didesnė statistinė imtis. Be to, atkreipė dėmesį, kad kūdrių, tinkamų balinių vėžlių buveinėms, specifika skiriasi nuo įprastų vandens telkinių – reikalingos seklios, o ne gilios kūdros, todėl palyginimas su standartiniais tvenkiniais būtų netikslus.

A. Palionis pasiūlė šiuo etapu apsiriboti tik dabar siūlomais sprendimais, o papildomus siūlymus, kaip, pavyzdžiui, dėl išlyginimo darbų, svarstyti darbo grupėse. Pažymėjo, kad fiksuotasis įkainis nėra galutinis ir nekintantis – jis gali būti koreguojamas atsižvelgiant ir į įvairius kitus veiksnius, tokius kaip darbo užmokesčio ar kitų sąnaudų pokyčiai, todėl ateityje galėtų būti papildytas ir kitomis išlaidų kategorijomis, jei išryškės poreikis.

R. Juknevičius atkreipė dėmesį į tai, kad šiuo metu nustatytas vienas bendras įkainis už šlapynių ar kitų teritorijų sutvarkymą nėra pakankamai aiškiai pagrįstas ir neparodo, kokie konkretūs darbai į jį įtraukti. Pasak Komiteto nario, tokia sistema nėra nei aplinkosauginiu, nei ekonominiu atžvilgiu racionali, kadangi gali susiklostyti situacija, kai bus tvarkomos ne pačios vertingiausios buveinės, o tie plotai, kurių tvarkymas tiesiog pigesnis ar lengvesnis. Pažymėta, kad tokia situacija kelia abejonių ir dėl socialinio teisingumo – vieniems šis įkainis bus pakankamas, kitiems – per mažas. R. Juknevičius pasiūlė, kad jei nėra galimybės nustatyti įkainius kiekvienam konkrečiam darbui, pavyzdžiui, medžių iškirtimui, galėtų būti taikomi bent apibendrinti įkainiai pagal darbų grupes. Komiteto nario nuomone, būtų galima aiškiau pagrįsti bendrą sumą, remiantis statistiniais duomenimis apie atskirų veiklų įkainius. Pabrėžė, kad vienas bendras skaičius galimai iškraipo realią situaciją ir yra nepriimtinas nei audito, nei praktinio įgyvendinimo požiūriu.

A. Palionis padėkojo Komiteto nariui už pastabą ir priminė, kad pristatant klausimą akcentuota, jog kompensacinių išmokų dydžiai nėra nustatyti atsitiktinai, o grindžiami vertintomis paramos paraiškomis ir faktiniais darbais, kuriuos ūkininkai realiai atliko. Viceministras priminė, kad priemonei

įgyvendinti visu programiniu laikotarpiu numatytas 3,9 mln. Eur biudžetas, iš kurio iki šiol panaudota tik 53 tūkst. Eur. Todėl iškeltos abejonės nėra esminės ar kritinės. Taip pat atkreipė dėmesį, kad ūkininkai, prieš vykdydami darbus minėtose teritorijose, derina sutvarkymo planus su Saugomų teritorijų tarnyba, ir jei konkrečiu atveju planuojamų darbų kaina viršytų nustatytą kompensacinių išmokų sumą, tikėtina, jog ūkininkas tiesiog nesirinks vykdyti tokios veiklos.

E. Pranauskas pabrėžė, kad nepritaria siūlymui taikyti fiksuotus įkainius, nes tai gali būti neteisinga ūkininkams, kurių realios sąnaudos gali viršyti vidurkį, ir tai taip pat kelia riziką dėl neatsakingo, jo nuomone, išlaidavimo, ypač turint mintyje būsimus Europos Sąjungos biudžeto iššūkius.

A. Palionis patikslino, kad ūkininkai, kurie jau įvykdė įsipareigojimus ir gavo paramą pagal faktines išlaidas, nebus eliminuoti iš paramos schemos. Papildė, kad realios buveinių tvarkymo išlaidos gali skirtis – kai kuriais atvejais būti didesnės, kitais – mažesnės nei nustatytas fiksuotasis įkainis. Tačiau siekiant priemonę padaryti patrauklesnę ir sumažinti administracinę naštą, tikslinga išbandyti ir šį supaprastintą būdą. Pažymėjo, kad jei praktikoje paaiškės, jog fiksuotasis įkainis yra netinkamas, jį bus galima koreguoti ateityje.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas (15 Komiteto narių balsavo „už“, 2 – „prieš“).

NUTARTA (daugumai balavusiųjų pritarus siūlymui). Keisti SP intervencinės priemonės KP08neg1 „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“ aprašą:

1. Apjungti atskiras buveinių tvarkymo išlaidas (sumedėjusios ir žolinės augalijos pašalinimo, sutvarkymo, išvežimo, kelmų frezavimo darbų išlaidas) į vieną (intervencinės priemonės aprašo 5 dalis): „<...> Pagal šią intervencinę priemonę parama bus skiriama buveinių sutvarkymui, ~~pašalinant ir išvežant sumedėjusius ir žolinius augalus (įskaitant invazinius), frezuojant kelmus atkuriant palankią jų būklę ir sudarant sąlygas buveinėms išlikti~~, įrengiant naujas arba atkuriant sunykusias ganyklų tvoras arba aptveriant elektriniu piemeniu, įrengiant naujas seklias kūdras balinių vėžlių buveinėse ir kt. Pareiškėjams bus finansuojamos šios išlaidos: ~~sumedėjusios augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; žolinės augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; kelmų frezavimo darbai; pašalintos sumedėjusios ir žolinės augalijos išvežimo darbai~~ **buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šioms buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidos**; ganyklų tvorų įrengimas (**įskaitant įsigijimą**) plotuose, kuriuose iki šiol nebuvo ganyklų, arba ganyklų statiniai yra sunykę; elektrinio piemens ir jo komponentų įsigijimas; naujų seklių kūdrų vėžlių buveinėse pievose ir ganyklose iki 0,1 ha įrengimas; bendrosios išlaidos ir kitos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytos išlaidos, kurios susiję su projekto įgyvendinimu. <...>“;

2. Fiksuotuosius vieneto įkainius taikyti: buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šioms buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidoms; ganyklų tvorų įsigijimo ir įrengimo išlaidoms; elektrinio piemens (įskaitant jo komponentus) įsigijimo išlaidoms.

Atitinkamai siūloma keisti SP priemonės aprašo 5 ir 7 dalį patikslinant, kad šalia paramos gavėjo faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimo, numatoma taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimo būdą – fiksuotuosius vieneto įkainius pagal Reglamento (ES) 2021/2115 83(1)(b) straipsnį šioms išlaidoms: elektrinio piemens (įskaitant jo komponentus) įsigijimo; ganyklų tvorų įsigijimo ir įrengimo išlaidoms tuo atveju, kai fiksuotieji vieneto įkainiai yra nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 83(2)(a)(i) straipsniu, juos patvirtinus intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse; buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šioms buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidoms tuo atveju, kai fiksuotieji vieneto įkainiai yra nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 83(2)(a)(ii) straipsniu, juos patvirtinus intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

6. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ kompensacinių išmokų dydžių padidrinimo.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, A. Svitojus, Dalia Laureckaitė-Tumelienė, N. Zableckis.

R. Motiejaitė informavo, kad kompensacinių išmokų dydžių perskaičiavimas atliktas dėl didelio nuokrypio tarp planuotų ir pagal faktą pasiektų produkto rodiklio reikšmių. Pagal intervencinę priemonę „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ 2024 m. buvo planuota mokėti paramą už 2 581 sutartinį gyvulį (toliau – SG), tačiau deklaruota tik apie 533 SG, tai yra 80 proc. mažiau nei numatyta. Toks rezultatas rodo, kad intervencinės priemonės tikslai nepasiekiami, todėl būtina peržiūrėti kompensacinių išmokų dydžius. Pažymėta, kad siūlomas pakeitimas grindžiamas tiek pačių ūkininkų, tiek juos atstovaujančių organizacijų pateiktais siūlymais ir poreikiais. Nurodyta, jog perskaičiavimą atliko nepriklausomi ekspertai pagal naujausius 2021–2024 m. faktinius duomenis. Detalūs skaičiavimai ir jų pagrindimas pateikti posėdžio medžiagos prieduose (2 priedas). Pabrėžta, kad padidinus kompensacinių išmokų dydžius už nykstančių veislių ūkinius gyvūnus, tikimasi užtikrinti didesnę priemonės patrauklumą, pareiškėjų veiklos tęstinumą ir prisidėti prie genetinės įvairovės išsaugojimo. Taip pat akcentuota, kad pradiniam Strateginio plano modeliavimo etape produkto rodiklio O.19 metinės reikšmės buvo suplanuotos remiantis mokslininkų ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos rekomendacijomis, tačiau faktiniai duomenys rodo, jog suplanuotos reikšmės buvo per daug ambicingos. Todėl siūloma nuo 2026 m. koreguoti O.19 rodiklio tarpines ir galutinę reikšmes, kad jos atitiktų realią padėtį Lietuvoje dėl nykstančių senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių. Siūlyta kartu su rodiklio reikšmių korekcija atitinkamai mažinti ir bendrą priemonei skirtą finansavimą – nuo 4,9 mln. Eur iki 3,1 mln. Eur, o atlaisvintas 1,8 mln. Eur lėšas perskirstyti kitoms intervencinėms priemonėms – „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“. Siūlomi pakeitimai turės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.

A. Svitojus pabrėžė genetinių išteklių, kaip nacionalinio ir pasaulinio paveldo, svarbą. Akcentavo, kad nykstančių veislių gyvūnų laikymas yra svarbus selekcijos tikslais, o mažėjanti populiacija kelia grėsmę genetiniam grynūmumui. Pasisakė už siūlomą išmokų padidinimą, tačiau atkreipė dėmesį, kad net ir po perskaičiavimo Lietuvos įkainiai išlieka mažesni nei kai kuriose kitose šalyse. Taip pat išreiškė nepritarimą siūlomam produkto rodiklio O.19 tarpinės ir galutinės reikšmių mažinimui, motyvuodamas tuo, kad mažėjanti ambicija prisideda prie dar didesnės grėsmės veislių išlikimui. Komiteto narys nurodė, jog tą pažymi ir Lietuvos nykstančių ūkinių gyvūnų augintojų asociacija. Pabrėžė būtinybę užtikrinti intervencinės priemonės tęstinumą ir patrauklumą.

R. Motiejaitė atsakė, kad pastaba buvo išgirsta, tačiau siūlė išlaikyti pirminį teiktą pasiūlymą.

Viceministras, pritardamas anksčiau išsakytiems pastebėjimams, pažymėjo, kad svarbu turėti realiai pasiekiamą produkto rodiklį, nes rodiklio neturėjimas būtų dar blogesnė situacija. Nurodė, kad šiuo metu įkainiai didinami tiek, kiek leidžia esamos galimybės, o ateityje situacija bus toliau stebima.

Dalia Laureckaitė-Tumelienė pritarė viceministro pozicijai dėl būtinybės stebėti situaciją po įkainių padidinimo. Pažymėjo, kad šiuo metu veisimo organizacijos neįtraukia naujų narių arba esami ūkininkai reikšmingai neplečia bandų, todėl egzistuoja rizika, jog net ir padidinus įkainius, rodiklio gali nepavykti pasiekti. Pabrėžė, kad rodiklio mažinimas būtų tikslingas sprendimas, kol neatsiranda aiškių ženklų apie realų gyvulių skaičiaus augimą.

A. Svitojus papildė, kad, kaip minėta, būtų tikslinga stiprinti bendradarbiavimą su Lietuvos nykstančių ūkinių gyvūnų augintojų asociacija ir kartu ieškoti prasmingų sprendimų populiacijų didinimui, nes šiuo metu jų dydžiai išlieka minimalūs.

N. Zableckis išreiškė palaikymą fiksuotojo įkainio didinimui, pabrėždamas, kad tai svarbu ir aplinkosauginiu požiūriu – ypač kalbant apie gyvulininkystę, kuri, net ir vykdoma pasyviai, t. y. pasyvaus ganymo atveju, prisideda prie pievų išsaugojimo. Todėl iniciatyva sveikintina.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Tikslinti SP intervencinės priemonės KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ aprašymo 7 dalį „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“, 12 dalį „Planuojamos vienetų sumos.

Apibrėžtis“ ir 13 dali „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir intervencinei priemonei numatytą finansavimą ir produkto rodiklio reikšmes (detalūs keitimai pateikiami 2 Priede).

7. SVARSTYTA. GAAB7 standartas „Sėjomaina ariamojoje žemėje, išskyrus vandenyje auginamus pasėlius“.

Kalbėjo: A. Palionis, R. Motiejaitė, A. Klimavičius, E. Pranauskas, K. Kamsiukaitė, N. Zableckis.

R. Motiejaitė informavo, kad pagal GAAB 7 standarto reikalavimus kasmet būtina keisti pasėlius arba auginti antrinius pasėlius bent 35 proc. ariamosios žemės plote. Jei pasėliai tame pačiame plote nebuvo pakeisti trejus metus, ketvirtaisiais metais turi būti auginami kiti pasėliai. Šie reikalavimai taikomi visoms ūkio kultūroms. Pažymėta, kad, kai kukurūzai auginami gyvulių pašarui, silosui, šių reikalavimų laikytis yra labai sudėtinga. Todėl siūloma taikyti išimtį kukurūzų plotams, jei pareiškėjai laiko ūkinius gyvūnus arba yra registruoti pašarų augintojai ir taiko integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės (IKOK) gairėse numatytas rekomendacijas. Išimtis būtų taikoma plotams, skirtiems pašarų gamybai arba laikomų ūkinių gyvūnų reikmėms – vienam SG būtų galima priskirti ne daugiau kaip 3 ha kukurūzų ploto. Pasiūlyta, kad būtent kukurūzų plotams būtų pripažinta nacionalinių IKOK gairių taikymo alternatyva sėjomainai. Paašškinta, kodėl šių reikalavimų taikymas kukurūzų augintojams yra sudėtingas – posėdžio medžiagoje pateikti technologiniai ir kiti argumentai. Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad kukurūzai auginami labai nedideliame plote – 2024 m. tik 2,4 proc. visos deklaruotos ariamosios žemės, o pašarams skirta dalis – dar mažesnė. Dėl to teigta, kad tokie plotai negali reikšmingai paveikti dirvožemio išsaugojimo tikslų. Pasiūlyta pritarti pateiktam siūlymui dėl išimties taikymo GAAB 7 reikalavimams kukurūzų plotams, kai jie auginami pašarams. Siūlymui reikalingas SP pakeitimas.

A. Palionis papildė, kad pašarams auginami kukurūzai yra nuimami žalios masės pavidalu, t. y. jų nekuliant, o visa žaliava silosuojama, todėl susidaro dideli kiekiai žalios masės. Dėl to silosavimo procese naudojama daug transporto. Pažymėjo, kad gyvulininkystės ūkiai, kuriuose kukurūzai auginami pašarams, paprastai turi silosines šalia gyvulių laikymo pastatų. Atkreiptas dėmesys, kad ūkis, vykdamas sėjomainą, ne visada gali pasėti kukurūzus arti savo ūkio, todėl siūloma sudaryti sąlygas gyvulius laikantiems ūkiams auginti kukurūzus žaliajai masei kuo arčiau ūkio. Papildė, kad toks siūlymas taip pat prisidėtų ir prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) mažinimo siekio.

A. Klimavičius pasiteiravo, ar, atsižvelgiant į siūlymą taikyti išimtį GAAB 7 reikalavimams kukurūzų plotams, būtų įmanoma praktiškai užtikrinti kontrolę pagal numatytas sąlygas. Taip pat teiravosi, ar yra aiškiai atskiriama, koku tikslu kukurūzai auginami – pašarams ar kitoms reikmėms, kad kontrolės metu nekiltų abejonių, jog būtent konkretus pasėlis yra susijęs su pašarų gamyba.

A. Palionis atsakė, kad, vertinant kontrolės atžvilgiu, siūlomos sąlygos yra paprastai patikrinamos, t. y. tiek laikomų gyvulių skaičius, tiek deklaruotas kukurūzų plotas yra aiškiai nustatomi duomenys. Kontrolė yra įmanoma, nes egzistuoja pašarų registras, kuriame galima matyti, kiek kukurūzų yra deklaruota, taip pat – kiek gyvulių laikoma ūkyje. Toks duomenų palyginimas leidžia įvertinti, ar kukurūzai tikrai auginami pašarams. Taip pat papildyta, kad kiekvienas gyvulininkystės ūkis kukurūzus pašarams augina ir dėl ekonominių priežasčių – tai viena pigiausių šėrimo grandinės dalių, lyginant su alternatyvomis, tokiomis kaip perkami pašarai ar soja.

E. Pranauskas papildė, kad pagrindinis tikslas nėra kontrolė, o dirvožemio būklės užtikrinimas. Jis atkreipė dėmesį, kad vertinant kukurūzų auginimą pašarams – skaičiuojant, kiek išnešama maisto medžiagų su žalia mase ir kiek jų sugražinama mėšlu – problema buvo akivaizdžiai pagrįsta ir seniai turėjusi būti išspręsta. Išreiškė pritarimą siūlomam sprendimui ir pavadino tai svarbiu žingsniu, kurio sprendimo buvo laukiama ketverius metus. Pabrėžė, kad ūkininkai patys puikiai geba įvertinti, kaip geriausiai organizuoti šėrimo grandinę, todėl būtina pasitikėti jų kompetencija.

Europos Komisijos atstovė K. Kamsiukaitė informavo, kad preliminariu vertinimu pateiktas pasiūlymas dėl išimties taikymo kukurūzams pagal GAAB 7 standartą netenkina Strateginių planų reglamento 13 straipsnio 1 dalies nuostatų, todėl jam nebūtų galima pritarti. Lyginant su anksčiau teiktu

panašiu siūlymu, dabartinis siūlymas grindžiamas integruotos kenkėjų kontrolės (IKOK) reikalavimų taikymu, kurie yra skirti skatinti racionalų augalų apsaugos produktų naudojimą, o tuo tarpu GAAB 7 tikslas – dirvožemio potencialo išsaugojimas, taikant sėjomainą. Todėl IKOK priemonės negali būti laikomos tinkama alternatyva sėjomainai, o norint padėti kukurūzų augintojams, reikėtų ieškoti kitų alternatyvių sprendimų.

E. Pranauskas nesutiko su Europos Komisijos atstovės išsakyta pozicija. Jo teigimu, pagal paskutinius GAAB 7 standarto reikalavimų pakeitimus valstybėms narėms suteikiama galimybė rinktis ne tik sėjomainos taikymą, bet ir pasėlių diversifikavimą. Komiteto narys priminė, kad pasėlių diversifikavimo praktika buvo taikoma 2014–2022 m. ir tuo metu nebuvo ribojamas kukurūzų auginimas periferiniuose plotuose – šie galėjo būti auginami laikantis diversifikavimo taisyklių. Todėl nuoroda į privalomą sėjomainą, kaip vienintelį būdą išsaugoti dirvožemio būklę, nėra pagrįsta, nes dirvožemio išsaugojimas gali būti užtikrinamas ir kitomis priemonėmis. E. Pranausko vertinimu, dabartiniame GAAB 7 standarto reikalavimų keitime numatyti 35 proc. pasėlių diversifikavimo reikalavimai atitinka šios alternatyvos sąlygas.

N. Zableckis pasiteiravo, ar palengvinus reikalavimus kukurūzų auginimui buvo vertinta galimo plotų padidėjimo prognozė, nes dabar deklaruojama apie 56 tūkst. ha.

A. Palionis papildė, kad išimtis dėl sėjomainos reikalavimų taikoma tik tiems ūkiams, kurie laiko gyvulius. Paaiškino, jog ūkininkas gali taikyti palengvintas sąlygas tik tuo atveju, jei turi sąlyginį gyvulį – tuomet leidžiama auginti iki 3 ha kukurūzų. Jei gyvulių nėra, išimtis netaikoma ir privaloma laikytis GAAB 7 sėjomainos reikalavimų.

A. Palionis pasiteiravo dėl Europos Komisijos atstovės išdėstyto preliminaraus vertinimo – ar jis reiškia, kad siūlymui dar gali būti pritarta.

K. Kamsiukaitė pažymėjo, kad galutinė pozicija dėl siūlymo formuluojama tik gavus oficialų pasiūlymą, o iki to laiko išsakomas tik preliminarus vertinimas.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Papildyti Strateginiame plane nustatytų GAAB7 reikalavimų dalį „3.10.3.3.1. Informacijos apie ūkiuose taikomą sėjomainos praktiką santrauka“ ir išdėstyti ją taip:

„Pareiškėjai privalo laikytis šių minimalios augalų kaitos reikalavimų:

- pareiškėjai privalo laikytis minimalios augalų kaitos reikalavimo bent 35 proc. deklaruotos ariamosios žemės plote, t. y. tas pats pasėlis negali būti auginamas ilgiau nei vieneri metai tame pačiame lauko plote;

- pirmos sąlygos įgyvendinimui antriniai pasėliai (įsėlis, posėlis, tarpiniai pasėliai per žiemą), auginami ne kaip pagrindinė kultūra, gali būti traktuojami kaip pasėlio pakeitimas. Antriniai pasėliai turi būti nepertraukiamai išlaikomi dirvoje bent 6 savaites. Antriniai pasėliai negali būti naudojami ganymui ar derliui gauti;

- plotai, kuriuose per pastaruosius trejus metus pasėliai nebuvo pakeisti, ketvirtaisiais metais turi būti naudojami kitiems pasėliams auginti.

Minimalios augalų kaitos reikalavimas netaikomas daugiamečių augalų plotams, žolėms ir kitiems žoliniam augalams bei pūdymui.

Minimalios augalų kaitos reikalavimas netaikomas kukurūzų plotams, jei pareiškėjai laiko ūkinius gyvūnus arba yra registruoti pašarų augintojai, ir taikomos aplinkai palankios integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės gairių rekomendacijos. Išimtis taikoma plotams, skirtiems pašarų auginimui, arba laikomų ūkinių gyvūnų reikmėms – 1 sąlyginiam gyvuliui skiriama ne daugiau nei 3 ha ploto.

Standartas netaikomas plotuose, kuriuose auginami daugiamečiai sodiniai (uogynai įskaitytinai).

Standartas netaikomas pareiškėjams deklaruojantiems daugiamečius augalus ir sertifikuotiems ekologiniams ūkiams pagal 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą Nr. 2018/848.

Atsižvelgiama į 2022 m. liepos 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą Nr. 2022/1317 ir reikalavimas netaikomas 2023 pasėlių deklaravimo metais.“

8. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinių priemonių „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ ir „Labai smulkių ūkių plėtra“ aprašų keitimo ir b.3 poreikio tikslinimo

Kalbėjo: A. Palionis, J. Stakėnienė, A. Klimavičius, V. Buivydas, N. Zableckis.

J. Stakėnienė informavo, kad siūlymo esmė yra susijusi su poreikiu įtvirtinti galimybę gauti paramą investicijoms į žemės ūkio naudmenų drėkinimo sistemas tais atvejais, kai naudojamas ne tik lietaus, bet ir paviršinis ar požeminis vanduo. Akcentuota, kad klimato kaitos sąlygomis žemės ūkio sektorius tampa vis labiau pažeidžiamas, ypač dėl dažnėjančių sausrų. Pavyzdžiui, 2023 m. dėl sausros derlius kai kuriose srityse sumažėjo net 3–4 kartus, o tik 0,2 proc. žemės ūkio naudmenų Lietuvoje yra drėkinama. Pažymėta, kad siūlomi pakeitimai yra suderinti su Europos Komisija neformalių konsultacijų metu ir apima Strateginio plano intervencinių priemonių, poreikių bei intervencijų logikos korekcijas. Konkrečiai, pakeitimai įtraukiami į tris priemones: KP12vld („Investicijos į žemės ūkio valdas“), KP32svp („Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“) ir KP19sūp („Labai smulkių ūkių plėtra“). Nustatytos aplinkosauginės sąlygos, kurias būtina atitikti norint gauti paramą: drėkinimo sistemų investicijos galimos tik tada, kai yra įdiegta arba įdiegiama vandens sunaudojimo matavimo sistema; parama drėkinimui, kai didinamas drėkinamų plotų mastas ir naudojamas paviršinis ar požeminis vanduo, gali būti skiriama tik tuo atveju, jeigu: upių baseinų valdymo planuose nenumatyta, kad vandens telkinio būklė yra prastesnė nei „gera“ dėl vandens kiekio priežasčių; atliktas poveikio aplinkai vertinimas parodo, kad investicija nedarys reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai. Taip pat parama tvenkinių įrengimui ar plėtrai drėkinimo tikslais galima tik atlikus teigiamą poveikio aplinkai vertinimą (toliau – PAV). Atitinkamai siūloma išbraukti drėkinimo išlaidas iš netinkamų finansuoti išlaidų sąrašo.

A. Palionis papildė, kad aptariamasis klausimas dėl investicijų į drėkinimą yra sena problema. Šiuo metu siūlomi sprendimai yra subalansuoti, o nustatyti saugikliai – pakankami tiek ūkių poreikiams, tiek aplinkos apsaugos užtikrinimui.

Aplinkos ministerijos atstovas A. Klimavičius nurodė, kad nors rizikų visuomet galima įžvelgti, šiuo atveju siūlomų papildymų formuluotės, susijusios su drėkinimo sistemos įrengimu, yra tinkamai suformuluotos. Taip pat pabrėžė, kad sprendimui pritaria, nes vandens paėmimas būtų leidžiamas tik atlikus atitinkamo baseino rizikos įvertinimą, neigiamo poveikio analizę, bei nustatčius, jog vandens pakanka ir vandens telkinys į sausras nereaguoja arba reaguoja minimaliai. Tokių saugiklių, Komiteto nario nuomone, pakanka.

J. Stakėnienė papildė, kad dėl melioracinių sistemų jokių pakeitimų nenumatoma – šioje srityje ir toliau galios dabartinės nuostatos. Taip pat patikslino, kad ūkininkai, kurie negalės įgyvendinti investicijų pagal naujai siūlomas sąlygas, vis tiek turės galimybę naudotis esama alternatyva, t. y. naudoti lietaus vandenį, jį kaupiant rezervuaruose ir naudojant laistymui.

V. Buivydas pasiteiravo, ar tuo atveju, jei yra įrengiama kūdra ir iš jos planuojama imti vandenį drėkinimui, reikės atlikti poveikio aplinkai vertinimą.

J. Stakėnienė atsakė, kad parama investicijoms į tvenkinio (kūdras) įrengimą ar išplėtimą drėkinimo tikslais gali būti skiriama tik tuo atveju, jei yra atliktas PAV ir jis patvirtina, kad investicija nedaro didelio neigiamo poveikio aplinkai. Vertinimo apimtis priklauso nuo teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

A. Klimavičius paaiškino, kad reikia skirti du atvejus: jeigu patvenkiamas natūralus vandens telkinys ir jis tampa tvenkiniu, tuomet taikomi griežtesni PAV reikalavimai. Tuo tarpu, jei ūkininkas planuoja kasti naują kūdrą, kaip dažnai daroma praktikoje, PAV tokiais atvejais paprastai netaikomas, tad parama tokioms investicijoms į drėkinimo sistemas būtų lengviau prieinama.

N. Zableckis atkreipė dėmesį kad pagal galiojančius PAV reikalavimus, kūdras įrengimui, kai plotas neviršija 10 arų, projektas apskritai nereikalingas, todėl tokioms investicijoms taikomos

paprastesnės sąlygos. Tačiau atkreiptas dėmesys, jog tai kelia hidrologinių pokyčių rizikų, nes bendras vandens lygis kai kuriose vietovėse krenta. Visgi šie klausimai priskirtini platesnei diskusijai.

A. Palionis pažymėjo, kad kūdroms įrengti PAV nereikia.

V. Buivydas pasiteiravo, ar ūkininkai, norintys investuoti į laistymo sistemas ir planuojantys vandenį imti iš kūdros, bus laikomi tinkamais paramos gavėjais.

J. Stakėnienė atsakė, kad kiekvienos intervencinės priemonės taisyklėse yra detalios apibrėžiamos tinkamos finansuoti investicijos (pvz., melžimo įranga, traktoriai ir kt.), todėl šiuo atveju taip pat galima būtų diskutuoti dėl kūdros vandeniui paimti. Iš pirmo žvilgsnio manytina, kad tokia investicija galėtų būti tinkama, nes tai laikytina infrastruktūra žemės ūkio valdoje.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai):

1. Strateginio plano 2.1 dalyje atlikti tikslinimus, susijusius su b.3 poreikiu:

1.1. tikslinti b.3 poreikio pavadinimą ir aprašymą:

„b.3 - Didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas Atnaujinti esamas melioracijos sistemas

Keičiantis klimatui Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, daugėja ekstremalių gamtos reiškinių, kurie sukelia rimtų ekonominių iššūkių. Remiantis 2024 m. Europos klimato rizikų vertinimu, Lietuva nuo 1980 m. iš viso jau yra patyrusi 2,3 mlrd. Eur nuostolių dėl ekstremalių klimato reiškinių, o vien per 2023 m. nuostoliai siekė 0,47 mlrd. Eur. Žemės ūkio sektorius yra ypač priklausomas nuo klimato ypatybių, o jo kaitos kontekste tampa ypatingai pažeidžiamu. Pastaruoju metu Lietuvos žemės ūkio produkcijos apimtys dėl nepalankių klimatinių sąlygų (liūčių, sausrų) itin nepastovios, dėl ko šalies ūkiams tampa vis sudėtingiau išlaikyti konkurencingumą. Tyrimai rodo, kad 2016–2019 m. dėl nepalankių gamtos reiškinių daugiau kaip 30 proc. savo pajamų prarado beveik vienas trečdalis visų Lietuvos ūkininkų (31 proc.).

Vanduo yra vienas esminių tiek augalininkystės, tiek gyvulininkystės gamybos išteklių. Istoriskai Lietuva buvo drėgmės pertekliaus zonoje, tad drenažo sistemos buvo viena iš svarbiausių infrastruktūros priemonių, tačiau jos sensta: VĮ Valstybės žemės ūkio fondo duomenimis, drenažo sistemų nusidėvėjimas Lietuvoje 2021 m. siekė 71 proc. Renovuotos, gerai veikiančios drenažo sistemos padėtų mažinti maisto medžiagų išsiplovimą į paviršinius ar gruntinius vandenį ir tokiu būdu leistų ūkininkams sumažinti nuostolius dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių, sudarytų galimybes gauti didesnę derlių ir mažinti naudojamų trąšų kiekius.

Antra vertus, keičiantis klimatui Lietuvoje vis dažniau fiksuojamos stichinės sausras, dėl kurių žūva daržovių, vaisių, uogų bei javų derlius, o gyvulininkystės ūkiai negali pasirošti pakankamai pašarų žiemai. Pvz., dėl 2023 m. sausras, apėmusios daugiau nei 26 proc. visos šalies teritorijos, derlius sumažėjo iki 3-4 kartų (priklausomai nuo auginamų kultūrų). Siekiant suvaldyti šias rizikas bei išsaugoti ūkių gamybinius pajėgumus, auga poreikis investuoti į efektyvias dirvožemio drėkinimo sistemas.

Siekiant stiprinti Lietuvos žemės ūkio sektoriaus atsparumą neigiamam klimato kaitos sukeltų nepalankių gamtos reiškinių poveikiui, reikalinga skatinti ilgalaikius sprendimus ūkiuose, kurie padėtų prisitaikyti prie cikliško vandens pertekliaus bei sausrų laikotarpių.

~~Lietuvoje drenažo sistemos yra viena iš svarbiausių infrastruktūros priemonių, kadangi Lietuva yra drėgmės pertekliaus zonoje. VĮ Valstybės žemės ūkio fondo duomenimis, drenažo sistemų nusidėvėjimas Lietuvoje 2021 m. siekė 71 proc. Skiriant nepakankamą finansavimą, lėšos naudojamos statinių remontui ir priežiūrai, o ne rekonstravimui, melioracijos inžinerinių statinių nusidėvėjimas kasmet didėja ir jas būtina atnaujinti. Atsižvelgiant į tai, kad šalyje dėl klimato kaitos dirvožemio drėgmės svyravimai tapo labai dideli, tikslinga atnaujinti (rekonstruoti) esamas melioracijos sistemas, o jau rekonstruotose – įvertinti galimybes įdiegti reguliuojamąjį drenažą, kuriuo būtų galima kontroliuoti vandens apsaugą nuo taršiųjų medžiagų išplovimo. Gerai veikiančios drenažo sistemos padėtų mažinti maisto medžiagų išsiplovimą į paviršinius ar gruntinius vandenį ir tokiu būdu leistų ūkininkams~~

~~sumažinti nuostolius dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių, sudarytų galimybes gauti didesnę derlių ir mažinti naudojamų trąšų kiekius.“~~

1.2. SO2 intervencijų logikoje tikslinti b.3 poreikio taikymo apimtį:

~~„Siekiant atnaujinti esamas melioracijos sistemas didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas (poreikis b.3) įgyvendinama kaimo plėtros intervencinių priemonių rūšis „Investicijos“ (73 – 74 str.). Intervencinės priemonės KP10mel pagalba bus siekiama, kad ūkininkai turėtų gerai veikiančias žemės ūkio veiklai naudojamas drenažo sistemas, kurios leistų išvengti nuostolių dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių bei sudarytų galimybes gauti didesnę derlių. Parama bus skiriama investicijoms į žemės ūkio veiklai naudojamų melioracijos sistemų atnaujinimą (rekonstrukciją) bei reguliuojamojo drenažo diegimą į jau rekonstruotas melioracijos sistemas. **Be to intervencinėse priemonėse KP12vld, KP32svp ir KP19sūp parama bus skiriama drėkinamų plotų plėtrai.“**~~

2. Visose kitose SP dalyse atitinkamai tikslinti b.3 poreikio pavadinimą.

3. Pakeisti intervencinių priemonių - „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ ir „Labai smulkių ūkių plėtra“ – aprašymus:

3.1. Papildyti aprašų 3 dalį b.3 poreikiu:

b.3	Didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas	Aukštas	Taip
-----	--	---------	------

3.2. Papildyti aprašų 5 dalį tinkamumo kriterijais, kai numatomos investicijos į drėkinimą:

„8. Parama investicijoms į drėkinimą (kai naudojamas požeminis ir (ar) paviršinis vanduo) gali būti skiriama šiais atvejais:

8.1. kai įdiegta vandens matavimo sistema, sudaranti sąlygas apskaičiuoti vandens sunaudojimą remiamos investicijos lygmeniu, arba tokia sistema įdiegiama kaip investicijos dalis;

8.2. parama investicijoms, kurių rezultatas yra grynasis drėkinamo ploto padidėjimas, darantis poveikį atitinkamam požeminio vandens ar paviršinio vandens telkiniui, gali būti skiriama tik jei:

8.2.1. atitinkamame upės baseino valdymo plane nėra nustatyta, kad vandens telkinio būklė yra prastesnė nei gera dėl su vandens kiekiu susijusių priežasčių;

8.2.2. atliktas poveikio aplinkai vertinimas, iš kurio analizės matyti, kad ta investicija nebus padarytas didelis neigiamas poveikis aplinkai (reikalavimas taikomas tokia apimtimi kaip nustato Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (toliau – PAV));

8.3. parama investicijoms į tvenkinio įrengimą ar išplėtimą drėkinimo tikslais gali būti skiriama tik tuo atveju, jei atliktas poveikio aplinkai vertinimas patvirtina, kad tai nedaro didelio neigiamo poveikio aplinkai reikalavimas taikomas tokia apimtimi kaip nustato PAV).“

3.3. Aprašų 9 dalyje iš netinkamų finansuoti išlaidų sąrašo išbraukti drėkinimo išlaidas:

„Netinkamos finansuoti išlaidos:

1. trumpalaikio turto įsigijimas;
2. transporto priemonių, išskyrus žemės ūkio techniką ir transporto priemones žemės ūkio produktų gabenimui, įsigijimas;
3. žemės ūkio gamybos teisių pirkimas;
4. teisių į išmokas pirkimas;
5. žemės pirkimas;
6. gyvūnų pirkimas, vienmečių augalų pirkimas ir jų sodinimas;
7. skolos palūkanos, išskyrus susijusias su dotacijomis, suteiktomis kaip palūkanų subsidija ar garantinio mokesčio subsidija;
8. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas, nesilaikant teisės aktuose nustatytos pirkimo tvarkos;
9. esamų paskolų refinansavimo išlaidos;

- ~~10. išlaidos drėkinimui (išskyrus drėkinimo sistemas, kurioms naudojamas lietaus vanduo);~~
11. saulės baterijos, saulės kolektoriai, saulės moduliai, geoterminio šildymo, oras-oras, oras-vanduo šildymo sistemos, išskyrus atvejus, kai nurodytos investicijos susijusios su statomo ar rekonstruojamo gamybinio statinio poreikiais (pardavimui skirta energija neremiamą);
- kitos, intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytos išlaidos.“

9. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės KP14gra „Trumpos tiekimo grandinės“ pakeitimo.

Kalbėjo: A. Palionis, I. Javičienė, A. Svitojus.

9.1. SP 5, 7 ir 8 dalių keitimas.

I. Javičienė pristatė siūlomus pakeitimus, jų esmė – išplėsti galimybes ūkininkams savo valdoje apdoroti ir perdirbti žemės ūkio produkciją bei prekiauti ja trumpose tiekimo grandinėse, įtraukiant ne tik Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) I priede (toliau – Romos sutarties I priedas) nurodytus produktus, bet ir tuos, kurie į šį priedą nepatenka. Šiuo metu Strateginio plano 9-ajame tinkamumo kriterijuje nustatyta, kad parama pagal intervencinę priemonę „Trumpos tiekimo grandinės“ (KP14gra) gali būti teikiama tik investicijoms į produktus, kurie patenka į Romos sutarties I priedą. Tokie produktai laikomi žemės ūkio produktais. Tačiau, atsižvelgiant į socialinių partnerių siūlymus ir siekiant skatinti mažinti maisto atliekas, siūloma leisti trumpose tiekimo grandinėse dalyvaujantiems ūkiams prekiauti ir valdoje apdorotais ar perdirbtais produktais, nepatenkančiais į Romos sutarties I priedą. Tam reikalinga koreguoti 9-ąjį tinkamumo kriterijų, numatant, kad tokios investicijos galėtų būti remiamos, taikant nereikšmingos *de minimis* pagalbos taisyklę. Atsižvelgiant į tai, papildomai siūloma koreguoti Strateginio plano 7 dalį, aiškiai nurodant, kad investicijoms, susijusioms su produktais, nepatenkančiais į Romos sutarties I priedą, būtų taikoma nereikšmingos *de minimis* pagalbos taisyklė pagal Reglamentą (ES) 2023/2831, o bendra tokios pagalbos suma negali viršyti 300 tūkst. Eur. Tokiu būdu būtų sudarytos palankesnės sąlygos trumpų tiekimo grandinių vystymui.

A. Svitojus atkreipė dėmesį, kad siūlomas pakeitimas sveikintinas, nes pati priemonė „Trumpos tiekimo grandinės“ yra labai svarbi ir reikalinga. Pažymėjo, jog tiek Lietuvoje, tiek visoje Europoje trumposioms tiekimo grandinėms teikiamas didelis prioritetas. Vis dėlto, pasak Komiteto nario, praktinis šios priemonės įgyvendinimas Lietuvoje stringa dėl dviejų esminių kliūčių – sudėtingų taisyklių ir finansinių iššūkių. Pabrėžė, kad trumpųjų grandinių taisyklės dažnai yra per griežtos ir neproporcingai apsunkina jų taikymą. Dėl to šių grandinių kūrimas ūkininkams tampa itin sudėtingas. Kartu jis pastebėjo, kad ir finansiniai reikalavimai yra per aukšti – ūkininkai turi investuoti daug savo lėšų, o tai mažina priemonės patrauklumą. A. Svitojus palankiai įvertino jau atliktus pakeitimus. Komiteto narys taip pat siūlė apsvarstyti galimybę taikyti didesnio paramos intensyvumo kriterijus ne tik ūkininkams, bet ir kooperatyvams. Jo teigimu, trumpų tiekimo grandinių priemonė yra tikrai reikšminga, todėl būtų tikslinga svarstyti paramos intensyvumo padidinimą kooperatyvams, pavyzdžiui, vietoje šiuo metu taikomų 60 proc., numatyti 10 ar 20 proc. didesnę intensyvumą.

I. Javičienė atsakė, kad šiuo metu galimybės padidinti paramos intensyvumą yra griežtai reglamentuotos Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 73 str., todėl daroma tai, kas numatyta. Taip pat papildė, jog antroje klausimo dalyje numatomas siūlymas, kuris galėtų būti naudingas kooperatyvams. Be to, planuojama prie šio klausimo grįžti, kai darbo grupėje trumpoms tiekimo grandinėms vystyti bus plačiau aptartos galimybės kooperatyvams. Pažymėta, kad svarstomi įvairūs variantai, kaip papildomai padėti kooperatyvams.

9.2. Dėl SP 7 dalies keitimo. Dėl paramos intensyvumo verslo plano įgyvendinimo išlaidoms padidinimo.

I. Javičienė pristatė siūlymą dėl paramos intensyvumo didinimo pagal trumpų tiekimo grandinių intervencinę priemonę. Siūloma, pasinaudojant atitinkamo Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 galimybėmis, padidinti paramos intensyvumą: 20 procentinių punktų jauniems ūkininkams ir iki 25

procentinių punktų – smulkiesiems ūkininkams, kurie kuria trumpą tiekimo grandinę. Taip pat numatoma galimybė taikyti kombinuoto dalyvavimo modelį, kai projekte dalyvauja ir jaunieji, ir smulkieji ūkininkai – tokiu atveju investicijų paramos intensyvumas galėtų siekti iki 80 proc. Pažymėjo, kad tai būtų reikšminga paskata ūkininkams.

V. Buivydas išreiškė palaikymą pateiktam siūlymui dėl paramos intensyvumo didinimo jauniems ūkininkams, tačiau paprašė patikslinimo – ar ši nuostata atitinka Reglamento (ES) 2021/2115 nuostatas, konkrečiai teiravosi, ar jaunas ūkininkas suprantamas kaip asmuo pradėjęs ūkininko veiklą per paskutinius penkerius metus, ar kaip asmuo iki 41 metų amžiaus.

I. Javičienė pažymėjo, kad tai bus apibrėžta įgyvendinimo taisyklių lygmeniu.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai):

1. Tikslinti intervencinės priemonės KP14gra SP 5, 7 ir 8 dalis (formuluotės, nekeičiant jų esmės, derinimo su EK metu, gali nežymiai kisti):

1.1. Patikslinti KP14gra 5 dalį:

„9. Parama skiriama investicijoms į žemės ūkio produktų, išvardytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede (išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus), gamybą ir (ar) perdirbimą ir (ar) rinkodarą, skatinant ir vykdant trumpos tiekimo grandinės veiklą. Apdorojimo ir perdirbimo proceso metu gautas galutinis produktas ~~taip~~ **gali būti produktas, patenkantis ir nepatenkantis** į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą ~~priedo produktas~~.“

1.2. Patikslinti KP14gra 7 dalį:

„Paramos aprėptis gavėjo lygmeniu“ papildant ją taip:

„**Investicijoms, susijusioms su produktų apdorojimu ir perdirbimu, kai galutinis produktas nepatenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą, taikoma de minimis pagalba.**“

1.3. KP14gra 8 dalį:

Pakeičiant dalyje „Informacija apie valstybės pagalbos vertinimą“, žymą iš „**valstybės pagalba netaikoma**“, į žymą „**mišrus būdas**“.

2. Pritarti Intervencinės priemonės KP14gra suplanuotos SP 7 dalies keitimui, išdėstant ją taip:

„**Didžiausias paramos intensyvumas:**

iki 100 proc. – bendrosioms projekto išlaidoms, einamosioms bendradarbiavimo išlaidoms, einamosioms projekto įgyvendinimo išlaidoms ir skatinamosios veiklos išlaidoms kompensuoti;

iki 60 proc. – verslo plano įgyvendinimo išlaidoms.

Paramos intensyvumas verslo plano įgyvendinimo išlaidoms gali būti padidintas:

iki 80 proc., kai trumpos grandinės projekte dalyvauja vien jaunieji ūkininkai (atitinkantys 4.1.5 dalyje pateiktą apibrėžimą);

iki 85 proc. kai trumpos grandinės projekte dalyvauja vien labai smulkūs ūkiai, t. y. ūkiai, kurių įregistruotos žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas standartinės produkcijos verte, yra ne didesnis kaip 16 000 Eur;

iki 80 proc., kai trumpos grandinės projekte dalyvauja kartu jaunieji ūkininkai (atitinkantys 4.1.5 dalyje pateiktą apibrėžimą) bei labai smulkūs ūkiai, kurių įregistruotos žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas standartinės produkcijos verte, yra ne didesnis kaip 16 000 Eur.

Investicijoms, susijusioms su produktų apdorojimu ir perdirbimu, kai galutinis produktas nepatenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą, taikoma de minimis pagalba.”

10. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės SP03med2 „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“.

Kalbėjo: A. Palionis, D. Laureckaitė-Tumelienė.

D. Laureckaitė-Tumelienė pristatė siūlomą pakeitimą dėl Strateginio plano sektorinės priemonės „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ veiklos „Bitininkavimo inventoriaus įsigijimas“. Šiuo metu intervencinėje priemonėje taikomas patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimo modelis, pagal kurį pareiškėjai turi pagrįsti išlaidas pateikdami ne mažiau kaip tris lygiaverčius skirtingų tiekėjų komercinius pasiūlymus. Atsižvelgiant į siekį mažinti pareiškėjams tenkančią administracinę naštą bei užtikrinti greitesnę ir efektyvesnę paraiškų administravimą, siūloma šioje veikloje taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimo metodą, įsigyjant bitininkystės inventorių. Pažymėta, kad siūlomi pakeitimai neturės poveikio SP finansavimo planui. Galutinė formuluotė gali būti tikslinama techniškai, derinant pakeitimą su Europos Komisijos atstovais.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Atlikti pakeitimus priemonės aprašyme Strateginiame plane, numatant, kad sektorinėje intervencinėje priemonėje „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ bus taikomi vieneto įkainiai tam tikro bitininkavimo inventoriaus įsigijimui“:

6. Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma

Paramos rūšys:

kompensacija. Parama teikiama atlyginant gavėjo faktiškai patirtas ir apmokėtas tinkamas kompensuoti išlaidas, išvardytas paramos administravimo taisyklių nuostatose, ir ne daugiau, nei tose taisyklėse numatytas paramos dydis;

supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas.

Įgyvendinant 3-iają veiklą – remiant bitininkavimo inventoriaus įsigijimą, tam tikroms bitininkavimo inventoriaus rūšims (porūšiams) taikomi skirtingi vieneto įkainiai (Reglamento (ES) 2021/2115 44 (1) (b)) pagal konkrečiai apibrėžtus techninius parametrus), kurie nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/2115 44 (2) (a) i bei ii papunkčiais ir patvirtinti nacionaliniais teisės aktais.

Kitoms bitininkavimo inventoriaus rūšims (porūšiams), kuriems nėra nustatyti vieneto įkainiai, taikomas paramos gavėjo faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimas.

Parama gali būti ne didesnė kaip 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

Pagal 1 veiklą: preparatų bičių ligoms gydyti įsigijimo ir jos profilaktikai, biologinių, ekologinių ir zootechninių priemonių (preparatų dozavimo / purškimo įrangos) įsigijimo;

Pagal 2 veiklą: kompensuojama iki 70 proc. kainos už grynarasę bičių motiną.

Pagal 3 veiklą: bitininkavimo inventoriaus įsigijimo išlaidos kompensuojamos iki 70 proc. kainos arba vieneto įkainio.

11. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės KP08neg3 „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo keitimo.

Kalbėjo: A. Palionis, D. Laureckaitė-Tumelienė.

D. Laureckaitė-Tumelienė informavo, kad šiuo metu galiojantis paramos intensyvumas siekia nuo 20 iki 65 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Atsižvelgiant į galiojančio Reglamento (ES) 2021/2115 73 straipsnio 4 dalies c punktą, kuris leidžia tam tikrais atvejais paramos intensyvumą padidinti iki 100 proc., bei įvertinus itin žemą pareiškėjų aktyvumą (2023–2024 m. patvirtintos tik 11 paraiškų), siūloma intensyvumą padidinti iki 90 proc. Pabrėžta, kad žemas susidomėjimas priemone gali būti susijęs būtent su per žemu paramos intensyvumu, o pareiškėjų atsakomybė tinkamai prižiūrėti įsigytas priemones bei jas atkurti gedimo ar sunaikinimo atveju iš dalies dar labiau sumažina realų intensyvumo efektyvumą. Atsižvelgiant į tai, taip pat į ūkinių gyvūnų saugos, biologinės įvairovės išsaugojimo ir kraštovaizdžio apsaugos reikšmę, siūloma pritarti paramos intensyvumo padidinimui iki 90 proc. Pakeitus SP, būtų keičiamos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Pakeisti SP intervencinės priemonės „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo 7 dalį ir nustatyti, kad:

„Paramos intensyvumas – nuo 20 iki **65 90 proc.** tinkamų finansuoti išlaidų (išskyrus atvejus, kai pareiškėjas prašo arba sutinka dėl mažesnio intensyvumo taikymo)“.

12. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės KP24mij „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“ paramos paraiškų atrankos kriterijų.

Kalbėjo: A. Palionis, V. Žoštautienė, A. Svitojus.

V. Žoštautienė informavo apie siūlomus pakeitimus, kuriais siekiama užtikrinti efektyvesnę ES lėšų panaudojimą, didesnę žinių sklaidą ir geresnę mokymų kokybę. Kaip pažymėta, po dviejų paraiškų rinkimo etapų pastebėta, kad pareiškėjai dažnai siūlo tas pačias ar labai panašias mokymų temas, o dalis aktualių temų lieka neįtrauktos. Dėl to siūloma keisti priemonės įgyvendinimo tvarką, numatant, kad kiekvienam paraiškų rinkimo etapui būtų atrenkamas ir tvirtinamas konkrečių, aktualiausių mokymų temų sąrašas, kurioms būtų skiriamas finansavimas. Taip pat siūloma, kad vienai mokymų temai būtų patvirtinamas tik vienas projektas, siekiant išvengti dubliavimosi ir užtikrinti vienodą informacijos sklaidą visoje šalyje. Taip pat numatoma atsisakyti atrankos kriterijaus, pagal kurį teikiami prioritetiniai balai už aktualias temas (52.2 papunktis), nes šiuo metu patvirtinamos temos yra visos aktualios ir visiems pareiškėjams yra skiriamas maksimalus balų skaičius, todėl šis kriterijus prarado aktualumą. Siūloma šiuos balus perskirstyti kitiems atrankos kriterijams, kaip detaliau nurodyta klausimo medžiagoje.

A. Svitojus akcentavo mokymo svarbą ir pabrėžė, kad būtina ieškoti naujų skatinimo priemonių, ypač siekiant įtraukti smulkius ir vidutinius ūkininkus bei jaunimą į mokymo ir konsultavimo veiklas. Pažymėta, kad mokymosi procesas yra banguotas – kartais dalyvavimas išauga, kartais sumažėja, todėl reikėtų strategiškai stiprinti tęstinį mokymą ir užtikrinti ne tik didesnę dalyvavimą, bet ir aukštesnę mokymų kokybę.

A. Palionis atkreipė dėmesį, kad ir asocijuotos struktūros turėtų aktyviau skatinti savo narius dalyvauti minėtose mokymo veiklose, nes finansavimas tam jau yra numatytas, pasigendama sektoriaus atstovų aktyvumo.

Pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai):

1. Pripažinti netekusiu galios Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.2 papunktį ir balus perskirstyti kitiems atrankos kriterijams, kartu, vadovaujantis vadovautis Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkte pateikta savivaldybių klasifikacija, atliekant Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.4.1 papunktyje nustatyto atrankos kriterijaus patikslinimą, jame nustatytos išimties nebetaikant Visagino savivaldybės administracijai bei išimties atvejus perkelti į 52.4 papunktį:

52. Atrankos kriterijai:

52.1. pareiškėjas planuoja apmokyti unikalių galutinių naudos gavėjų:

52.1.1. daugiau nei 300 – suteikiama 20 balų;

52.1.2. nuo 200 iki 300 įskaitytinai – suteikiama 15 balų;

52.1.3. nuo 100 iki 199 įskaitytinai – suteikiama 10 balų;

~~52.2. mokymai organizuojami įtraukiant mokymo programas Taisyklių 29.5.1 papunktyje nurodyta tvarka patvirtintas prioritetingas mokymo temas (konkrečios patvirtintos prioritetingos temos bus nurodomos Kvietime teikti paramos paraiškas) – suteikiama 10 balų;~~

52.3. visus mokymo kursus veda lektoriai, kurie turi pažangaus ūkininkavimo patirties ir (ar) ūkių konsultavimo paslaugų, mokymo, mokslo sklaidos veikla, susijusia su numatomo mokomojo renginiu turiniu, užsiima daugiau kaip trejus metus (iki paramos paraiškos pateikimo dienos) (įrodoma juridinę galią turinčiais dokumentais (jei pateikiama pažyma apie lektorių patirtį, ji turi būti detali su konkrečiais pavadinimais bei datomis) – suteikiami ~~20~~ **25 balai**;

52.4. projekte numatyta apmokyti dalyvius kuo didesne mokymo aprėptimi teritoriniu aspektu (pagal valdos registracijos vietą), **išskyrus Alytaus miesto, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Neringos miesto, Palangos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto ir Vilniaus miesto savivaldybes:**

52.4.1. iš visos Lietuvos savivaldybių (~~išskyrus Alytaus miesto, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Neringos, Palangos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto, Vilniaus miesto ir Visagino savivaldybes~~) – suteikiami 25 balai;

52.4.2. daugiau nei 30 savivaldybių įskaitytinai – suteikiama 15 balų;

52.4.3. iki 30 – suteikiami 5 balai;

52.5. projekte numatytas bendradarbiavimas tarp mokymus vykdančio subjekto ir asociacijų – suteikiama 15 balų;

52.6. registruojant tikslinės grupės dalyvius į mokymus daugiau kaip 50 proc. unikalių galutinių naudos gavėjų yra žemės ūkio, maisto ūkio ir miškų ūkio veikla užsiimantys asmenys, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre ne daugiau kaip prieš trejus metus iki paraiškos pateikimo dienos – suteikiama ~~10~~ **15** balų.

2. Pakeisti Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisykles, papildant jas nuostatomis, pagal kurias paramos paraiškoms, surinkusioms vienodą atrankos balų skaičių, pirmumas teikiamas tokia prioriteto tvarka:

- nurodyta didesnė mokymo veiklos vykdymo ar paslaugų teikimo apimtis (pagal galutinių naudos gavėjų, dalyvaujančių projekte, skaičių);

- daugiau mokymų programos trukmės (valandų) sudaro praktiniai užsiėmimai;

- daugiau praktinių užsiėmimų apima veiklas, leidžiančias mokymų dalyviams įgyti realių įgūdžių (pavyzdžiui, vizitai į pažangius ūkius, demonstracinius centrus ar mokomuosius ūkius, dalyvavimas realiuose ūkio darbuose su ekspertų konsultacijomis, interaktyvios dirbtuvės ir simuliacijos);

- jei kelios vienai temai skirtos paramos paraiškos įvertinamos vienodu atrankos kriterijų balų skaičiumi ir vienodai atitinka pirmiau išdėstytus reikalavimus, pirmumas teikiamas pareiškėjui, kuris numato didesnę nuosavą finansinę indėlį.

13. SVARSTYTA. Dėl SP intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ atrankos kriterijų.

Kalbėjo: A. Palionis, I. Javičienė.

I. Javičienė priminė, kad tai nauja priemonė Strateginiame plane, ji įgyvendinama per sumanaus kaimo strategijas, kurios yra skėtinio pobūdžio ir apima įvairius veikėjus – vietos bendruomenes, verslą, savivaldą, ūkininkus. Ši priemonė orientuota į paslaugų plėtrą kaimiškose vietovėse, ypatingą dėmesį skiriant skaitmeninimui, inovacijoms ir socialinėms iniciatyvoms. Įvertinus trijų kvietimų rezultatus (I kvietime negauta paraiškų, II – pateiktos 6 paraiškos, patvirtintos 2, III kvietime – gautos 5 paraiškos, vyksta vertinimas), nuspręsta inicijuoti atrankos kriterijų tobulinimą, siekiant mažinti administracinę naštą pareiškėjams ir palengvinti atrankos procesą. Siūlomi šie pakeitimai: atsisakoma perteklinio partnerystės kriterijaus, kadangi partnerystė yra neatsiejama visos strategijos dalis; aiškiau apibrėžiami vertinimo kriterijai, ypač susiję su inovacijomis, skaitmeninimu, paslaugų plėtra; kriterijai tikslinami, atsižvelgiant į praktikoje išryškėjusias rizikas – pavyzdžiui, dėl sunkumų pritraukti mokslą, kompetencijas ar įgyvendinti aplinkosauginius tikslus; akcentuojamas aplinkosauginių inovacijų kriterijus, remiantis inovatyvumo metodika, kurioje identifikuojami bent 7 požymiai, aktualūs kaimo plėtros kontekste; prioritetas teikiamas jaunimo įtraukimui, švietimo įstaigų ir mokslo atstovų dalyvavimui (nuo mokyklų iki universitetų), kompetentingų šviesių žmonių kaimiškose vietovėse įtraukimui.

I. Javičienė paminėjo, kad Vietos veiklos grupių tinklas, atstovaujantis Komite, pasiūlė

patikslinti 7 atrankos kriterijų, skirtą aplinkosaugai ir (ar) klimato kaitos švelninimui, kaip nurodyta Inovatyvumo vertinimo metodikos 1 priede, ir vietoje žodžio „pamatuojamu“ naudoti – „teigiamu“.

A. Palionis pasiūlė balsuoti už pateiktą siūlymą.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Pritarti siūlomiesiems sumanaus kaimo strategijų atrankos kriterijų pakeitimams:

Eil. Nr.	Strategijos atrankos kriterijaus pavadinimas
1.	<p>Paslaugų skaitmeniniais sprendiniais grįsta strategija Strategijos projektuose numatyta diegti paslaugų skaitmeninimo sprendimus (techninius (išskyrus kompiuterius, serverius, maršrutizatorius, išmaniuosius telefonus), programinius įrankius ar jų apdorojimo priemones), kurie bus naudojami siekiant pagerinti konkrečių paslaugų prieinamumą, kokybę, ar efektyvumą, tenkinant tikslinės auditorijos (gyventojų, verslo, institucijų) poreikius.</p>
2.	<p>Inovatyvi Strategija Bent viename Strategijos projekte diegiama (-os) paslaugų inovacija (-os) atitinkanti (-čios) naujumo kriterijų pagal Inovatyvumo vertinimo metodikos 1 priedą.</p>
3.	<p>Išteklius pritraukianti Strategija Strategijai ir (arba) projektui įgyvendinti pasitelkiami papildomi ekonominiai ištekliai (fizinio arba juridinio asmens (išskyrus biudžetines įstaigas) piniginės lėšos, pastatai, įrenginiai, transporto priemonės ir pan.)</p>
4.	<p>Mokslu ir kompetencijomis grįsta Strategija Strategijoje ir (arba) projekte dalyvauja ir (arba) ketina dalyvauti kaip paslaugos teikėjas mokslo ir (arba) mokymo įstaiga, kuri turimomis mokslo žiniomis ir kompetencijomis prisideda prie Strategijos ir (arba) projekto veiklos ir pasiūlo konkrečius, praktinius problemų, iššūkių sprendimo modelius ar būdus ir nuosekliai visą Strategijos ir (arba) projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį vykdo veiklas ir praktinio įgyvendinimo stebėseną.</p>
5.	<p>Jaunimo Strategija Strategija skirta jaunimui arba Strategijos įgyvendinime dalyvauja jaunas (-i) žmogus (-nės) iki 29 metų (įskaitytinai):</p>
5.1.	visų Strategijos projektų veiklos ir investicijos skirtos jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai).
5.2.	bent vieno Strategijos projekto veiklos ir investicijos skirtos jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai).
5.3.	bent vienas projekto vykdytojas Strategijos pateikimo dieną yra jaunas žmogus iki 29 metų (įskaitytinai).
6.	<p>Paslaugų plėtros Strategija Visuose Strategijos projektuose kuriamos ir (arba) plėtojamos paslaugos, išskyrus biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas.</p>
7.	<p>Aplinkosaugos strategija Strategijoje numatytų projektų veiklos ir investicijos skirtos aplinkosaugai ir (ar) klimato kaitos švelninimui ir yra pagrįstos pamatuojamu teigiamu poveikiu:</p>
7.1.	Strategijos projektai atitinka bent 4 Inovatyvumo metodikos požymius.
7.2.	Strategijos projektai atitinka bent 3 Inovatyvumo metodikos požymius.
7.3.	Strategijos projektai atitinka bent 2 Inovatyvumo metodikos požymius.

Replika po svarstyčių klausimų.

E. Pranauskas nurodė, kad nebuvo priimtas sprendimas dėl šio Komiteto posėdžio viešo transliavimo.

A. Palionis pabrėžė, kad Komiteto posėdžio metu, klausimų svarstymo eigoje, klausimas dėl posėdžio viešumo nėra sprendžiamas.

PRIDEDAMA:

1. 1 priedas. Komiteto narių dalyvavimo ir balsavimo posėdyje suvestinė, 1 lapas.
2. 2 priedas. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komiteto 2025 m. birželio 11 d. posėdžio medžiaga, 26 lapai.
3. 3 priedas. Intervencinės priemonės KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ aprašymo tikslinimo informacija, 22 lapai.
4. 4 priedas. Intervencinės priemonės KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ aprašymo tikslinimo informacija, 16 lapų.

Posėdžio pirmininkas

Andrius Palionis

Posėdžio sekretorė

Miglė Tumonytė

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO POSĖDIS
 2025.06.11

Institucija	Pagrindiniai nariai	Pavadojantys nariai	Registracija	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas	Balsavimas
				1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.	5 kl.	6 kl.	7 kl.	8 kl.	9.1 kl.	9.2 kl.	10 kl.	11 kl.	12 kl.	13 kl.
Žemės ūkio ministerija	Ignas Hofmanas, komiteto pirmininkas																
Žemės ūkio ministerija	Andrius Palionis , komiteto pirmininko pavaduotojas		1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija	Rita Armonienė	Olga Celova	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras	Gintaras Brazauskas	Antanas Ronis	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga	Vytautas Buivydas	Rūta Jurgaitė	1 (dalyvuoja nuo 5 kl.)					už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos	Fortunatas Dirginčius	Genovaitė Beniulienė	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos ūkininkų sąjunga	Raimundas Juknevičius	Gedas Špakauskas	1	už	už	už	už	prieš	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos pramonininkų konfederacija	Egidijus Mackevičius	Gytis Kauzonas	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos universitetų rektorijų konferencija	Astrida Miceikienė	Daiva Makutėnienė															
Lietuvos savivaldybių asociacija	Ausma Miškinienė	Bronius Markauskas	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba	Renata Vanagėlienė																
Vietos veiklos grupių tinklas	Kristina Švedaitė	Helena Naglazienė	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Vigilijus Jukna	Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Agnė Navikienė	Eglė Mikučionienė	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Raimondas Paškevičius	Algminas Pakalniškis	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos žemės ūkio taryba	Eimantas Pranauskas	Aušrys Macijauskas	1	už	už	už	prieš	prieš	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai	Arūnas Svitojus	Algis Baravykas	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	Ramūnas Krugelis	Algirdas Klimavičius	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	Loreta Veličkaitė	Leokadija Zuzo	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
Asociacija „Aplinkosaugos koalicija“	Nerijus Zableckis	Domantas Tracevičius	1	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už	už
		Dalyvauja	17														
		už		16	16	16	15	15	17	17	17	17	17	17	17	17	17
		prieš		0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		balsavo		16	16	16	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17

Posėdyje dalyvaujantis atstovas

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO 2025 M. BIRŽELIO 11 D. POSĖDŽIO MEDŽIAGA

Trumpiniai:

EK – Europos Komisija

SP, **Strateginis planas** – Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginis planas

GAAB – Geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartas

SIŪLOMŲ SP KEITIMŲ, ATRANKOS KRITERIJŲ PAGRINDIMAS/ APIBŪDINIMAS	SIŪLYMAS
STRATEGINIO PLANO KEITIMO SVARSTYMAS	
1. Dėl SP intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ ir „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašų keitimo	
Klausimą pristato: Rasa Motiejaitė	
<p>Intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“, bei „Miško priežiūra ir apsauga“ aprašų 5 dalyse (<i>Pasirinktas intervencinės priemonės modelis, reikalavimai ir tinkamumo finansuoti sąlygos</i>) buvo numatyta, jog parama stichinių nelaimių pažeisto miško atkūrimui, atkurto miško priežiūrai ir apsaugai skiriama su sąlyga, kad pažeistas ne mažesnis nei 0,5 ha miško plotas (išskyrus atvejus, kai paramos prašoma miško priežiūrai ir apsaugai, kurio plotas ribojasi su mišku) ir atsakinga institucija pripažįsta, kad dėl stichinės nelaimės buvo <u>pažeista daugiau kaip 20 proc. medžių</u>.</p> <p>„Miško veisimo ir atkūrimo“ įgyvendinimo taisyklių 3.10 p. – Stichinės nelaimės pažeistas miškas – ne mažesnis kaip 0,5 ha miško plotas, kuriame dėl abiotinių veiksnių¹ (sausros, vėjo, sniego, liūdros, potvynio ir kt.), gaisrų, ligų ir miško kenkėjų sunaikinta, labai pažeista arba džiūsta daugiau kaip 20 proc. medžių (medžiai negali augti) ir šiame plote reikalingas miško atkūrimas.</p> <p>Paminėtina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 16 d. įsakymo Nr. D1-747 „Dėl specialiųjų apsaugos ir stichinių nelaimių padarinių šalinimo miškuose priemonių nustatymo“ 1 punktu, mišku stichine nelaime laikomas įvykis, kai žala miškui padaroma tiek dėl</p>	<p>Siūloma:</p> <p>keisti SP intervencinių priemonių „Miško veisimas ir atkūrimas“ ir „Miško priežiūra ir apsauga“ 5 dalis (<i>Pasirinktas intervencinės priemonės modelis, reikalavimai ir tinkamumo finansuoti sąlygos</i>), patikslinant, kad parama stichinių nelaimių pažeistam miškui atkurti, atkurto stichinės nelaimės pažeisto miško priežiūrai ir apsaugai skiriama, kai atsakinga institucija pripažįsta, kad dėl stichinės nelaimės miško plote buvo pažeista ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ intervencinės priemonės „Miško veisimas ir atkūrimas“ aprašo 5 dalies pastraipos „Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai dėl stichinės nelaimės pažeisto miško atkūrimo“ 2 punktą išdėstyti taip: <p>„2. parama stichinių nelaimių pažeistam miškui atkurti skiriama su sąlyga, kad pažeistas ne mažesnis nei 0,5 ha miško plotas ir atsakinga institucija pripažįsta, kad dėl stichinės nelaimės buvo pažeista daugiau</p>

¹ **Abiotiniai veiksniai** – neorganiniai, cheminiai ir fiziniai veiksniai arba jų visuma, darantys tiesioginį ar netiesioginį poveikį miško augalijai.

biotinių², tiek dėl abiotinių veiksnių.

Derinant įgyvendinimo taisyklių nuostatas, Aplinkos ministerija pateikė pastabas, jog reikėtų patikslinti, kad stichinės nelaimės pažeistu mišku laikomas miškas, kuriame sunaikinta, labai pažeista arba džiūsta ne mažiau kaip 10 proc. medžių. Pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į Miško kirtimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 „Dėl Miško kirtimo taisyklių patvirtinimo“, 80 punkto reikalavimus.

Miško kirtimo taisyklių 80 punkte nustatyta, kad plynaisiais sanitariniais miško kirtimais leidžiama kirsti abiotinių veiksnių, ligų ar miško kenkėjų pažeistus medynus, kuriuose kitomis miško sanitarinės apsaugos priemonėmis neįmanoma pagerinti medyno sanitarinės būklės ir kuriuose, vertinant pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus, nustatyta, kad labai pažeisti medžiai ir sausuliai sudaro **ne mažiau kaip 10 procentų** <...>.

Atsižvelgiant į tai, jog keičiasi teisinis reguliavimas ir siekiant išvengti SP nuostatų keitimo ateityje, siūloma tikslinti SP intervencinių priemonių aprašus, atsisakant konkrečios pažeistų medžių dalies (proc.) įvardijimo intervencinių priemonių aprašuose, o konkrečią pažeistų medžių dalį nurodyti priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

~~kaip 20 proc. ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;~~“.

- intervencinės priemonės „**Miško priežiūra ir apsauga**“ aprašo 5 dalies pastraipos „Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai“ 2.3 papunktį išdėstyti taip:

„2.3. atkurto stichinės nelaimės pažeisto miško priežiūrą ir apsaugą. Tokiu atveju turi būti atsakingos institucijos oficialus patvirtinimas, kad dėl stichinės nelaimės miško plote **buvo** pažeista ~~daugiau kaip 20 proc. ne mažesnė dalis medžių, nei nustatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;~~“.

Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui. Siūlymui reikalingas SP pakeitimas.

2. Dėl SP rezultato rodiklio R.29 keitimo

Klausimą pristato: **Rasa Motiejaitė**

SP rengimo metu buvo numatytos trys intervencinės priemonės („Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo“ (TI05eko8), „Ekologinis ūkininkavimas (vaisiai, uogos, daržovės, vaistažolės ir prieskoniniai augalai)“ (TI05eko10) ir „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ (KP01ekū)) pereinantiems prie ekologinės gamybos ir ekologinės gamybos plotams remti. Joms **finansuoti skirta 402,9 mln. Eur**. Atsižvelgiant į tai, suplanuotas ir rezultato rodiklis R.29 „*Naudojamų žemės ūkio naudmenų, už kuriuos pagal BŽŪP skiriama parama ekologiniam ūkininkavimui, dalis, atskirai nurodant dalį ekologiniam ūkininkavimui išlaikyti ir prie jo pereiti*“, kuriuo vertinama ekologinių ūkių plėtra. Siektina rezultato **rodiklio R.29 reikšmė nustatyta 12,84 proc.** žemės ūkio naudmenų ploto, kuriam skiriama parama ekologiniam ūkininkavimui. **Numatyta, kad perėjimas prie ekologinės gamybos ir jos išlaikymas iki 2028 m. bus vykdomi 382 100**

Siūloma:

1. SP 2.3.1 punkte esančią siektinų reikšmių plano lentelę „Apibendrinamoji lentelė“ koreguoti taip:

Rezultato rodiklis	<...>	2026	2027	2028	2029	Bendra tikslinė vertė
R.29 ^{PR} Ekologinio ūkininkavimo plėtra Naudojamų žemės ūkio naudmenų, už kuriuos pagal BŽŪP skiriama parama ekologiniam	<...>	12,17 8,21 %	12,51 8,70 %	12,84 9,20 %	%	12,84 9,20 %

² **Biotiniai veiksniai** – skirtingų gyvųjų organizmų tarpusavio sąveika jiems gyvuojant, daranti tiesioginį ar netiesioginį poveikį miško augalijai.

ha plote.

Tačiau **2023 m. geopolitinė situacija sumažino ekologinės produkcijos patrauklumą** ir ekologinis ūkininkavimas plėtojosi žymiai lėčiau nei buvo planuota, t. y. **išmokėta paramos už deklaruotą 200 832 ha* plotą**, kai pagal SP buvo numatyta paremti 320 990 ha plotą (**R.29 nuokrypis** nuo suplanuotos reikšmės **minus 37 proc.**).

Įvertinus tai, nuspręsta peržiūrėti šios srities rėmimą, siekiant efektyviau panaudoti SP lėšas, **bei** intervencinės priemonės **TI05eko8 ir TI05eko10**, kurios pagal pirminę SP versiją buvo remiamos iš I ramsčio, **perkeltos į II ramstį** (be lėšų (102,3 mln. Eur nukreipti gamybinėms ekologinėms sistemoms)) su II SP keitimu, **integruojant jas į intervencinę priemonę KP01ekū.**

Paminėtina, kad sumažinus 2023–2027 m. ekologiniam ūkininkavimui skirtą biudžetą apie 20 proc., nebuvo koreguotos SP nustatytos, rezultato rodiklio R.29 reikšmės. Tikintis, kad atlikti papildomi pakeitimai perėjimo prie ekologinės gamybos ir jos išlaikymo skatinimui (*padidintos kompensacinės išmokos, pakeistas kompensacinių išmokų mažinimo stambesniems ekologiniams ūkiams taikymas, išplėstas priemonių sąrašas, kuriose ekologiniai ūkiai gali dalyvauti*) suaktyvins ekologinių ūkių plėtrą.

2024 m. pagal SP išmokėta paramos už deklaruotą 236 240 ha* (apie 35 tūkst. ha daugiau nei 2023 m.) pereinančių prie ekologinės gamybos ir jos išlaikymo **plotą. SP rezultato rodiklio R.29 nuokrypis sumažėjo, tačiau išliko gan didelis**, lyginant su SP numatyta reikšme (**minus 30 proc.**).

Atkreiptinas dėmesys, kad prognozuojant SP rezultato rodiklio R.29 reikšmes buvo remtasi sertifikuotais pagal ekologinę gamybą plotais, kurie didesni, lyginant su deklaruojamais ekologinėms kompensacinėms išmokoms gauti.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, stebint pasaulines tendencijas, siekiant efektyviau prisidėti prie BŽŪP tikslų (SO4, SO5, SO6 ir SO9) įgyvendinimo, švelninant klimato kaitą, tvariau valdant gamtos išteklius, saugant bioįvairovę, remiant aukštos kokybės maisto produktų gamybą, **tikslinga koreguoti SP rezultato rodiklio R.29 planuojamas tarpines reikšmes**

ūkininkavimui, dalis, atskirai nurodant dalį ekologiniam ūkininkavimui išlaikyti ir prie jo pereiti							
R.29 Skaitiklis: Hektarų, už kuriuos sumokėta, skaičius	<...>	361-990 244 111 ha	372-090 258 959 ha	382-100 273 808 ha	ha	382-100 273 8	h a

2. tikslinti kitas SP dalis (2.1.SO4.8, 2.1 SO5.8, 2.1.SO6.8, 2.1.SO9.8) susijusias su rezultato rodiklio R.29 reikšmių pakeitimais.

Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.

ir galutinę reikšmę. **Suvienodinant rezultato rodiklio R.29 skaitiklyje suplanuotą hektarų**, už kuriuos sumokėta parama, **skaičių su SP intervencinės priemonės KP01ekū 13 lentelėje** „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“ **nustatytais hektarais:**

Rezultato rodiklis	2026	2027	2028	2029	Bendra tikslinė vertė
R.29^{PR} Ekologinio ūkininkavimo plėtra Naudojamų žemės ūkio naudmenų, už kuriuos pagal BŽŪP skiriama parama ekologiniam ūkininkavimui, dalis, atskirai nurodant dalį ekologiniam ūkininkavimui išlaikyti ir prie jo pereiti	12,17 8,21 %	12,51 8,70 %	12,84 9,20 %	%	12,84 9,20 %
R.29 Skaitiklis: Hektarų, už kuriuos sumokėta, skaičius	361 990 244 111 ha	372 090 258 959 ha	382 100 273 808 ha	ha	382 100 273 808 ha

Pakeistos SP rezultato rodiklio R.29 reikšmės atspindėtų realesnius deklaruojamus plotus ekologinėms išmokoms gauti.

*2025-04-08 NMA duomenys, SP 2024 metinė ataskaita

3. Dėl SP rezultato rodiklio R.34 planuojamų reikšmių keitimo

Klausimą pristato: **Rasa Motiejaitė**

Vienas iš BŽŪP tikslo SO6 (kuriuo siekiama prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo stabdymo, taip pat buveinių bei kraštovaizdžių išsaugojimo) pasiekimo vertinimo rezultato rodiklių yra R.34 „Kraštovaizdžio elementų išsaugojimas“, apibrėžiantis naudojamų žemės ūkio naudmenų, dėl kurių prisiimti remiami įsipareigojimai tvarkyti kraštovaizdžio elementus, įskaitant gyvatvores ir medžius, dalį.

Planuojant SP rezultato rodiklio R.34 reikšmes buvo vadovautasi geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) 8 standartu, kuris visiems pareiškėjams (ūkininkams) nustatė pareigą dalį (t. y. ne mažiau kaip 4 proc.)

Siūloma:

tikslinti SP rezultato rodiklio R.34 planuojamas tarpines (kasmet nuo 2026 m.) ir galutinę reikšmes (SP 2.3.1 dalyje):

Rezultato rodiklis	Konkretus tikslas	2026	2027	2028	2029	Bendra tikslinė vertė
R.34^{PR} Kraštovaizdžio elementų	SO6					

ariamosios žemės skirti negamybiniais plotams ir objektams.
Pasikeitusi geopolitinė situacija, įvesti palengvinimai BŽŪP strateginių planų teisiniame reguliavime 2023 m. ir 2024 m., **turėjo, įtakos intervencinių priemonių**, kurios priskirtos rezultato rodikliui R.34, **įgyvendinimui**:

- Komisijos įgyvendinančiu reglamentu (ES) 2024/587 buvo nustatytos **2024 deklaravimo metams taikytinos lengvinančios GAAB 8 standarto įgyvendinimo sąlygos**, leidžiančios į ne mažiau kaip 4 proc. ariamosios žemės dalį įskaičiuoti ne tik negamybinius plotus ir objektus, bet ir žaliajį pūdymą, azotą kaupiančius augalus, tarpinius pasėlius;
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1468 **pagal GAAB 8 standartą nuo 2025 deklaravimo metų panaikintas reikalavimas dalį ariamosios žemės skirti negamybiniais plotams ir objektams, paliekant tik kraštovaizdžio elementų (miškelių, vandens telkinių) išlaikymo (saugojimo) pareigą.**

Pasikeitę minėtų reglamentų nuostatos ženkliai dalimi įtakojo plotą, kuriam taikomi privalomi GAAB 8 standarto reikalavimai. Mūsų skaičiavimais jis sumažėjo 94 proc. (nuo 92 120 ha, t. y. planuotas negamybiniais plotams skirti 4 proc. ariamosios žemės plotas pagal GAAB 8 standartą, iki 5 212,99 ha, t. y. pagal GAAB 8 standartą deklaruotų saugotinų kraštovaizdžio elementų plotas). Ženkliai sumažėjus pagal GAAB 8 standartą privalomam išlaikyti plotui, rezultato rodiklio R.34 reikšmės (86 200 ha) pasiekimas didžiąja dalimi priklauso nuo savanoriško ūkininkų pasirinkimo dalyvauti intervencinėse priemonėse (TI05eko1.5 „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“, TI05eko1.6 „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“, TI05eko1.7 „Daugiamečių žolių juostos“, KPmgt „Invazinių rūšių plitimo valdymas melioracijos griovių šlaituose“), kurį, esant dabartinei geopolitinei ir ekonominei situacijai, prognozuoti yra sudėtinga.

Siekiant padidinti kraštovaizdžio elementų plotus, skatinti aktyvesnį ūkininkų dalyvavimą intervencinėje priemonėje TI05eko1.5, nuo 2024 pasėlių deklaravimo metų buvo padidintas kompensacinės išmokos dydis naujai įkuriamiems žoliniam kraštovaizdžio elementams (ežiams, palaukėms), o nuo 2025 pasėlių deklaravimo metų rezultato rodiklio R.34 pasiekimui buvo papildomai priskirtos ir kitos intervencinės priemonės: TI05eko1.6, TI05eko1.7, KPmgt.

Nors nuo 2025 pasėlių deklaravimo metų prie rezultato rodiklio R.34

išsaugojimas Naudojamų žemės ūkio naudmenų, dėl kurių prisiimti remiami įsipareigojimai tvarkyti kraštovaizdžio elementus, įskaitant gyvatvoves ir medžius		2,9 0,6 %	2,9 0,6 %	2,9 0,6 %		2,9 0,6 %
	R.34 Skaitiklis: Žemės ūkio paskirties žemė, dėl kurios prisiimti įsipareigojimai tvarkyti kraštovaizdžio elementus, įskaitant gyvatvoves ir medžius	86 200,00 18 000,00 ha	86 200,00 18 000,00 ha	86 200,00 18 000,00 ha		86 200,00 18 000,00 ha
R.34 Vardiklis: Bendras naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha	2 974 990 ha

Atitinkamai tikslinti su rezultato rodiklio R.34 reikšmių pakeitimais susijusią informaciją SP 2.1.SO6.8, 3.1.3 dalyse.

Šiems pasiūlymams įgyvendinti reikalingas SP pakeitimas.

įgyvendinimo prisideda daugiau intervencinių priemonių (TI05eko1.5, TI05eko1.6, TI05eko1.7, KPmgt), tačiau didelio proveržio nepastebime, o **pagal šias intervencines priemones tiek SP suplanuoti, tiek deklaruojami plotai yra maži** (pvz. 2024 m. iš viso tik 16 078,54 ha: TI05eko1.5 – 8 814 ha, TI05eko1.6 – 2 716,15 ha, TI05eko1.7 – 4 548,39 ha, KPmgt pradedama įgyvendinti tik nuo 2025 m.), t. y. ženkliai mažesni nei dėl minėtų reglamentų reikalavimų sumažėjęs anksčiau pagal GAAB 8 standartą galiojęs privalomas plotas.

Atsižvelgiant į aukščiau paminėtas priežastis, **siūloma sumažinti rezultato rodiklio R.34 planuojamas tarpines (kasmet nuo 2026 m.) ir galutinę reikšmes iki 18 000 ha**, prognozuojant 10,7 proc. augimą, lyginant su 2024 m. deklaruotu plotu.

Pakeistos rezultato rodiklio R.34 reikšmės atspindės pasikeitusį teisinį reguliavimą ir ekonominę bei geopolitinę situaciją.

4. Dėl kompensacinių išmokų dydžių padidinimo pagal SP intervencines priemones „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“

Klausimą pristato: **Rasa Motiejaitė**

Ūkininkai, kuriems yra taikomi gamtosauginiai veiklos apribojimai, dėl ekstremalių meteorologinių reiškinių ir išaugusių sąnaudų kainų patiria ekonominius sunkumus ir neapibrėžtumą dėl savo veiklos tęstinumo. Pievose, kuriose nustatyti gamtosauginiai veiklos apribojimai, ūkinę veiklą vykdo smulkesni ūkiai, todėl jie yra ypač jautrūs patiriamams sunkumams.

Siekiant didesnio teigiamo poveikio aplinkai ir klimatui (prisidedant prie dirvožemio išsaugojimo, jo kokybės gerinimo, vandens telkinių, biologinės įvairovės išsaugojimo), **efektyvesnio indėlio įgyvendinant BŽŪP tikslus** (kuriais prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, mažinamas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, didinama anglies dioksido sekvestracija, skatinamas veiksmingas gamtos išteklių (vandens, dirvožemio, oro) valdymas, prisidedama prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo, gerinamos ekosistemų funkcijos ir išsaugomos buveinės bei kraštovaizdžiai), **skatinant ūkininkus išlaikyti ir tinkamai prižiūrėti pievas tiek „Natura 2000“ teritorijose** (parama skiriama pagal SP

Siūloma:

1. Tikslinti SP intervencinės priemonės KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ aprašymo 7 dalį „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“ ir 13 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir intervencinei priemonei numatytą finansavimą (detalūs keitimai pateikiami 3 Priede).

2. Tikslinti SP intervencinės priemonės KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ aprašymo 7 dalį „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“ ir 13 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir

intervencinę priemonę KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“), **tiesk teritorijose už „Natura 2000“ ribų** (parama skiriama pagal SP intervencinę priemonę KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“), yra tikslinga imtis prevencinių veiksnių ir peržiūrėti šių intervencinių priemonių, kurios tiesiogiai prisideda prie minėtų tikslų pasiekimo, kompensacinių išmokų dydžius.

Atsižvelgiant į tai, **nuo 2026 paraiškų teikimo metų siūloma padidinti nustatytus kompensacinių išmokų dydžius:**

Intervencinė priemonė	SP galiojantis išmokos dydis, Eur/ha	Perskaičiuotas išmokos dydis, Eur/ha	Skirtumas, Eur/ha
KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“:			
- už daugiametes pievas	76	92	+16
- už pievas iki 5 m.	61	88	+27
KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“:			
- už laukinių paukščių apsaugą už Natura 2000 ribų (daugiametės pievos)	74	102	+28

SP galiojantys kompensacinių išmokų dydžiai buvo apskaičiuoti remiantis 2017–2019 m. faktiniais duomenimis. Perskaičiuoti kompensacinių išmokų dydžiai apskaičiuoti remiantis 2022–2024 m. faktiniais duomenimis, imant vidutines jų reikšmes, skaičiavimus atliko Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo instituto ekspertai.

intervencinei priemonei numatyta finansavimą (detalus keitimai pateikiami 3 Priede).

Šie pakeitimai turės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.

<p>2026 ir 2027 paraiškų teikimo metams numatomas lėšų poreikis SP intervencinei priemonei KP07ntž 837 008 Eur, SP intervencinei priemonei KP07untž 970 536 Eur (iš viso 1 807 544 Eur). Numatyta, kad šios lėšos (1 807 544 Eur) bus skiriamos sumažinant SP intervencinei priemonei KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ numatytas lėšas.</p>	
<p>5. Dėl fiksuotųjų vieneto įkainių nustatymo SP intervencinei priemonei „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“</p> <p>Klausimą pristato: Rasa Motiejaitė</p>	
<p>SP intervencinės priemonės apraše buvo numatyta, kad pagal šią intervencinę priemonę parama skiriama buveinių sutvarkymui. Pareiškėjams finansuojamos šios išlaidos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sumedėjusios augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; ✓ žolinės augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; ✓ kelmų frezavimo darbai; ✓ pašalintos sumedėjusios ir žolinės augalijos išvežimo darbai; ✓ ganyklų tvorų įrengimas plotuose, kuriuose iki šiol nebuvo ganyklų, arba ganyklų statiniai yra sunykę; ✓ elektrinio piemens ir jo komponentų įsigijimas; ✓ naujų seklių kūdrų vėžlių buveinėse pievose ir ganyklose iki 0,1 ha įrengimas; ✓ bendrosios išlaidos; ✓ kitos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytos išlaidos, kurios susiję su projekto įgyvendinimu. <p>Šiuo metu pagal intervencinę priemonę parama skiriama taikant paramos gavėjo <u>faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimo</u> būdą.</p> <p>Siekiant supaprastinti išlaidų apmokėjimo būdą, 2024 m. ŽŪM inicijavo <u>fiksuotųjų vieneto įkainių</u> nustatymą tinkamoms finansuoti išlaidoms. Skaičiavimus atliko nepriklausomas VšĮ Europos socialinio fondo agentūros Metodinis konsultacijų centras (toliau – ESFA) ir daliai išlaidų parengė fiksuotųjų vieneto įkainių nustatymo tyrimus.</p>	<p>Siūloma keisti SP intervencinės priemonės KP08neg1 „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“ aprašą:</p> <p>1. apjungti atskiras buveinių tvarkymo išlaidas (sumedėjusios ir žolinės augalijos pašalinimo, sutvarkymo, išvežimo, kelmų frezavimo darbų išlaidas) į vieną (intervencinės priemonės <u>aprašo 5 dalis</u>):</p> <p>„<...> Pagal šią intervencinę priemonę parama bus skiriama buveinių sutvarkymui, pašalinant ir išvežant sumedėjusius ir žolinius augalus (įskaitant invazinius), frezuojant kelmus atkuriant palankią jų būklę ir sudarant sąlygas buveinėms išlikti, įrengiant naujas arba atkuriant sunykusias ganyklų tvoras arba aptveriant elektriniu piemeniu, įrengiant naujas seklias kūdras balinių vėžlių buveinėse ir kt. Pareiškėjams bus finansuojamos šios išlaidos: sumedėjusios augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; žolinės augalijos (įskaitant ir invazinius augalus) pašalinimo ir sutvarkymo darbai; kelmų frezavimo darbai; pašalintos sumedėjusios ir žolinės augalijos išvežimo darbai —buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šioms buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidos; ganyklų tvorų įrengimas (įskaitant įsigijimą) plotuose, kuriuose iki šiol nebuvo ganyklų, arba ganyklų statiniai yra sunykę; elektrinio piemens ir jo komponentų įsigijimas; naujų seklių kūdrų vėžlių buveinėse pievose ir ganyklose iki 0,1 ha įrengimas; bendrosios išlaidos ir kitos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytos išlaidos, kurios susiję su projekto įgyvendinimu. <...>“</p>

Fiksuotieji vieneto įkainiai nustatyti šioms išlaidoms:

- ✓ pievų bei šlapynių, patenkančių į Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos nustatytų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių plotų sluoksni, palankios jų būklės atkūrimo ir sąlygų šiems buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidoms, tokioms kaip sumedėjusios ir žolinės augalijos pašalinimo ir sutvarkymo bei išvežimo darbų išlaidoms, ir panašioms su pievų ir šlapynių palankios būklės atkūrimu, sąlygų buveinėms išlikti sudarymo susijusioms išlaidoms (*atitinka 1-4 SP nustatytų tinkamų finansuoti išlaidų poziciją*).

1 ha sutvarkyto ploto fiksuotasis vieneto įkainis – 3 124,31 Eur be PVM.

- ✓ ganyklų tvorų įrengimo išlaidoms plotuose, kuriuose iki šiol nebuvo ganyklų, arba ganyklų statiniai yra sunykę.

1 metro tvoros (aptvėrimo) ilgio fiksuotasis vieneto įkainis – 61,26 Eur be PVM.

- ✓ elektrinio piemens ir jo komponentų įsigijimo išlaidoms.

Elektriniu piemeniu apjuostos ganyklos fiksuotasis vieneto įkainis už 1 metrą – 2,82 Eur be PVM.

Naujų seklių kūdrų vėžlių buveinėse pievose ir ganyklose iki 0,1 ha įrengimo išlaidoms fiksuotų vieneto įkainių, dėl skaičiavimams reikalingų duomenų trūkumo, nustatyti nepavyko.

Paramos paraiškos pagal intervencinę priemonę pradėtos rinkti nuo 2024 m.

2024 m. gautos 5 paraiškos, iš kurių paramai gauti patvirtintos 3 paraiškos, patvirtinta paramos suma – 53 459 Eur. 2025 m. I paraiškų teikimo etapu gautos 2 paraiškos, patvirtinta 1 paraiška, patvirtinta paramos suma – 5 760 Eur.

Siekdami supaprastinti išlaidų apmokėjimo būdą, sumažinti administracinę našta, intervencinę priemonę padaryti patrauklesnę ir jos įgyvendinimą paprastesnę, kad buveinių tvarkymo darbus būtų galima atlikti ir ūkio būdu, siūlome buveinių tvarkymo darbams, ganyklų tvorų įrengimo (įskaitant įsigijimą) ir elektrinio piemens, bei jo komponentų įsigijimo išlaidoms numatyti galimybę taikyti **supaprastintą išlaidų apmokėjimo būdą – fiksuotuosius**

2. Fiksuotuosius vieneto įkainius taikyti:

- ✓ buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šiems buveinėms išlikti sudarymo darbų išlaidoms;
- ✓ ganyklų tvorų įsigijimo ir įrengimo išlaidoms;
- ✓ elektrinio piemens (įskaitant jo komponentus) įsigijimo išlaidoms.

Atitinkamai siūloma keisti SP priemonės aprašo 5 ir 7 dalį patikslinant, kad šalia paramos gavėjo faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimo, numatoma taikyti **supaprastintą išlaidų apmokėjimo būdą – fiksuotuosius vieneto įkainius** (pagal Reglamento (ES) 2021/2115 83(1)(b) straipsnį) šiems išlaidoms:

- ✓ **elektrinio piemens** (įskaitant jo komponentus) įsigijimo, **ganyklų tvorų** įsigijimo ir įrengimo išlaidoms tuo atveju, kai fiksuotieji vieneto įkainiai yra nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 83(2)(a)(i) straipsniu, juos patvirtinus intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;
- ✓ **buveinių palankios būklės atkūrimo ir sąlygų šiems buveinėms išlikti sudarymo darbų** išlaidoms tuo atveju, kai fiksuotieji vieneto įkainiai yra nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 83(2)(a)(ii) straipsniu, juos patvirtinus intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.

<p>vieneto įkainius. Fiksuotųjų vieneto įkainių dydžiai būtų tvirtinami intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir pagal poreikį atnaujinami pagal fiksuotųjų vieneto įkainių nustatymo tyrimuose numatytas sąlygas. Likusios tinkamos finansuoti išlaidos ir toliau būtų finansuojamos pagal anksčiau nustatytą tvarką.</p>	
<p>6. Dėl SP intervencinės priemonės „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ kompensacinių išmokų dydžių padidinimo Klausimą pristato: Rasa Motiejaitė</p>	
<p>Įvertinus intervencinės priemonės „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ (toliau – Priemonė) 2023 m. deklaravimo rezultatus, pagal SP buvo suplanuotas siektinas 2024 m. rodiklis – 2581 SG, tačiau realiai buvo deklaruota tik 512 SG (bei 302 bičių šeimos), tai sudaro 80 proc. proc. mažiau nei suplanuota 2023 m. Kaip pvz.: -2024 m. Lietuvos baltnugarių galvijų deklaruota tik 17 vnt., juodmargių – 63 vnt., šėmųjų – 52 vnt., žalųjų – 25 vnt.; -2023 m. baltnugarių galvijų deklaruota tik 49 vnt., juodmargių – 88 vnt., šėmųjų – 42 vnt. žalųjų – iš viso nebuvo deklaruota. Nykstančių veislių ūkiniai gyvūnai yra gerai prisitaikę prie vietinių laikymo sąlygų, tačiau pasižymi mažesniu produktyvumu, mažesniu svoriu, jų produkcija superkama mažesnėmis kainomis. Taip pat šiuo metu esanti infliacija ir didelės pašarų kainos daro Priemonę nepatrauklią, ir šiuo metu mokamos kompensacinės išmokos neatspindi naujausių ir aktualiausių duomenų. Nustatant Priemonės maksimalų išmokos dydį SP, buvo naudoti 2017–2019 m. faktiniai duomenys, išmokos nustatytos, panaudojus vidutines jų reikšmes. Priemonės tikslas – skatinti ūkininkus laikyti ir veisti nykstančių vietinių senųjų veislių gyvulius, naminius paukščius ir bites, kurioms gresia išnykimas, tačiau šiuo metu mokamos kompensacinės išmokos pareiškėjams, nepadarė didelės įtakos šių nykstančių retų veislių gyvulių skaičiaus didėjimui. Siekiant mažinti infliacijos padarytą žalą ir užtikrinti lygiavertes paramos sąlygas tarp pareiškėjų auginančių nykstančių veislių ūkinius gyvūnus, bei auginančių įprastas ūkinių gyvūnų veisles, siūlome peržiūrėti Priemonei</p>	<p>Siūloma:</p> <p>1. Tikslinti SP intervencinės priemonės KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ aprašymo 7 dalį „Paramos/ sumų/ apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“, 12 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Apibrėžtis“ ir 13 dalį „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“, koreguojant keičiamus (didinamus) <u>kompensacinių išmokų dydžius, jų apskaičiavimo detalizavimus ir intervencinei priemonei numatytą finansavimą ir produkto rodiklio reikšmes</u> (detalūs keitimai pateikiami 4 Priede).</p> <p>Šie pakeitimai turės įtakos SP finansavimo planui. Reikalingas SP pakeitimas.</p>

skirtas finansines lėšas bei padidinti kompensacines išmokas nuo 2026 m.

Padidinus išmokų dydžius pagal šią Priemonę, taip pat prisidėtume prie viso gyvulininkystės sektorius patrauklumo didinimo, bei užtikrintume didesnį stabilumą ir aiškumą esamiems ir būsimiems pareiškėjams.

Išmokos dydis nustatytas įvertinus pajamas, gaunamas už parduotą produkciją, ir išlaidas, kurios padaromos tai produkcijai gauti, ir šias palyginus su pajamomis ir išlaidomis, kurios patiriamos, auginant įprastas gyvulių veisles kontroliuojamuose ūkiuose.

Išmokos	2025 m., Eur/SG	2026 m., Eur/SG	Pokytis, proc.
Žemaitukų ir Stambųjų žemaitukų veislės arkliai	302	341	12,9
Lietuvos sunkieji arkliai	231	311	34,6
Lietuvos šemieji galvijai	309	692	83,2
Lietuvos baltnugariai galvijai	378	732	136,6
Lietuvos juodmargiai galvijai	291	395	35,7
Lietuvos žalieji galvijai	410	599	46,1
Lietuvos baltosios kiaulės	1269	1700	33,9
Lietuvos vietinės kiaulės	2088	2769	32,6
Lietuvos šiurkščiavilnės avys	1390	1496	7,6
Lietuvos juodgalvės avys	974	1020	4,7
Vištinės žąsys	2306	2394	3,8
Lietuvos tamsiosios bitės (šeimai)	177	269	51,9

Išmokų apskaičiavimą atliko „UAB ESTEP Vilnius“ ekspertai. Perskaičiuojant kompensacinius išmokų dydžius buvo imti pastarųjų 4 metų (2021–2024 m.) faktiniai duomenys.

<p>Įvertinus išmokų dydžių pokytį pagal atskiras ūkinių gyvūnų rūšis ir pastarųjų dvejų metų deklaravimo tendencijas, <u>siūlome koreguoti</u> (t. y. sumažinti) SP numatytus pasiekti metinius produkto rodiklio O.19 tarpines reikšmes ir galutinę reikšmę (vienetas: sutartiniai ūkiniai gyvūnai). Priemonei skirtas finansavimas sumažėtų 36,7 % (nuo 4,9 mln. iki 3,1 mln. Eur). Galutinis Priemonės produkto rodiklis O.19 sumažėtų 64 % (nuo 13 632 SG iki 4 952,4 SG). O.19 rodiklio įgyvendinimo prognozė taptų realistiškesnė, nes ankstesni duomenys neatspindi realios situacijos. Tai padės efektyviau subalansuoti SP finansus ir bendruosius produkto rodiklius.</p> <p>Planuojama, kad sumažintos Priemonės lėšos 1,8 mln. Eur bus panaudotos intervencinės priemonės: KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ ir KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų.“</p>	
<p>7. GAAB7 standartas „Sėjomaina ariamojoje žemėje, išskyrus vandenyje auginamus pasėlius“</p> <p>Klausimą pristato: Rasa Motiejaitė</p>	
<p>GAAB7 reikalauja užtikrinti minimalią augalų kaitą. Pagal šį standartą, kasmet reikia keisti pasėlius arba auginti antrinius pasėlius bent 35 proc. ariamosios žemės plote. Jei pasėliai nebuvo pakeisti trejus metus, ketvirtaisiais metais tame plote turi būti auginami kiti pasėliai. Šie reikalavimai taikomi visoms ūkinėms kultūroms, tačiau kai (jei) kukurūzai auginami gyvulių pašarui (silosui), yra labai sudėtinga jų laikytis.</p> <p>Silosui auginamų kukurūzų auginimo vietą nulemia pašarų gamybos vieta, kurios įrengimui yra taikomi specialūs reikalavimai. Įprastai siloso gamybai gaminti įrengiama „silosinė“ – bokšto arba tranšėjos tipo (gali būti įleistas į žemę) statinys su skysčiui nepralaidžiu dugnu ir šonais pašarams konservuoti ir laikyti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 21 d. nutarimo Nr. 1316 „Dėl normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų normavimo sričių paskirstymo tarp valstybės institucijų“ 18 punktu, yra patvirtintos Pašarų ir kraiko sandėlių technologinio projektavimo taisyklės ŽŪ TPT 06:2011, kurios nustato pagrindinius technologinius reikalavimus projektuojant ir eksploatuojant siloso sandėlius ūkiuose, kas leidžia užtikrinti pašarų kokybę, švarią aplinką ir saugų darbą. Projektuojant tranšėjines silosines silosus ir šienainius gaminti ir laikyti taip pat būtina vadovautis Galvijų pastatų</p>	<p>Siūloma:</p> <p>Papildyti Strateginiame plane nustatytą GAAB7 reikalavimų dalį „3.10.3.3.1. Informacijos apie ūkiuose taikomą sėjomainos praktiką santrauka“ ir išdėstyti ją taip:</p> <p>„Pareiškėjai privalo laikytis šių minimalios augalų kaitos reikalavimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pareiškėjai privalo laikytis minimalios augalų kaitos reikalavimo bent 35 proc. deklaruotos ariamosios žemės plote, t. y. tas pats pasėlis negali būti auginamas ilgiau nei vieneri metai tame pačiame lauko plote; • pirmos sąlygos įgyvendinimui antriniai pasėliai (įsėlis, posėlis, tarpiniai pasėliai per žiemą), auginami ne kaip pagrindinė kultūra, gali būti traktuojami kaip pasėlio pakeitimas. Antriniai pasėliai turi būti nepertraukiamai išlaikomi dirvoje bent 6 savaites. Antriniai pasėliai negali būti naudojami ganymui ar derliui gauti; • plotai, kuriuose per pastaruosius trejus metus pasėliai nebuvo pakeisti, ketvirtaisiais metais turi būti naudojami kitiems pasėliams auginti. <p>Minimalios augalų kaitos reikalavimas netaikomas daugiamečių augalų</p>

technologinio projektavimo taisyklėmis ŽŪ TPT 01:2009.

Ruošiant silosą labai svarbu tranšėją (ar kaupą) užpildyti kuo greičiau, todėl ūkininkai kukurūzus pašarui augina laukuose, kurie yra arčiausiai nutolę nuo gamybos vietų. Idealus laikas tranšėjai užpildyti yra viena diena, šiam laikui ilgėjant, didėja rizika turėti blogesnės kokybės pašarą.

Be technologinių siloso ruošimo aspektų Lietuvoje kukurūzų auginimas susiduria ir su kitais iššūkiais, dėl kurių jis nėra komerciškai patrauklus – 2017–2024 m. kukurūzai buvo auginami mažiau nei 3 proc. ariamosios žemės ploto. Lietuvoje klimato sąlygos nėra idealios kukurūzų auginimui, jie reikalauja ilgesnio ir šiltesnio vegetacijos periodo. Nepaisant to, kukurūzų auginimas turi svarbią nišinę paskirtį – užtikrinti patikimą pašarų tiekimą gyvulininkystės ūkiams.

Lietuvoje daugiausiai auginamas Paprastasis kukurūzas – vienmetis augalas, užaugantis iki 1-3, kartais net iki 5 m aukščio. Kukurūzai užaugina didžiausią biomasės derlių – 10–15 t/ha sausųjų medžiagų, arba 2–3 kartus daugiau nei varpiniai javai. Kukurūzai, nuimami silosui, pjaunami paliekant 0,25–0,35 m aukščio ražieną, kuri sudaro apie 38 proc. viso augalo masės. Augalui būdinga didelė šaknų sistema, taip pat palieka nemažai organinės medžiagos. Lietuvos sąlygomis, tai atsparūs augalai – jie yra šilumą mėgstantys, todėl šilti orai palankiausi ir kenksmingiesiems organizmams plisti, kas būna retai, o pvz., grybinių ligų infekcijas sėkmingai mažina profilaktinės priemonės. Dėl greito augimo ir gebėjimo stelbti piktžolės Lietuvoje kukurūzai rekomenduojami ir ekologiškai ūkininkaujantiems.

Kadangi Lietuvoje kukurūzai auginami labai mažame plote – pvz., 2024 m. tik 2,45 proc. ariamosios žemės (56 637 ha), o pašarui auginami kukurūzai siekia tik mažą dalį šio ploto, tokia maža dalis negali reikšmingai įtakoti dirvožemio išsaugojimo tikslų. Dėl mažo ploto ir abejotinų plėtros galimybių, kukurūzų auginimas pašarui neturės reikšmingos įtakos GAAB7 tikslams – „išsaugoti dirvožemio potencialą“, kas apima dirvožemio fizinę struktūrą, derlingumą, organines medžiagas ir mikroflorą, cheminę sudėtį, įskaitant teršalus, taip pat dirvožemio kenkėjus ir ligas.

Švelnesni reikalavimai augalų kaitai kukurūzų augintojams būtų taikomi, jei

plotams, žolėms ir kitiems žoliniam augalams bei pūdymui.

Minimalios augalų kaitos reikalavimas netaikomas kukurūzų plotams, jei pareiškėjai laiko ūkinius gyvūnus arba yra registruoti pašarų augintojai, ir taikomos aplinkai palankios integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės gairių rekomendacijos. Išimtis taikoma plotams, skirtiems pašarų auginimui, arba laikomų ūkinių gyvūnų reikmėms – 1 sąlyginiam gyvuliui skiriama ne daugiau nei 3 ha ploto.

Standartas netaikomas plotuose, kuriuose auginami daugiamečiai sodiniai (uogynai įskaitytinai).

Standartas netaikomas pareiškėjams deklaruojantiems daugiamečius augalus ir sertifikuotiems ekologiniams ūkiams pagal 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą Nr. 2018/848.

Atsižvelgiama į 2022 m. liepos 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą Nr. 2022/1317 ir reikalavimas netaikomas 2023 pasėlių deklaravimo metais.“

Siūlymui reikalingas SP pakeitimas.

ūkininkai savanoriškai įsipareigotų taikyti Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės (IKOK) gairėse apibrėžtus, aplinkai mažiau žalingus sprendimus. Konkrečios agrotechninės priemonės, kurios galėtų būti taikomos, yra ražienų skutimas, gilus rudeninis arimas, mechaninis piktžolių naikinimas (skutimas), atsparių veislių auginimas ir subalansuotas tręšimas.

Dėl aukščiau išvardintų priežasčių, manome, kad Lietuvoje kukurūzų auginimui silosui turi būti taikomi švelnesni reikalavimai nei kitoms kultūroms, o jų taikymas neturės reikšmingo neigiamo poveikio GAAB7 tikslams, gerosioms agronominėms praktikoms ir aplinkosauginėms ambicijoms.

8. Dėl SP intervencinių priemonių „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ ir „Labai smulkių ūkių plėtra“ aprašų keitimo ir b.3 poreikio tikslinimo

Klausimą pristato: **Jurgita Stakėnienė**

Šiltėjant klimatui ir dažnėjant ekstremaliems meteorologiniams reiškiniams, žemės ūkio sektorius tampa vis labiau priklausomas ir pažeidžiamas klimato kaitos kontekste. Dėl nepalankių klimatinių sąlygų žemės ūkio produkcijos apimtys tampa nepastovios, dėl ko šalies ūkininkams tampa vis sudėtingiau išlaikyti konkurencingumą. Tyrimai rodo, kad 2016-2019 m. dėl nepalankių gamtos reiškinių (liūčių, sausrų) daugiau kaip 30 proc. savo pajamų prarado beveik trečdalis visų Lietuvos ūkininkų (31 proc.). Nors istoriškai Lietuva buvo drėgmės pertekliaus zonoje, pastaruoju metu vis dažniau fiksuojamos stichinės sausras, dėl kurių žūva daržovių, uogų bei javų derlius, o gyvulininkystės ūkiai negali pasiruoti pakankamai pašarų žiemai. Pvz., dėl 2023 m. sausras, apėmusios daugiau nei 26 proc. visos šalies teritorijos, derlius sumažėjo iki 3-4 kartų (priklausomai nuo auginamų kultūrų). Siekiant suvaldyti šias rizikas bei išsaugoti ūkių gamybinius pajėgumus auga poreikis investuoti į efektyvias dirvožemio drėkinimo sistemas. Paskutinio surašymo, vykusio 2020 m., duomenimis šalyje buvo 45,4 tūkst. ūkių, turimais įrenginiais ir vandens kiekiu galinčių drėkinti 6,6 tūkst. ha žemės ūkio augalų pasėlių plotą (įskaitant šiltnamių plotą), t. y. tik 0,2 proc. naudojamų ŽŪN.

Šiuo metu SP intervencinėse priemonėse yra numatyta skirti paramą investicijoms į drėkinimą, tačiau tik tuo atveju, jei naudojamas lietaus vanduo.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, siūloma keisti SP, patikslinant poreikį spręsti drėgmės disbalanso problemas ir sudarant galimybes pareiškėjams SP lėšomis įsirengti drėkinimo sistemas (kai naudojamas požeminis ir (ar) paviršinis

Siūloma:

1. SP 2.1 dalyje atlikti tikslinimus, susijusius su b.3 poreikiu:

1.1. tikslinti b.3 poreikio pavadinimą ir aprašymą:

b.3 - **Didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas** ~~Atnaujinti esamas melioracijos sistemas~~

Keičiantis klimatui Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, daugėja ekstremalių gamtos reiškinių, kurie sukelia rimtų ekonominių iššūkių. Remiantis 2024 m. Europos klimato rizikų vertinimu, Lietuva nuo 1980 m. iš viso jau yra patyrusi 2,3 mlrd. Eur nuostolių dėl ekstremalių klimato reiškinių, o vien per 2023 m. nuostoliai siekė 0,47 mlrd. Eur. Žemės ūkio sektorius yra ypač priklausomas nuo klimato ypatybių, o jo kaitos kontekste tampa ypatingai pažeidžiamu. Pastaruoju metu Lietuvos žemės ūkio produkcijos apimtys dėl nepalankių klimatinių sąlygų (liūčių, sausrų) itin nepastovios, dėl ko šalies ūkiams tampa vis sudėtingiau išlaikyti konkurencingumą. Tyrimai rodo, kad 2016–2019 m. dėl nepalankių gamtos reiškinių daugiau kaip 30 proc. savo pajamų prarado beveik vienas trečdalis visų Lietuvos ūkininkų (31 proc.).

vanduo) Strateginio plano intervencinėse priemonėse „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“, „Labai smulkių ūkių plėtra“, jei šios investicijos atitinka aplinkosauginius reikalavimus ir nedaro neigiamo poveikio vandens telkinių būklei, kaip nustatyta 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2021/2115 74 straipsnyje.

Atsižvelgiant į tai, atliekamos korekcijos šiose Strateginio plano dalyse:

- Visame SP horizontaliai tikslinamas b.3 poreikio pavadinimas bei su tuo susijusi informacija;
- Intervencinės priemonės KP12vld apraše (3, 5 ir 9 dalyse);
- Intervencinės priemonės KP32svp apraše (3, 5 ir 9 dalyse);
- Intervencinės priemonės KP19sūp apraše (3, 5 ir 9 dalyse).

Vanduo yra vienas esminių tiek augalininkystės, tiek gyvulininkystės gamybos išteklių. Istorškai Lietuva buvo drėgmės pertekliaus zonoje, tad drenažo sistemos buvo viena iš svarbiausių infrastruktūros priemonių, tačiau jos sensta: VĮ Valstybės žemės ūkio fondo duomenimis, drenažo sistemų nusidėvėjimas Lietuvoje 2021 m. siekė 71 proc. Renovuotos, gerai veikiančios drenažo sistemos padėtų mažinti maisto medžiagų iššiplovimą į paviršinius ar gruntinius vandenis ir tokiu būdu leistų ūkininkams sumažinti nuostolius dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių, sudarytų galimybes gauti didesnę derlių ir mažinti naudojamų trąšų kiekius.

Antra vertus, keičiantis klimatui Lietuvoje vis dažniau fiksuojamos stichinės sausras, dėl kurių žūva daržovių, vaisių, uogų bei javų derlius, o gyvulininkystės ūkiai negali pasiruošti pakankamai pašarų žiemai. Pvz., dėl 2023 m. sausras, apėmusios daugiau nei 26 proc. visos šalies teritorijos, derlius sumažėjo iki 3-4 kartų (priklausomai nuo auginamų kultūrų). Siekiant suvaldyti šias rizikas bei išsaugoti ūkių gamybinius pajėgumus, auga poreikis investuoti į efektyvias dirvožemio drėkinimo sistemas.

Siekiant stiprinti Lietuvos žemės ūkio sektoriaus atsparumą neigiamam klimato kaitos sukeltų nepalankių gamtos reiškinių poveikiui, reikalinga skatinti ilgalaikius sprendimus ūkiuose, kurie padėtų prisitaikyti prie cikliško vandens pertekliaus bei sausrų laikotarpių.

~~Lietuvoje drenažo sistemos yra viena iš svarbiausių infrastruktūros priemonių, kadangi Lietuva yra drėgmės pertekliaus zonoje. VĮ Valstybės žemės ūkio fondo duomenimis, drenažo sistemų nusidėvėjimas Lietuvoje 2021 m. siekė 71 proc. Skiriant nepakankamą finansavimą, lėšos naudojamos statinių remontui ir priežiūrai, o ne rekonstravimui, melioracijos inžinerinių statinių nusidėvėjimas kasmet didėja ir jas būtina atnaujinti. Atsižvelgiant į tai, kad šalyje dėl klimato kaitos dirvožemio drėgmės svyravimai tapo labai dideli, tikslinga atnaujinti (rekonstruoti) esamas melioracijos sistemas, o jau rekonstruotose – įvertinti galimybes įdiegti reguliuojamąjį drenažą, kuriuo būtų galima kontroliuoti vandens apsaugą nuo taršiųjų medžiagų iššiplovimo. Gerai veikiančios drenažo sistemos padėtų mažinti maisto~~

~~medžiagų išsiplovimą į paviršinius ar gruntinius vandenis ir tokiu būdu leistų ūkininkams sumažinti nuostolius dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių, sudarytų galimybes gauti didesnę derlių ir mažinti naudojamų trąšų kiekius.~~

1.2. SO₂ intervencijų logikoje tikslinti b.3 poreikio taikymo apimtį:

~~Siekiant atnaujinti esamas melioracijos sistemas~~ **didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas (poreikis b.3)** įgyvendinama kaimo plėtros intervencinių priemonių rūšis „Investicijos“ (73 – 74 str.). Intervencinės priemonės KP10mel pagalba bus siekiama, kad ūkininkai turėtų gerai veikiančias žemės ūkio veiklai naudojamas drenažo sistemas, kurios leistų išvengti nuostolių dėl nepalankių žemės ūkio veiklai hidrometeorologinių reiškinių bei sudarytų galimybes gauti didesnę derlių. Parama bus skiriama investicijoms į žemės ūkio veiklai naudojamų melioracijos sistemų atnaujinimą (rekonstrukciją) bei reguliuojamojo drenažo diegimą į jau rekonstruotas melioracijos sistemas. **Be to intervencinėse priemonėse KP12vld, KP32svp ir KP19sūp parama bus skiriama drėkinamų plotų plėtrai.**

2. Visose kitose SP dalyse atitinkamai tikslinti b.3 poreikio pavadinimą.

3. Pakeisti intervencinių priemonių - „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ ir „Labai smulkių ūkių plėtra“ – aprašymus:

3.1. Papildyti aprašų 3 dalį b.3 poreikiu:

b.3	Didinti ūkių tvarumą prisitaikant prie klimato kaitos ir sprendžiant drėgmės disbalanso problemas	Aukštas	Taip
-----	---	---------	------

3.2. Papildyti aprašų 5 dalį tinkamumo kriterijais, kai numatomos

investicijos į drėkinimą:

„8. Parama investicijoms į drėkinimą (kai naudojamas požeminis ir (ar) paviršinis vanduo) gali būti skiriama šiais atvejais:

8.1. kai įdiegta vandens matavimo sistema, sudaranti sąlygas apskaičiuoti vandens sunaudojimą remiamos investicijos lygmeniu, arba tokia sistema įdiegiama kaip investicijos dalis;

8.2. parama investicijoms, kurių rezultatas yra grynasis drėkinamo ploto padidėjimas, darantis poveikį atitinkamam požeminio vandens ar paviršinio vandens telkiniui, gali būti skiriama tik jei:

8.2.1. atitinkamame upės baseino valdymo plane nėra nustatyta, kad vandens telkinio būklė yra prastesnė nei gera dėl su vandens kiekiu susijusių priežasčių;

8.2.2. atliktas poveikio aplinkai vertinimas, iš kurio analizės matyti, kad ta investicija nebus padarytas didelis neigiamas poveikis aplinkai (reikalavimas taikomas tokia apimtimi kaip nustato Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (toliau – PAV));

8.3. parama investicijoms į tvenkinio įrengimą ar išplėtimą drėkinimo tikslais gali būti skiriama tik tuo atveju, jei atliktas poveikio aplinkai vertinimas patvirtina, kad tai nedaro didelio neigiamo poveikio aplinkai reikalavimas taikomas tokia apimtimi kaip nustato PAV).“

3.3. Aprašų 9 dalyje iš netinkamų finansuoti išlaidų sąrašo išbraukti drėkinimo išlaidas:

„Netinkamos finansuoti išlaidos:

1. trumpalaikio turto įsigijimas;
2. transporto priemonių, išskyrus žemės ūkio techniką ir transporto priemones žemės ūkio produktų gabenimui, įsigijimas;
3. žemės ūkio gamybos teisių pirkimas;
4. teisių į išmokas pirkimas;
5. žemės pirkimas;
6. gyvūnų pirkimas, vienmečių augalų pirkimas ir jų sodinimas;

	<ol style="list-style-type: none"> 7. skolos palūkanos, išskyrus susijusias su dotacijomis, suteiktomis kaip palūkanų subsidija ar garantinio mokesčio subsidija; 8. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas, nesilaikant teisės aktuose nustatytos pirkimo tvarkos; 9. esamų paskolų refinansavimo išlaidos; 10. išlaidos drėkinimui (išskyrus drėkinimo sistemas, kurioms naudojamas lietaus vanduo); 11. saulės baterijos, saulės kolektoriai, saulės moduliai, geoterminio šildymo, oras-oras, oras-vanduo šildymo sistemos, išskyrus atvejus, kai nurodytos investicijos susijusios su statomo ar rekonstruojamo gamybinio statinio poreikiais (pardavimui skirta energija neremiama); 12. kitos, intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytos išlaidos.“
--	---

9. Dėl SP intervencinės priemonės KP14gra „Trumpos tiekimo grandinės“ pakeitimo

Klausimą pristato: **Iona Javičienė**

9.1. SP 5, 7 ir 8 dalių keitimas.

Patvirtintame Strateginiame plane (SP) pagal intervencinę priemonę „Trumpos tiekimo grandinės“ KP14gra (toliau – Intervencinė priemonė) prie 9-ojo tinkamumo kriterijaus, taikomo paramos gavėjams ir partneriams numatyta, kad „Parama skiriama investicijoms į žemės ūkio produktų, išvardytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede (išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus), gamybą ir (ar) perdirbimą ir (ar) rinkodarą, skatinant ir vykdant trumpos tiekimo grandinės veiklą. Apdorojimo ir perdirbimo proceso metu gautas galutinis produktas turi būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedo produktas“, t. y., trumpų tiekimo grandinių projektuose dalyvaujantiems ūkiams nėra leidžiama investuoti ir prekiauti į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą nepatenkinančiais žemės ūkio ir maisto produktais. O Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos (pagal Reglamentą (ES) Nr. 2023/2831) taikymas numatytas tik tuo atveju, jei pareiškėjas ir (ar) partneris, vykdo kitą (papildomą) veiklą nei pirminė žemės ūkio produktų gamyba, žemės ūkio produktų perdirbimas į kitus žemės ūkio produktus ir (ar) šių produktų rinkodarą (prekybą jais).

Atsižvelgiant į Darbo grupės trumpoms tiekimo grandinėms vystyti metu

Siūloma:

pritarti Intervencinės priemonės KP14gra suplanuotos SP 5, 7 ir 8 dalių keitimams, išdėstant juos taip:

1. Patikslinti KP14gra 5 dalį:

„9. Parama skiriama investicijoms į žemės ūkio produktų, išvardytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede (išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus), gamybą ir (ar) perdirbimą ir (ar) rinkodarą, skatinant ir vykdant trumpos tiekimo grandinės veiklą. Apdorojimo ir perdirbimo proceso metu gautas galutinis produktas ~~turi~~ **gali** būti **produktas, patenkantis ir nepatenkantis** į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą ~~priedo produktas~~.“

2. Patikslinti KP14gra 7 dalį:

„Paramos aprėptis gavėjo lygmeniu“ papildant ją taip:

„Investicijoms, susijusioms su produktų apdorojimu ir perdirbimu, kai galutinis produktas nepatenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą, taikoma de minimis pagalba.

3. KP14gra 8 dalį:

<p>socialinių partnerių gautus pasiūlymus dėl galimybės trumpas tiekimo grandines vystyti tvariau (mažinant atliekų kiekius) ir leisti realizuoti visus valdoje užaugintus ir perdirbtus žemės ūkio produktus, patenkančius ir nepatenkančius į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas ūkių pajamoms įvairinti, konkurencingumui ir produktų pasiūlai didinti siūloma koreguoti 9-ąjį tinkamumo kriterijų numatant tokią galimybę, atitinkamai taikant nereikšmingos (<i>de minimis</i>) pagalbos taisyklę, kai trumpos grandinės projekte numatoma prekiauti trumpoje tiekimo grandinėje dalyvaujančių ūkių produktais, kurie nepatenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą. Atlikus būtinus SP pakeitimus tokios trumpos tiekimo grandinės galėtų būti įgyvendinamos pagal I ir II paramos modelius.</p>	<p>Pakeičiant dalyje „Informacija apie valstybės pagalbos vertinimą“, žymą iš „valstybės pagalba netaikoma“, į žymą „mišrus būdas“.</p>
<p>9.2. SP 7 dalies keitimas. Dėl paramos intensyvumo verslo plano įgyvendinimo išlaidoms padidinimo</p> <p>Šiuo metu SP grandinių priemonės aprašyme ir galiojančiose įgyvendinimo taisyklėse yra nustatytas 60 proc. paramos intensyvumas projekto verslo plano įgyvendinimo išlaidoms ir 100 proc. paramos intensyvumas projekto bendrosioms, einamosioms bendradarbiavimo, einamosioms projekto įgyvendinimo ir skatinamosios veiklos, susijusios su trumposios tiekimo grandinės plėtra, išlaidoms.</p> <p>Socialiniai partneriai ne viename rašte (Žemės ūkio rūmų siūlymai, gauti 2024-02 –26 d. raštu Nr. 1.03- 0093 ir 2024-07-05 d. raštu Nr. 1.03- 0282) prašo didinti paramos intensyvumą verslo plano įgyvendinimo išlaidoms, finansuojamoms pagal grandinių priemonę, tačiau visiems galimiems pareiškėjams ir partneriams to padaryti nėra galimybių, išskyrus jaunuosius ūkininkus ir smulkius ūkius.</p> <p>Paramos intensyvumo padidinimo galimybės yra numatytos Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 73 straipsnio 4 dalies a) punkto ii) papunktyje ir b) punkte. Įvertinus nepakankamą intervencinės priemonės populiarumą ir mažą paraiškų skaičių (2024 m. buvo gautos 5 paraiškos), gali būti nepasiekti SP numatyti rezultato rodikliai ir paramos lėšų išmokėjimų sumos, todėl siūloma keisti intervencinės priemonės 7 dalį, numatant galimybes 20 proc. didesnę paramos intensyvumą verslo plano įgyvendinimo išlaidoms taikyti jauniesiems ūkininkams, kurie įsikūrė ne anksčiau kaip prieš 5 metus, ir 25 proc. smulkiems ūkiams, o dalyvaujant jauniesiems ir smulkiems ūkiams kartu (bendrai) – iki 20 proc.</p>	<p>Siūloma:</p> <p>pritarti Intervencinės priemonės KP14gra suplanuotos SP 7 dalies keitimui, išdėstant ją taip:</p> <p>„Didžiausias paramos intensyvumas:</p> <p>iki 100 proc. – bendrosioms projekto išlaidoms, einamosioms bendradarbiavimo išlaidoms, einamosioms projekto įgyvendinimo išlaidoms ir skatinamosios veiklos išlaidoms kompensuoti;</p> <p>iki 60 proc. – verslo plano įgyvendinimo išlaidoms.</p> <p>Paramos intensyvumas verslo plano įgyvendinimo išlaidoms gali būti padidintas:</p> <p>iki 80 proc., kai trumpos grandinės projekte dalyvauja vien jaunieji ūkininkai (atitinkantys 4.1.5 dalyje pateiktą apibrėžimą);</p> <p>iki 85 proc. kai trumpos grandinės projekte dalyvauja vien labai smulkūs ūkiai, t. y. ūkiai, kurių įregistruotos žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas standartinės produkcijos verte, yra ne didesnis kaip 16 000 Eur;</p> <p>iki 80 proc., kai trumpos grandinės projekte dalyvauja kartu jaunieji ūkininkai (atitinkantys 4.1.5 dalyje pateiktą apibrėžimą) bei labai smulkūs ūkiai, kurių įregistruotos žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas standartinės produkcijos verte, yra ne didesnis kaip 16 000 Eur.</p> <p>Investicijoms, susijusioms su produktų apdorojimu ir perdirbimu, kai galutinis produktas nepatenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos</p>

<p>Tokiu būdu būtų padidinamas grandinių priemonės populiarumas, labiausiai paskatinta pirmoji trumpų teikimo grandinių paramos schema – paprastas žemės ūkio subjektų bendradarbiavimas, organizuojant tiesioginį produktų pardavimą vartotojams. Nedidinat pirmosios paramos schemos populiarumo ir ūkininkams neišmėginus bendradarbiavimo savo ūkiuose pagamintų produktų tiesioginiuose pardavimuose, sunku tikėtis proveržio pagal antrą paramos schemą – produktų tiekimas viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms ir įmonėms (darželiams, mokykloms, ligoninėms restoranams ir pan.) ir trečią paramos schemą – logistikos tinklų (centrų) kūrimas.</p>	<p>veikimo I priedą, taikoma de minimis pagalba.”</p>
<p>10. Dėl SP intervencinės priemonės SP03med2 „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ Klausimą pristato: Dalia Laureckaitė-Tumelienė</p>	
<p>SP priemonės (SP03med2) „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ veikloje „Bitininkavimo inventoriaus įsigijimas“ yra taikomas paramos gavėjo faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimas. Tinkamų finansuoti išlaidų sumoms pagrįsti pareiškėjai turi pateikti ne mažiau nei 3 (tris) lygiaverčius skirtingų tiekėjų komercinius pasiūlymus.</p> <p>Siekiant mažinti administracinę naštą tenkančią pareiškėjams, o taip pat greičiau ir efektyviau administruoti paraiškas, SP sektorinės priemonės „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ veikloje „Bitininkavimo inventoriaus įsigijimas“ siūloma taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą bitininkystės inventoriui įsigyti.</p> <p>Šie pakeitimai neturės įtakos SP finansavimo planui.</p> <p>Pastaba: galutinėje pakeitimo formuluotėje gali būti atliekami neesminiai tikslinimai, pakeitimo siūlymą suderinus su Europos Komisijos atstovais.</p>	<p>Siūloma:</p> <p>Keisti Strateginį planą, numatant, kad SP sektorinėje intervencinėje priemonėje „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“ bus taikomi vieneto įkainiai tam tikro bitininkavimo inventoriaus įsigijimui, atlikus susijusius pakeitimus šios intervencinės priemonės SP apraše.</p> <p>6. Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma</p> <p>Paramos rūšys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompensacija. Parama teikiama atlyginant gavėjo faktiškai patirtas ir apmokėtas tinkamas kompensuoti išlaidas, išvardytas paramos administravimo taisyklių nuostatose, ir ne daugiau, nei tose taisyklėse numatytas paramos dydis; - supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas. <p>Įgyvendinant 3-iają veiklą – remiant bitininkavimo inventoriaus įsigijimą, tam tikroms bitininkavimo inventoriaus rūšims (porūšiams) taikomi skirtingi vieneto įkainiai (Reglamento (ES) 2021/2115 44 (1) (b)) pagal konkrečiai apibrėžtus techninius parametrus), kurie nustatyti vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/2115 44 (2) (a) i bei ii papunkčiais ir patvirtinti nacionaliniais teisės aktais.</p> <p>Kitoms bitininkavimo inventoriaus rūšims (porūšiams), kuriems nėra nustatyti vieneto įkainiai, taikomas paramos gavėjo faktiškai</p>

patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimas.

Parama gali būti ne didesnė kaip 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

Pagal 1 veiklą: preparatų bičių ligoms gydyti įsigijimo ir jos profilaktikai, biologinių, ekologinių ir zootechninių priemonių (preparatų dozavimo / purškimo įrangos) įsigijimo;

Pagal 2 veiklą: kompensuojama iki 70 proc. kainos už grynarasę bičių motiną.

Pagal 3 veiklą: bitininkavimo inventoriaus įsigijimo išlaidos kompensuojamos iki 70 proc. kainos arba vieneto įkainio.

11. Dėl SP intervencinės priemonės KP08neg3 „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo keitimo

Klausimą pristato: **Dalia Laureckaitė-Tumelienė**

Intervencinės priemonės „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo 7 dalyje (Paramos aprėptis gavėjo lygmeniu) numatyta, jog „Paramos intensyvumas – nuo 20 iki 65 proc. tinkamų finansuoti išlaidų (išskyrus atvejus, kai pareiškėjas prašo arba sutinka dėl mažesnio intensyvumo taikymo)“.

NMA pateiktais duomenimis 2023 m. patvirtinta paraišku/pasirašyta sutarčių 5, 2024 m. patvirtinta paraišku/pasirašyta sutarčių 6 (viso 2023/2024 m. 11 sutarčių). Viso (2023/2024) patvirtinta paramos suma 74 298 Eur.

Remiantis Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 73 str. 4 dalies c punktu, didžiausios paramos normos gali būti padidintos iki 100 % – šioms investicijoms:

i) miško įveisimo, agrarinės miškininkystės sistemų kūrimo ir atkūrimo, miškų žemės konsolidavimo ir **negamybinėms investicijoms, susijusioms su vienu ar daugiau 6 straipsnio 1 dalies d, e ir f punktuose nustatytų konkrečių tikslų, įskaitant negamybines investicijas, kuriomis siekiama apsaugoti gyvulius ir kultūras nuo laukinių gyvūnų daromos žalos.**

Atsižvelgiant į tai, kad SP intervencinės priemonės KP08neg3 „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ intensyvumas yra nuo 20 iki 65 proc. tinkamų finansuoti išlaidų lyginant su Lietuvos kaimo plėtros programos 2014-2020 metų programa, kur Prevencinių priemonių taikymo prieš plėšrūnų ūkiniams gyvūnams daromą žalą paramos intensyvumas buvo iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų ir mažesnis paramos intensyvumas galėjo turėti

Siūloma:

1. pakeisti SP intervencinės priemonės „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ aprašo 7 dalį ir nustatyti, kad:

„Paramos intensyvumas – nuo 20 iki **65 90 proc.** tinkamų finansuoti išlaidų (išskyrus atvejus, kai pareiškėjas prašo arba sutinka dėl mažesnio intensyvumo taikymo)“.

Pastaba. Pakeitus SP būtų keičiamos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės.

įtakos itin mažam pareiškėjų aktyvumui, taip pat į tai, kad paramos gavėjai įsipareigoję visą paramos kontrolės laikotarpį išlaikyti įsigytas apsaugos priemones bei užtikrinti, kad jos tinkamai veiktų (nebūtų gedimų, nebūtų elektros srovės nuotėkių prie besiliečiančių objektų ir tekėtų elektros srovė) ir įvykus įvykiui, kurio metu būtų sugadintos ar sunaikintos paramos lėšomis įsigytos apsaugos priemonės, savo lėšomis atkurti jas ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne mažesnių techninių parametru, kas šiuo atveju dar sąlyginai sumažina paramos intensyvumą, į tai, kad vilkų atakos ne tik kelia finansinę grėsmę, bet ir demotyvuoja ūkininkus tęsti veiklą, ypač smulkiuose ar vidutiniuose ūkiuose (NMA duomenimis 2023 – 2024 m. paraiškas teikė ūkiai laikantys nedidelį gyvulių skaičių: 5 ūkiai laikantys nuo 1 iki 27 vnt. gyvulių, 5 ūkiai laikantys nuo 38 iki 76 vnt. gyvulių, ir 1 ūkis laikantis 479 vnt. gyvulių), o ši intervencinė priemonė prevenciškai saugo ūkinius gyvūnus nuo vilkų daromos žalos kartu išsaugant biologinę įvairovę ir subalansuotą ekosistemų funkcionavimą bei kraštovaizdžius ir atitinka Reglamento (ES) Nr. 2021/2115 73 str. 4 dalies c punkto keliamus reikalavimus – siūlome padidinti galimą Intervencinės priemonės „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“ paramos intensyvumą – iki **90 proc.**

PARAIŠKŲ PAGAL SP INTERVENCINĖS PRIEMONĖS ATRANKOS KRITERIJŲ NUSTATYMAS

12. Dėl SP intervencinės priemonės KP24mij „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“ paramos paraiškų atrankos kriterijų

Klausimą pristato: **Virginija Žoštautienė**

Įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano (toliau – SP) intervencinę priemonę „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“ (toliau – Intervencinė priemonė) ir pasibaigus dviem paramos paraiškų rinkimo, vertinimo ir tvirtinimo etapams pastebėta, kad patvirtinami projektai, kurių apimtyje mokymų temos tarp pareiškėjų (mokymų organizatorių) dažnai kartojasi arba yra panašios, o dalis aktualių žemės ūkio subjektams mokymų lieka neįtraukti ir taip nesudaromos pakankamos sąlygos kryptingai ir tolygiai didinti žinių sklaidą. Siekiant užtikrinti efektyvesnę ES lėšų panaudojimą, didesnę intervencinės priemonės teikiamą naudą ir žinių sklaidą bei geresnę mokymų kokybę, būtina atnaujinti intervencinės priemonės taisykles ir projektų atrankos kriterijus.

Atsižvelgiant į tai, numatoma Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisykles

Siūloma:

1. Pripažinti netekusiu galios Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.2 papunktį ir balus persikirstyti kitiems atrankos kriterijams, kartu, vadovaujantis vadovautis Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkte pateikta savivaldybių klasifikacija, atliekant Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.4.1 papunktyje nustatyto atrankos kriterijaus patikslinimą, jame nustatytos

atnaujinti taip, kad:

- 1) kiekvienam paraiškų rinkimo etapui būtų atrinktos ir patvirtintos aktualiausios mokymo temos, kurioms bus numatytas finansavimas.
- 2) vienai mokymo temai būtų patvirtinamas tik vienas projektas (vienas pareiškėjas (paraiška) vienai mokymo temai, apimančiai keletą tos temos mokymo programų), taip išvengiant temų dubliavimosi ir persidengimo, o taip pat užtikrinant, kad visoje šalies teritorijoje, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, paramos gavėjai gaus vienodą informaciją.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, inicijuojant pristatytus Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių pakeičius, siūloma pripažinti netekusiu galios Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.2 papunktį ir balus perskirstyti kitiems atrankos kriterijams, kartu, vadovaujantis vadovautis Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Paramos 2023–2027 metų kaimo vietovių vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkte pateikta savivaldybių klasifikacija, atlikti Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių 52.4.1 papunktyje nustatyto atrankos kriterijaus patikslinimą, jame nustatytos išimties nebetaikant Visagino savivaldybės administracijai bei išimties atvejus perkelti į 52.4 papunktį.

Atsižvelgiant į tai, kad Intervencinei priemonei būdinga, jog paramos paraiškos dažnai surenka vienodą atrankos balų skaičių, taip pat nustatomos papildomos nuostatos, pagal kurias paramos paraiškoms, surinkusioms vienodą atrankos balų skaičių, būtų teikiamas pirmumas.

išimties nebetaikant Visagino savivaldybės administracijai bei išimties atvejus perkelti į 52.4 papunktį:

52. Atrankos kriterijai:

52.1. pareiškėjas planuoja apmokyti unikalių galutinių naudos gavėjų:

52.1.1. daugiau nei 300 – suteikiama 20 balų;

52.1.2. nuo 200 iki 300 įskaitytinai – suteikiama 15 balų;

52.1.3. nuo 100 iki 199 įskaitytinai – suteikiama 10 balų;

~~52.2. mokymai organizuojami įtraukiant mokymo programas Taisyklių 29.5.1 papunktyje nurodyta tvarka patvirtintas prioritetingas mokymo temas (konkrečios patvirtintos prioritetingos temos bus nurodomos Kvietime teikti paramos paraiškas) – suteikiama 10 balų;~~

52.3. visus mokymo kursus veda lektoriai, kurie turi pažangaus ūkininkavimo patirties ir (ar) ūkių konsultavimo paslaugų, mokymo, mokslo sklaidos veikla, susijusia su numatomo mokomojo renginiu turiniu, užsiima daugiau kaip trejus metus (iki paramos paraiškos pateikimo dienos) (įrodoma juridinę galią turinčiais dokumentais (jei pateikiama pažyma apie lektorių patirtį, ji turi būti detali su konkrečiais pavadinimais bei datomis) – suteikiami ~~20 balų~~ **25 balai**;

52.4. projekte numatyta apmokyti dalyvius kuo didesne mokymo aprėptimi teritoriniu aspektu (pagal valdos registracijos vietą), **išskyrus Alytaus miesto, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Neringos miesto, Palangos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto ir Vilniaus miesto savivaldybes:**

~~52.4.1. iš visos Lietuvos savivaldybių (išskyrus Alytaus miesto, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Neringos, Palangos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto, Vilniaus miesto ir Visagino savivaldybes) – suteikiami 25 balai;~~

52.4.2. daugiau nei 30 savivaldybių įskaitytinai – suteikiama 15 balų;

52.4.3. iki 30 – suteikiami 5 balai;

52.5. projekte numatytas bendradarbiavimas tarp mokymus vykdančio subjekto ir asociacijų – suteikiama 15 balų;

52.6. registruojant tikslinės grupės dalyvius į mokymus daugiau kaip 50 proc. unikalių galutinių naudos gavėjų yra žemės ūkio, maisto ūkio ir miškų ūkio veikla užsiimantys asmenys, įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre ne daugiau kaip prieš trejus metus iki paraiškos pateikimo dienos – suteikiama ~~10~~ **15** balų.

2. Pakeisti Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisykles, papildant jas nuostatomis, pagal kurias paramos paraiškoms, surinkusioms vienodą atrankos balų skaičių, pirmumas teikiamas tokia prioriteto tvarka:

- nurodyta didesnė mokymo veiklos vykdymo ar paslaugų teikimo apimtis (pagal galutinių naudos gavėjų, dalyvaujančių projekte, skaičių);
- daugiau mokymų programos trukmės (valandų) sudaro praktiniai užsiėmimai;
- daugiau praktinių užsiėmimų apima veiklas, leidžiančias mokymų dalyviams įgyti realių įgūdžių (pavyzdžiui, vizitai į pažangius ūkius, demonstracinius centrus ar mokomuosius ūkius, dalyvavimas realiuose ūkio darbuose su ekspertų konsultacijomis, interaktyvios dirbtuvės ir simuliacijos);
- jei kelios vienai temai skirtos paramos paraiškos įvertinamos vienodu atrankos kriterijų balų skaičiumi ir vienodai atitinka pirmiau išdėstytus reikalavimus, pirmumas teikiamas pareiškėjui, kuris numato didesnę nuosavą finansinį indėlį.

13. Dėl SP intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ atrankos kriterijų

Klausimą pristato: **Iona Javičienė**

Pagal SP intervencinę priemonę „Sumanieji kaimai“ įvyko 3 kvietimai teikti paraiškas:

Per I kvietimą (2024 m. II ketv.) paraiškų negauta.

Per II kvietimą (2024 m. III ketv.) gautos 6 paraiškos, tačiau patvirtintos tik 2.

Per III kvietimą (2025 m. I-II ketv.) gautos 5 paraiškos. Šiuo metu vyksta vertinimas NMA.

Kitas kvietimas numatytas 2025 m. IV ketv.

Atsižvelgiant į tai, kad intervencinė priemonė yra nauja buvo organizuojamos konsultacijos vietos veiklos grupėms ir darbo susitikimai su NMA specialistais.

Įvertinus konsultacijų ir pasitarimų metų keltus klausimus bei siekiant paprastesnio ir lengviau įveikiamo sumanaus kaimo strategijų rengimo bei atrankos proceso tiek pareiškėjams, tiek NMA, būtina patikslinti atrankos

Siūloma:

pritarti siūlomiems sumanaus kaimo strategijų atrankos kriterijų pakeitimams:

Eil. Nr.	Strategijos atrankos kriterijaus pavadinimas
1.	<p>Paslaugų skaitmeniniais sprendimais grįsta strategija Strategijos projektuose numatyta diegti paslaugų skaitmeninimo sprendimus (techninius (išskyrus kompiuterius, serverius, maršrutizatorius, išmaniuosius telefonus), programinius įrankius ar jų apdorojimo priemones), kurie bus naudojami siekiant pagerinti konkrečių paslaugų prieinamumą, kokybę, ar efektyvumą, tenkinant tikslinės auditorijos (gyventojų, verslo, institucijų) poreikius.</p>

<p>kriterijus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atsisakant perteklinio atrankos kriterijaus, susijusio su partnerystės mastu ir įvairove, kuri atliepia visa sumanus kaimo strategijos (kaip projekto) konstrukcija, t. y. strategijos rengimas ir įgyvendinimas be partnerystės nėra įmanomas; 2) aiškiau išdėstant kriterijus ir jų vertinimo paaiškinimus, ypač susijusius su inovacijomis, skaitmeninimu ir paslaugų plėtra; 3) tikslinti kriterijus, atsižvelgiant į rizikas, paaiškėjusias sumanaus kaimo strategijų vertinimo metu, ypač dėl išteklių, mokslo ir kompetencijų pritraukimo bei aplinkosaugos. <p>Pažymėtina, kad įvertinus Vietos veiklos grupių tinklo ir NMA pasiūlymus, 2025 m. rudens kvietimui, planuojamas ir intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių tobulinimas, kurio neįmanoma atlikti be atrankos kriterijų pertvarkymo.</p> <p>Siūlomais atrankos kriterijais siekiama labiau atliepti intervencinės priemonės tikslą, kuris orientuotas į sumanių paslaugų, atitinkančių kaimo gyventojų (ypač jaunimo) poreikius, kūrimą bei plėtrą, inovacijų ir mokslu grįstų, skaitmeninių sprendimų diegimą bei aplinkos apsaugą ir (ar) klimato kaitos pokyčių švelninimą.</p> <p>Pastaba. SP intervencinės priemonės aprašyme numatyti atrankos principai nebus pažeisti.</p>	2.	<p>Inovatyvi Strategija Bent viename Strategijos projekte diegiama (-os) paslaugų inovacija (-os) atitinkanti (-čios) naujumo kriterijų pagal Inovatyvumo vertinimo metodikos 1 priedą.</p>
	3.	<p>Išteklius pritraukianti Strategija Strategijai ir (arba) projektui įgyvendinti pasitelkiami papildomi ekonominiai ištekliai (fizinio arba juridinio asmens (išskyrus biudžetines įstaigas) piniginės lėšos, pastatai, įrenginiai, transporto priemonės ir pan.)</p>
	4.	<p>Mokslu ir kompetencijomis grįsta Strategija Strategijoje ir (arba) projekte dalyvauja ir (arba) ketina dalyvauti kaip paslaugos teikėjas) mokslo ir (arba) mokymo įstaiga, kuri turimomis mokslo žiniomis ir kompetencijomis prisideda prie Strategijos ir (arba) projekto veiklos ir pasiūlo konkrečius, praktinius problemų, iššūkių sprendimo modelius ar būdus ir nuosekliai visą Strategijos ir (arba) projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį vykdo veiklas ir praktinio įgyvendinimo stebėseną.</p>
	5.	<p>Jaunimo Strategija Strategija skirta jaunimui arba Strategijos įgyvendinime dalyvauja jaunas (-i) žmogus (-nės) iki 29 metų (įskaitytinai):</p>
	5.1.	visų Strategijos projektų veiklos ir investicijos skirtos jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai).
	5.2.	bent vieno Strategijos projekto veiklos ir investicijos skirtos jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai).
	5.3.	bent vienas projekto vykdytojas Strategijos pateikimo dieną yra jaunas žmogus iki 29 metų (įskaitytinai).
	6.	<p>Paslaugų plėtros Strategija Visuose Strategijos projektuose kuriamos ir (arba) plėtojamos paslaugos, išskyrus biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas.</p>
	7.	<p>Aplinkosaugos strategija Strategijoje numatytų projektų veiklos ir investicijos skirtos aplinkosaugai ir (ar) klimato kaitos švelninimui ir yra pagrįstos pamatuojamu poveikiu:</p>

	7.1.	Strategijos projektai atitinka bent 4 Inovatyvumo metodikos požymius.
	7.2.	Strategijos projektai atitinka bent 3 Inovatyvumo metodikos požymius.
	7.3.	Strategijos projektai atitinka bent 2 Inovatyvumo metodikos požymius.

1. Dėl KP07ntž „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ aprašymo tikslinimo:

1.1. 7 dalyje „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“:

„<...> Kompensacinių išmokų dydžio nustatymui buvo remtasi LR žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir Statistikos departamente VI Žemės ūkio duomenų centro ir Valstybinės duomenų agentūros duomenimis.

Nustatant išmokos dydį, naudoti trejų metų (2017 2022 – 2019 2024 m.) faktiniai duomenys, imant vidutines jų reikšmes; atspindi vidutines sąlygas; sudedamosios dalys yra tokios, kurias galima patikrinti ir neturi elementų, susijusių su išlaidomis ilgalaikėms investicijoms.

Kompensacinė išmoka „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje už daugiametes pievas apskaičiuota natūralių ir pusiau natūralių pievų pagrindu. Skaičiuojant buvo atsižvelgta į numatytus reikalavimus: dėl draudimų naudoti trąšas ir ~~pestieidus~~ **augalų apsaugos produktus** ar kalkinti žemės ūkio naudmenas, sausinti arba kitaip keisti teritorijos hidrologinį režimą, ~~apribotą~~ ganomųjų gyvulių skaičiaus/ha apribojimo ir nustatytų vėlesnių ganymo ar šienavimo terminų, ūkiuose, kuriuose laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų, palyginti su tais, kurie ūkininkauja tradiciškai, negaunamos pajamos, o patiriamos išlaidos yra žymiai mažesnės.

<...> Pajamų dalyje tradiciškai ūkininkaujant pajamos gaunamos už pievose pagamintą žaliąją masę (187 492 Eur/ha), o prisiimant įsipareigojimus, dėl vėlesnių šienavimo terminų, produkcija netinka realizavimui ir ūkininkas pajamų iš viso negauna. Išlaidų dalyje dėl draudimų naudoti trąšas ir nustatytų ganymo terminų ar vėlesnių šienavimo terminų, ūkiuose, kuriuose laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų, palyginti su tais, kurie ūkininkauja tradiciškai, patiriamos išlaidos yra ~~3,6 karto~~ **ir sudaro 169 Eur/ha**. <...>

Kompensacinės išmokos „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje už daugiametes pievas apskaičiavimas:

Rodiklis	Vertė, EUR/ha
Tradicinės gamybos ūkio pajamos	187 492
Pajamos, kai laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų	0
Pajamų skirtumas	187 492
Tradicinės gamybos ūkio išlaidos	152 569
Išlaidos, kai laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų	41 169
Išlaidų skirtumas	111 400
Kompensacinė išmoka	76 92

Šaltinis: Lietuvos socialinių mokslų centro EKVI skaičiavimai pagal LR žemės ūkio ministerijos, VI Žemės ūkio duomenų centro ir Valstybinės duomenų agentūros Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir Statistikos departamento duomenis.

Kompensacinė išmoka „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje už pievas iki 5 m. apskaičiuotos ganyklų ir pievų, iki 5 metų pagrindu (GPŽ). Skaičiuojant buvo atsižvelgta į numatytus reikalavimus: dėl draudimų naudoti trąšas ir ~~pestieidus~~ **augalų apsaugos produktus** ar kalkinti žemės ūkio naudmenas, sausinti arba kitaip keisti teritorijos hidrologinį režimą, ~~apribotą~~ ganomųjų gyvulių skaičiaus/ha apribojimo ir nustatytų vėlesnių ganymo ar šienavimo terminų, ūkiuose, kuriuose laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų, palyginti su tais, kurie ūkininkauja tradiciškai, negaunamos pajamos, o patiriamos išlaidos yra žymiai mažesnės.

<...> Pajamų dalyje tradiciškai ūkininkaujant pajamos gaunamos už GPŽ pagamintą žaliąją masę (328 488 Eur/ha), o prisiimant įsipareigojimus, dėl vėlesnių šienavimo terminų, produkcija netinka realizavimui ir ūkininkas pajamų iš viso negauna. Išlaidų dalyje dėl draudimų naudoti trąšas ir nustatytų ganymo terminų ar vėlesnių šienavimo terminų, ūkiuose, kuriuose laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų, palyginti su tais, kurie ūkininkauja tradiciškai, patiriamos išlaidos yra žymiai mažesnės (**169 Eur/ha**) ir siekia tik 12 30 proc. tradicinio ūkininkavimo išlaidų (**569 Eur/ha**). <...>

Kompensacinės išmokos „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje už pievas iki 5 m. apskaičiavimas:

Rodiklis	Vertė, EUR/ha
----------	---------------

Tradicinės gamybos ūkio pajamos	328 488
Pajamos, kai laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų	0
Pajamų skirtumas	328 488
Tradicinės gamybos ūkio išlaidos	305 569
Išlaidos, kai laikomasi „Natura 2000“ reikalavimų	38 169
Išlaidų skirtumas	267 400
Kompensacinė išmoka	61 88

Šaltinis: Lietuvos socialinių mokslų centro EKVI skaičiavimai pagal LR žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir Statistikos departamento VĮ Žemės ūkio duomenų centro ir Valstybinės duomenų agentūros duomenis.

1.2. 13 dalyje „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“:

Planuojama vieneto suma	Finansiniai metai	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Iš viso 2023–2029 m.
KP07ntž1 - Už daugiametes pievas žemės ūkio paskirties žemėje (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		76,00	76,00	76,00	76,00	92,00	92,00	
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.13 (vienetas: Hektarai)		24 469,00	24 469,00	24 469,00	24 469,00	24 469,00		122 345,00
KP07ntž2 – Už pievas iki 5 m. žemės ūkio paskirties žemėje	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)			61,00	61,00	61,00	88,00	88,00	
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.13 (vienetas: Hektarai)			1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00		4 000,00
IŠ VISO	O.13 (vienetas: Hektarai)		24 469,00	25 469,00	25 469,00	25 469,00	25 469,00		126 345,00
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (visos viešosios išlaidos eurais)		1 859 644,00	1 920 644,00	1 920 644,00	1 920 644,00	1 920 644,00		9 542 220,00
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (Sąjungos įnašas eurais)		1 562 101,00	1 613 341,00	1 613 341,00	1 613 341,00	1 613 341,00		8 015 465,00
									8 718 551,64

2. Dėl KP07untž „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ aprašymo tikslinimo:

2.1. 7 dalyje „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“:

<...> Kompensacinių išmokų dydžių nustatymui buvo remtasi LR žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir Lietuvos statistikos departamento VĮ Žemės ūkio duomenų centro ir Valstybinės duomenų agentūros duomenimis.

Nustatant kompensacinių išmokų dydžius, naudoti trejų paskutiniųjų metų (2017 2022 – 2019 2024 m.) faktiniai duomenys, imant vidutines jų reikšmes; atspindi vidutines sąlygas; sudedamosios dalys yra tokios, kurias galima patikrinti ir neturi elementų susijusių su išlaidomis ilgalaikėms investicijoms.

Kompensacinė išmoka apskaičiuota natūralių ir pusiau natūralių pievų pagrindu. Dėl draudimų naudoti trąšas ir ~~pestiečius~~ **augalų apsaugos produktus** žemės ūkio naudmenose, smulkinti ir paskleisti nušienautą žolę ir nustatytų vėlesnių šienavimo terminų ūkiuose, kuriuose laikomasi intervencinei priemonei nustatytų reikalavimų, palyginti su tais, kurie ūkininkauja tradiciškai, negaunamos pajamos, o patiriamos išlaidos yra žymiai mažesnės. Kompensacinės išmokos apskaičiavimas:

Rodiklis	Vertė, EUR/ha
Tradicinės gamybos ūkio pajamos	187 492
Pajamos, kai laikomasi aplinkosauginių reikalavimų	0
Pajamų skirtumas	187 492
Tradicinės gamybos ūkio išlaidos	154 559
Išlaidos, kai laikomasi aplinkosauginių reikalavimų	41 169
Išlaidų skirtumas	113 390
Kompensacinė išmoka	74 102

Šaltinis: Lietuvos socialinių mokslų centro EKVI skaičiavimai pagal LR žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir Statistikos departamento VĮ Žemės ūkio duomenų centro ir Valstybinės duomenų agentūros duomenis.

2.2. 13 dalyje „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“:

Planuojama vieneto suma	Finansiniai metai	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Iš viso 2023– 2029 m.
KP070untž - už laukinių paukščių apsaugą už Natura 2000 ribų (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurai)		74,00	74,00	74,00	74,00	74,00	74,00	
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.14 (vienetas: Hektarai)		12 838,00	14 122,00	15 405,00	16 689,00	17 973,00		77 027,00
IŠ VISO	O.14 (vienetas: Hektarai)		12 838,00	14 122,00	15 405,00	16 689,00	17 973,00		77 027,00
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (visos viešosios išlaidos eurai)		950 012,00	1 045 028,00	1 139 970,00	1 234 986,00	1 330 002,00		5 699 998,00
						1 702 278,00	1 833 246,00		6 670 534,00
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (Sąjungos įnašas eurai)		798 010,08	877 823,52	957 574,80	1 037 388,24	1 117 201,68		4 787 998,32
					1 429 913,52	1 539 926,64		5 603 248,56	

1. Dėl KP09gen „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ aprašymo tikslinimo:

1.1. 7 dalyje „Paramos / sumų / apskaičiavimo metodų forma ir norma. Skaičiavimo metodas“:

„<...> Arkliai. Žemaitukai, stambieji žemaitukai ir Lietuvos sunkieji.

Nykstančių veislių arklių auginimą, palyginus su kitų veislių (bet ne sportinių) arklių auginimo praktika, gaunamos mažesnės pajamos pagrinde dėl rinkoje esančių skirtingų kainų lyginant su kitų veislių arklių kainomis. ~~Skaičiuojant buvo prilyginama kad 1 prieauglis parduodamas per 3 metus.~~ **Skaičiuojant buvo laikoma (pagal normatyvines kainas), kad už įprastinėje praktikoje ir Lietuvos sunkiųjų veislės kumeliuką išaugintą iki 1 m. vidutiniškai gaunama 1300 EUR, o Žemaitukų ir Stambiųjų žemaitukų veislės - 457 EUR. Skaičiavimuose taikytas vidutinis metinis kumeliuko prieaugis iš vienos kumelės yra 0,3, kas rodo, kad per metus tikėtinas prieauglis sudaro apie 0,3333, įvertinant ir galimus reprodukcijos ciklo sutrikimus ar kitus biologinius bei ūkinės veiklos veiksnius. Pajamos už brokuojamą kumelę buvo paskaičiuotos mėsos kainą, remiantis skirtingu kūno svoriu.** <...>

<...>**Galvijai.** Lietuvos šemieji galvijai, Lietuvos baltnugariai galvijai, senojo genotipo Lietuvos žalieji ir senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai

Vadovaujantis oficialiais gyvulių produktyvumo duomenimis (~~Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenų baze Valstybinės įmonės žemės ūkio duomenų centro duomenų baze~~), Senojo genotipo juodmargių galvijų produktyvumas yra ~~6344~~**6283** kg pieno per metus, Baltnugarių galvijų – ~~5555~~**5449** kg, Šemųjų galvijų – ~~5796~~**5563** kg, Senojo genotipo žaliųjų galvijų - ~~5440~~**5694** kg, kai vidutinis visų veislių kontroliuojamų karvių produktyvumas - 7 519 kg pieno per metus. Pašarų poreikis skaičiuotas metams karvei pagal apykaitinės energijos poreikį produkcijai gauti. <...>

<...>**Kiaulės.** Lietuvos vietinės ir senojo genotipo Lietuvos baltosios kiaulės.

Pašarų kainos skaičiuotos remiantis pašarų gamybos įmonių kainomis. **Svarbu pažymėti, kad kiaulių reprodukcinis ciklas skiriasi nuo kitų gyvūnų (galvijų, arklių, avių ar ožkų). Per metus paršavedės atsiveda vidutiniškai dvi paršelių vadas. Todėl paskaičiuotas metinis išlaidų ir pajamų skirtumas tarp retų ir įprastinėje praktikoje laikomų kiaulių buvo padalintas iš 2.** <...>

<...>**Vištinės žąsys.**

Vištinių žąsų auginimas lyginant su įprastinių veislių žąsų auginimo praktika skiriasi pagrinde dėl mažesnių pajamų gaunamų už parduodamas žąsis ir kiaušinius. **Žąsų svoris (skerdena) įprastinėje praktikoje vidutiniškai sudaro 7 kg, o vištinių žąsų 4,5 kg. Analogiškai skiriasi ir sudedamų kiaušinių skaičius ir kaina už juos (remiamasi normatyvinėmis kainomis).** <...>

<...>**Bitės.** Pajamos pagrinde skiriasi dėl mažesnių pajamų gaunamų už parduodamą produkciją ir skirtingų išlaidų patiriamų bičių maitinimui. **Remiantis paskelbta informacija (<https://www.manoukis.lt/naujienos/rinka/lietuvos-medaus-rinka>) iš bičių šeimos įprastinėje praktikoje gaunama vidutiniškai 45 kg medaus, tuo tarpu iš nykstančių veislių bičių šeimos gaunama tik 14,3 kg medaus. Skaičiuojant pritaikyta medaus kaina, remiantis žemės ūkio ir maisto produktų vidutinėmis kainomis Lietuvos turgavietėse, o cukraus kaina paimta iš operatyviosios statistinės informacijos „Mažmeninės kainos prekybos tinkluose Lietuvoje“.** <...>

<...>Kompensacinės išmokos apskaičiavimą atliko nepriklausoma įstaiga – ~~pagal jungtinės veiklos sutartį veikiančios ūkio subjektų grupės, kurią sudaro VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ ir Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo institutas, ekspertai UAB „ESTEP Vilnius“~~ pagal 2022 m. kovo 8 d. sutartį Nr. 8P-22-34 dėl ekspertų konsultacijų ir rekomendacijų parengimo paslaugų, skirtų administruoti 2014–2020 m. Kaimo plėtros programą ir pasirengti įgyvendinti bei administruoti Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą, sudarytą tarp Žemės ūkio ministerijos, UAB „Ernst & Young Baltic“ ir UAB „ESTEP Vilnius“.

Maksimalios išmokos valdai dydžio nustatymui buvo remtasi naujausiais Lietuvos statistikos departamento **Valstybės duomenų agentūros**, LR finansų ministerijos, Lietuvos banko, Viešosios įstaigos „Ekoagros“,

~~VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro~~ **Valstybinės įmonės Žemės ūkio duomenų centro** viešais duomenimis apie vidutines atitinkamų prekių ir paslaugų kainas. Nustatant maksimalų išmokos dydį, naudoti ~~trejų keturių~~ paskutiniųjų metų (~~2017–2019~~ 2021–2024 m.) faktiniai duomenys, išmokos nustatytos, panaudojus vidutines jų reikšmes.“ „<...>

1.2 12 dalyje „Planuojamos vienetų sumos. Apibrėžtis“:

„<...> Vieneto sumos vertės paaiškinimas ir pagrindimas

KP09gen 1 - Parama už Žemaitukų ir Stambijų žemaitukų veislės arklius

<...> Už laikomus Žemaitukų ir Stambijų žemaitukų veislės arklius susidarančioms prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~301~~ **341** Eur/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 10 - Parama už Lietuvos juodgalves avis (senasis genotipas)

<...> Už laikomas Lietuvos juodgalves avis susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~974~~ **1020** Eur/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 11 - Parama už vištines žąsis

<...> Už laikomas vištines žąsis susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~2306~~ **2394** Eur/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 12 - Parama už Lietuvos vietines bites

<...> Už laikomas Lietuvos vietines bites papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~177~~ **269** Eur/šeimai išmokos dydis. <...>

KP09gen 2 - Parama už žaluosius galvijus (senasis genotipas)

<...> Už laikomus Lietuvos žaluosius galvijus susidarančioms prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~410~~ **599**/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 3 - Parama už Lietuvos sunkiuosius arklius

<...> Už laikomus Lietuvos sunkiuosius arklius susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~231~~ **311**/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 4 - Parama už Lietuvos šėmuosius galvijus

<...> Už laikomus Lietuvos šėmuosius galvijus susidarančioms prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~302~~ **692**/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 5 - Parama už Lietuvos baltnugarius galvijus

<...> Už laikomus Lietuvos baltnugarius galvijus susidarančioms prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~378~~ **732**/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 6 - Parama už Lietuvos juodmargius galvijus (senasis genotipas)

<...> Už laikomus Lietuvos juodmargius galvijus (senasis genotipas), kompensuojamos susidarančios prarastos pajamos nustatytas ~~291~~ **395**/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 7 - Parama už baltąsias kiaules (senasis genotipas)

<...> Už laikomas Lietuvos baltąsias kiaules susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~1269~~ **1700** Eur /SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 8 - Parama už Lietuvos vietines kiaules

<...> Už laikomas Lietuvos vietines kiaules susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~2088~~ **2769** Eur/SG išmokos dydis. <...>

KP09gen 9 - Parama už Lietuvos šurkščiavilnes avis

<...> Už laikomas Lietuvos šurkščiavilnes avis susidarančioms papildomoms išlaidoms ir prarastoms pajamoms kompensuoti nustatytas ~~1390~~ **1496** Eur/SG išmokos dydis. <...>

1.3 13 dalyje „Planuojamos vienetų sumos. Finansinė lentelė su produktu“:

Planuojama vieneto suma	Finansiniai metai	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Iš viso 2023–2029 m.
--------------------------------	--------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------------------------

KP09gen 1 - Parama už Žemaitukų ir Stambijų žemaitukų veislės arklius (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		302,00	302,00	302,00 341,00	302,00 341,00	302,00 341,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		501,00 158,14	513,00 180,02	525,00 228,00	537,00 253,00	549,00 278,00		2 625,00 1 097,34
KP09gen 10 - Parama už Lietuvos juodgalves avis (senasis genotipas) (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		974,00	974,00	974,00 1 020,00	974,00 1 020,00	974,00 1 020,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		193,00 26,43	200,00 61,25	208,00 88,00	215,00 113,00	223,00 137,00		1039,00 425,68
KP09gen 11 - Parama už vištines žąsis (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		2 306,00	2 306,00	2 306,00 2 394,00	2 306,00 2 394,00	2 306,00 2 394,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		3,00 0,64	3,00 9,00	4,00 13,00	4,00 15,00	4,00 17,00		18,00 54,64

KP09gen 12 - Parama už Lietuvos vietines bites už šeimą, 1šeima = 0,059 SG) (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)	177,00	177,00	177,00 269,00	177,00 269,00	177,00 269,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)							
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)	302,00	350,00	125,00 568,00	130,00 605,00	135,00 641,00		626,00 2 466,00
KP09gen 2 - Parama už žaluosius galvijus (senasis genotipas) (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)	410,00	410,00	410,00 599,00	410,00 599,00	410,00 599,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)							
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)	13,00 5,00	14,00 25,00	15,00 55,00	15,00 73,00	16,00 91,00		73,00 249,00
KP09gen 3 - Parama už Lietuvos sunkiuosius arklius (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)	231,00	231,00	231,00 311,00	231,00 311,00	231,00 311,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)							
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)	566,00 193,36	580,00 215,80	594,00 321,00	609,00 351,00	623,00 381,00		2 972,00 1 462,16

KP09gen 4 - Parama už Lietuvos šėmuosius galvijas (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		309,00	309,00	309,00 692,00	309,00 692,00	309,00 692,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		373,00 14,41	385,00 52,00	397,00 149,00	409,00 182,00	421,00 215,00		1-985,00 612,41
KP09gen 5 - Parama už Lietuvos baltnugarius galvijas (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		378,00	378,00	378,00 732,00	378,00 732,00	378,00 732,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		302,00 41,01	311,00 17,00	320,00 49,00	329,00 74,00	338,00 95,00		1-600,00 276,01
KP09gen 6 - Parama už Lietuvos juodmargius galvijas (senasis genotipas) (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		291,00	291,00	291,00 395,00	291,00 395,00	291,00 395,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		472,00 60,37	483,00 63,00	494,00 93,00	505,00 107,00	516,00 136,00		2-470,00 459,37

KP09gen 7 - Parama už baltąsias kiaules (senasis genotipas) (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		1 269,00	1 269,00	1 269,00 1 700,00	1 269,00 1 700,00	1 269,00 1 700,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		16,00 10,00	16,00 4,00	16,00 7,00	17,00 9,00	18,00 12,00		83,00 42,00
KP09gen 8 - Parama už Lietuvos vietines kiaules (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		2 088,00	2 088,00	2 088,00 2 769,00	2 088,00 2 769,00	2 088,00 2 769,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		9,00 10,00	10,00 4,00	10,00 7,00	10,00 9,00	10,00 12,00		49,00 42,00
KP09gen 9 - Parama už Lietuvos šturkščiavilnes avis (Dotacija - Vienoda)	Planuojama vieneto suma (visos viešosios išlaidos eurais)		1 390,00	1 390,00	1 390,00 1 496,00	1 390,00 1 496,00	1 390,00 1 496,00		
	Maximum planned average unit amount (where applicable) (EUR)								
	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		18,00 10,00	18,00 11,62	18,00 19,00	19,00 22,00	19,00 23,00		92,00 85,62

	Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)								
IŠ VISO	O.19 (vienetas: Sutartiniai ūkiniai gyvūnai)		2 581,00 547,20	2 654,00 663,50	2 726,00 1 062,90	2 799,00 1 244,00	2 872,00 1 434,80		13 632,00 4 952,40
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (visos viešosios išlaidos eurai)		932 987,00 260 139,24	960 989,00 327 288,50	988 991,00 719 745,47	1 016 583,00 848 684,37	1 044 585,00 980 733,42		4 944 135,00 3 136 591,00
	Orientacinis metinis finansinis asignavimas (Sąjungos įnašas eurai)		783 709,08 218 516,96	807 230,76 274 922,34	830 752,44 604 586,19	853 929,72 712 894,87	877 451,40 823 816,07		4 153 073,40 2 634 736,44
	Iš kurių skirta finansinei priemonei (visos viešosios išlaidos EUR)								
	Iš kurių skirta finansinei priemonei (Sąjungos įnašas EUR)								
	Iš kurių perkėlimas į kitą laikotarpį (visos viešosios išlaidos EUR)								

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius, Lietuva (2025-07-04 15:35:54)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO 2025 M. BIRŽELIO 11 D. POSĖDŽIO PROTOKOLAS
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-04 Nr. 8D-213 (5.50 E)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Miglė Tumonytė, Skyriaus patarėja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-01 17:06:51 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-XL
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-01 17:06:52 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA ECC,Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM,2.5.4.97=#1609313838373738333135,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2024-07-04 09:39:04–2028-07-03 09:39:04
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Andrius Palionis, Viceministras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-04 13:29:17 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-04 13:29:18 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA ECC,Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM,2.5.4.97=#1609313838373738333135,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-01-28 09:32:11–2029-01-27 09:32:11
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerija, -
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-04 13:43:08 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2022-08-01 16:43:24–2025-07-31 16:43:24
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant CN=Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, O="Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, į.k.188675190", L=Vilnius, S=Lietuva, C=LT sertifikata, sertifikatas galioja 2022-08-01 16:43:24–2025-07-31 16:43:24
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	4
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-

Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.8.7.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-07-04 15:35:54)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-07-04 15:35:54 atspausdino Natalija Šukeloic
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-